

ПРВИ МЕЂУНАРОДНИ НАУЧНИ СКУП ФАКУЛТЕТА УМЕТНОСТИ
Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици
Косовска Митровица, 4-6. новембар 2016. године

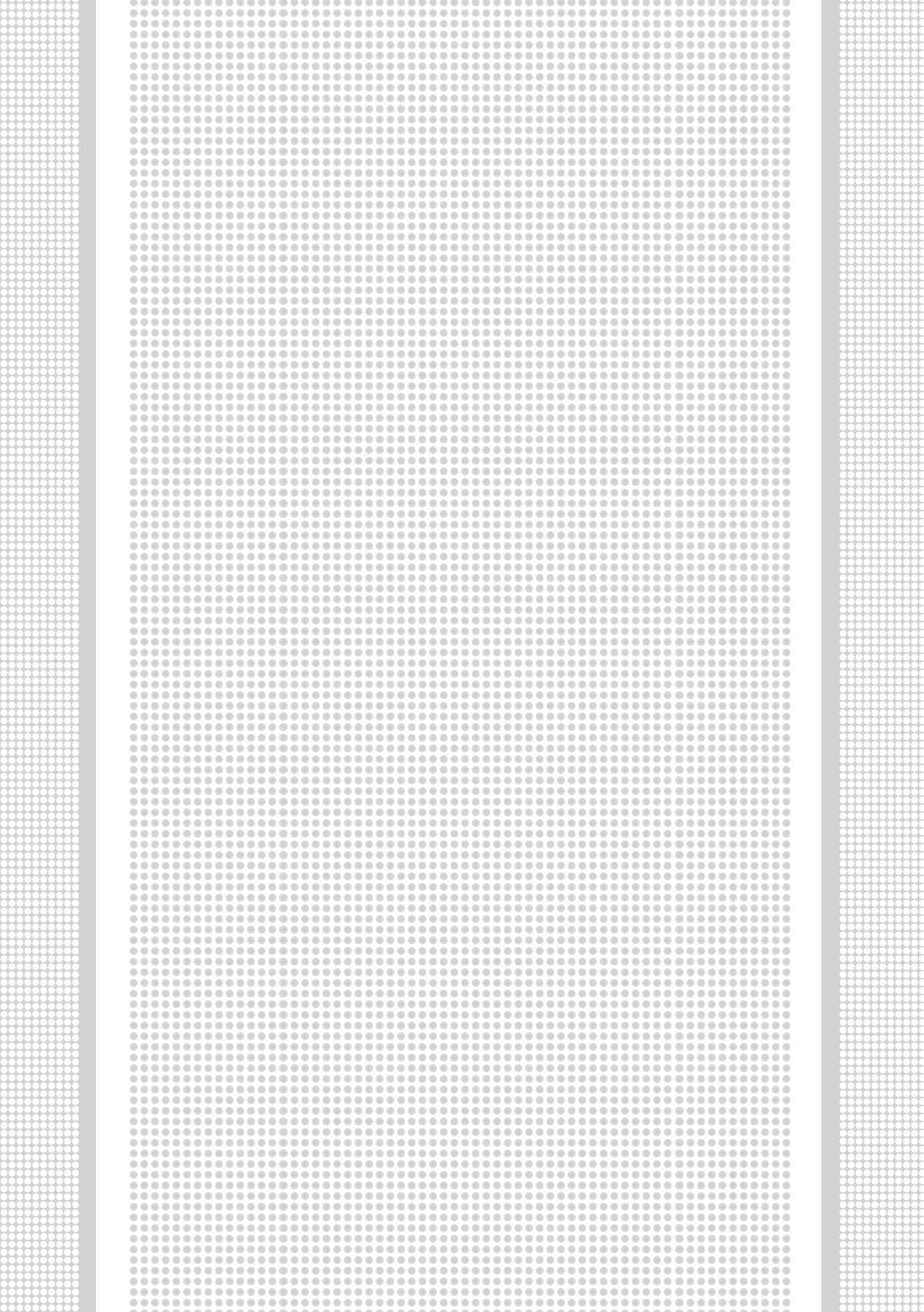
ТРАДИЦИОНАЛНО И САВРЕМЕНО У УМЕТНОСТИ И ОБРАЗОВАЊУ

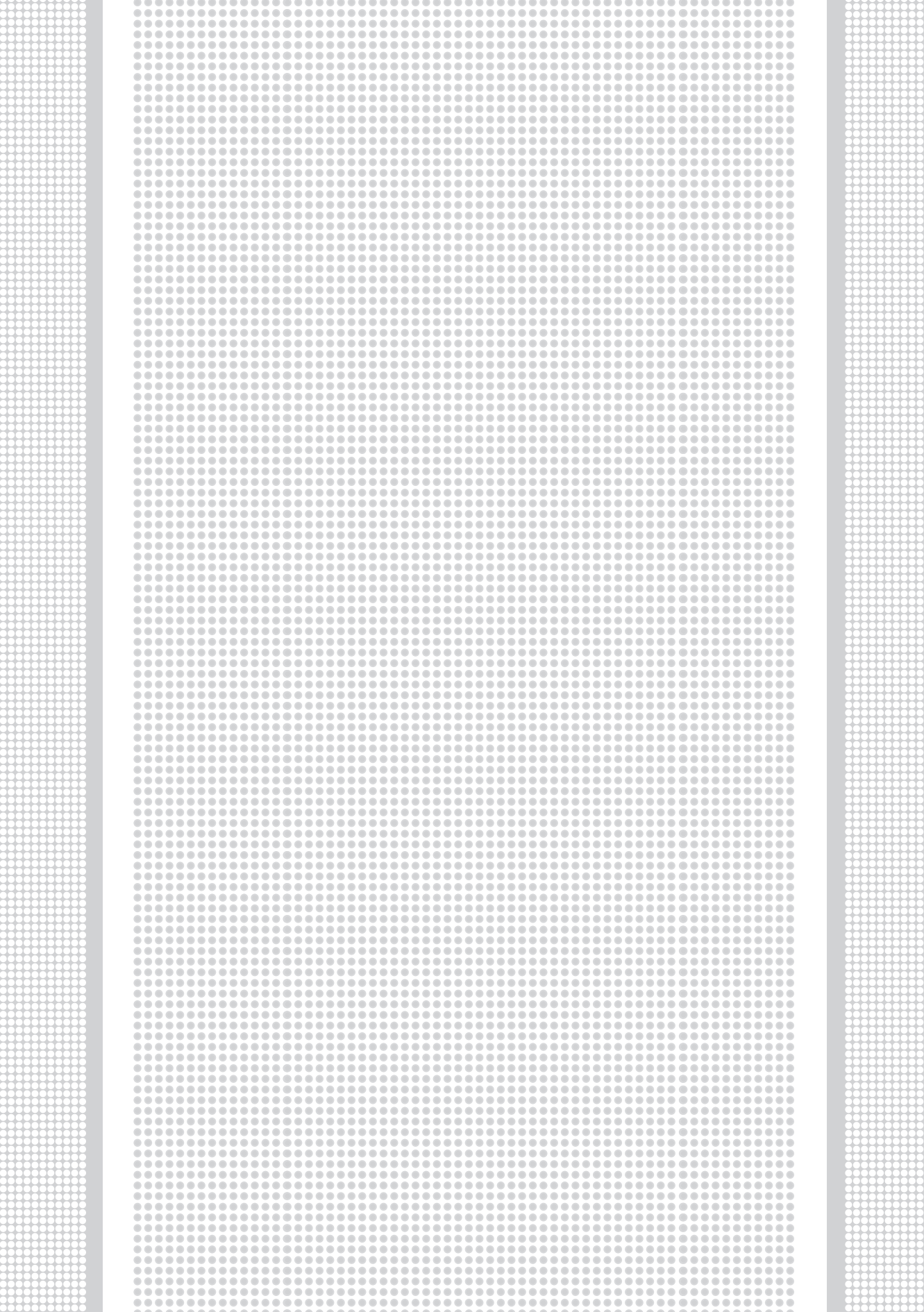
Зборник апстраката

FIRST INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE OF THE FACULTY OF ARTS
of the University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica
Kosovska Mitrovica, 4-6 November 2016

TRADITIONAL AND CONTEMPORARY IN ART AND EDUCATION

Book of Abstracts

ПРВИ МЕЂУНАРОДНИ НАУЧНИ СКУП
ФАКУЛТЕТА УМЕТНОСТИ
Универзитета у Приштини
са привременим седиштем у Косовској Митровици

Косовска Митровица, 4–6. новембар 2016. године

**ТРАДИЦИОНАЛНО И САВРЕМЕНО
У УМЕТНОСТИ И ОБРАЗОВАЊУ**

Зборник апстраката

FIRST INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
OF THE FACULTY OF ARTS
of the University of Priština
with the temporary seat in Kosovska Mitrovica

Kosovska Mitrovica, 4 –6 November 2016

**TRADITIONAL AND CONTEMPORARY
IN ART AND EDUCATION**

Book of Abstracts

ОРГАНИЗАТОР

Факултет уметности у Приштини са привременим седиштем у Звечану
Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској
Митровици

ИЗДАВАЧ

Факултет уметности у Приштини са привременим седиштем у Звечану
Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској
Митровици

ЗА ИЗДАВАЧА

Проф. мр Зоран Фуруновић, декан Факултета уметности у Приштини
са привременим седиштем у Звечану Универзитета у Приштини са
привременим седиштем у Косовској Митровици

РЕДАКЦИЈА

Др Драгана Цицовић Сарајлић, уредник
Др Јелена Павличић, сарадник

ЛЕКТУРА И КОРЕКТУРА

Дејан Вукелић
Мина Лукић

ДИЗАЈН И ПРЕЛОМ

Проф. мр Естер Милентијевић

ШТАМПА

С-ЏАМПА
Београд

Тираж 150 примерака

ISBN 978-86- 83113-12- 5

Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике
Србије и Канцеларија за Косово и Метохију Владе Републике Србије су
подржали реализацију овог скупа.

ORGANISER

Faculty of Arts in Priština with the temporary seat in Zvečan
of the University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica

PUBLISHER

Faculty of Arts in Priština with the temporary seat in Zvečan
of the University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica

FOR PUBLISHER

Magister Zoran Furunović, Full Professor,
Dean of the Faculty of Arts in Priština with the temporary seat in Zvečan
of the University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica

EDITORIAL BOARD

Dr Dragana Cicović Sarajlić, editor
Dr Jelena Pavličić, assistant

PROOFREADING

Dejan Vukelić
Mina Lukić

DESIGN AND LAYOUT

Magister Ester Milentijević, Associate Professor

PRINT

C-ŠTAMPA
Beograd

Impression: 150 copies

ISBN 978-86- 83113-12- 5

This scientific conference is supported by the Ministry of Education, Science
and Technological Development of the Republic of Serbia and the Serbian
Government's Office for Kosovo and Metohija

ПРОГРАМСКИ ОДБОР СКУПА

Мр Зоран Фуруновић, редовни професор, декан, Факултета уметности у Приштини са привременим седиштем у Звечану Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици

Др Алкис Рафтис, председник Међународног плесног савета при Унеску, Грчка, почасни председник Програмског одбора

Др Наталиа Соковицова, члан Академије наука и уметности Петровскаја, Русија

Др хаб. Ана Галиковска Гајевска, ванредни професор, Музичка академија „Станислав Моњуско” у Гдањску, Пољска

Др Игор Штикс, истраживач, Универзитет у Единбургу, Колеџ уметности, Уједињено Краљевство

Мр Александра Дончева, Институт за графички дизајн Милано, Италија
Др Елени Мури, ванредни професор, Технолошко едукативни институт у Атени, Грчка

Др Менелаос Мелецис, редовни професор, Технолошко едукативни институт у Атени, Грчка

Др Соња Маринковић, редовни професор, Факултет музичке уметности Универзитета уметности у Београду

Др Милоје Николић, редовни професор, Факултет музичке уметности Универзитета уметности у Београду

Др Весна Микић, редовни професор, Факултет музичке уметности Универзитета уметности у Београду

Др Богдан Ђаковић, редовни професор, Академија уметности Универзитета у Новом Саду

Др Небојша Тодоровић, редовни професор, Факултет уметности Универзитета у Нишу

Др Срђан Марковић, редовни професор, Факултет уметности Универзитета у Нишу

Др Саша Божидаревић, редовни професор, Факултет уметности у Приштини са привременим седиштем у Звечану Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици

Др Биљана Павловић, ванредни професор, Учитељски факултет у Призрену – Лепосавићу Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици

Др Санда Додик, ванредни професор, Академија умјетности Универзитета у Бањој Луци, Република Српска, Босна и Херцеговина

Др Соња Цветковић, ванредни професор, Факултет уметности Универзитета у Нишу

Др Драган Војводић, ванредни професор, Филозофски факултет Универзитета у Београду

Др Драган Булатовић, ванредни професор, Филозофски факултет Универзитета у Београду

Др Драгана Цицовић Сарајлић, ванредни професор, Факултет уметности у Приштини са привременим седиштем у Звечану Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици

Др Мирјана Закић, доцент, Факултет музичке уметности Универзитета уметности у Београду

Др Биљана Мандић, доцент, Музичка академија Универзитета у Источном Сарајеву, Република Српска, Босна и Херцеговина

Мр Милорад Маринковић, доцент, Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу

ОРГАНИЗАЦИОНИ ОДБОР СКУПА

Mr Зоран Фуруновић, редовни професор, декан Факултета уметности у Приштини са привременим седиштем у Звечану Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици

Mr Александра Трајковић, ванредни професор, продекан за наставу на Факултету уметности у Приштини са привременим седиштем у Звечану Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, председник Организационог одбора

Mr Андријана Виденовић, редовни професор, продекан за наставу на Факултету уметности у Приштини са привременим седиштем у Звечану Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици

Mr Естер Милентијевић, ванредни професор, продекан за наставу на Факултету уметности у Приштини са привременим седиштем у Звечану Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици

Mr Петар Ђуза, редовни професор, Факултет уметности у Приштини са привременим седиштем у Звечану Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици

Dr Вера Обрадовић, редовни професор, Факултет уметности у Приштини са привременим седиштем у Звечану Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици

Dr Саша Божидаревић, редовни професор, Факултет уметности у Приштини са привременим седиштем у Звечану Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици

Dr Драгана Цицовић Сарајлић, ванредни професор, Факултет уметности у Приштини са привременим седиштем у Звечану Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици

Dr ум. Александра Арванитидис, доцент, Факултет уметности у Приштини са привременим седиштем у Звечану Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици

Др Бранка Гугољ, доцент, Факултет уметности у Приштини са привременим седиштем у Звечану Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици

Др Велимир Каравелић, доцент, Факултет уметности у Приштини са привременим седиштем у Звечану Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици

Веселинка Браловић, доцент, Факултет уметности у Приштини са привременим седиштем у Звечану Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици

Др Јелена Арнаутовић, асистент, Факултет уметности у Приштини са привременим седиштем у Звечану Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици

Др Јелена Павличић, асистент, Факултет уметности у Приштини са привременим седиштем у Звечану Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици

Др Петар Илић, виши стручни сарадник, Факултет уметности у Приштини са привременим седиштем у Звечану Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици

PROGRAMME COMMITTEE

Magister Zoran Furunović, Full Professor, Dean of the Faculty of Arts in Priština with the temporary seat in Zvečan of the University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica

Dr Alkis Raftis, President of the International Dance Council CID UNESCO, Greece, honorary President of the Programme Committee

Dr Natalia Sokovikova, Member of the Petrovskaya Academy of Sciences and Arts, Russia

Dr Anna Galikowska-Gajewska, Assistant Professor, Stanisław Moniuszko Academy of Music in Gdansk, Poland

Dr Igor Štiks, researcher, University of Edinburg, Edinburgh College of Art, United Kingdom

Magister Alexandra Donceva, Institute for Graphic Design/Instituto Europeo di Design, Milan, Italy

Dr Eleni Mouri, Assistant Professor, Technological Educational Institute (TEI) of Athens, Greece

Dr Menelaos Meletzis, Full Professor, Technological Educational Institute (TEI) of Athens, Greece

Dr Sonja Marinković, Full Professor, University of Arts in Belgrade, Faculty of Music

Dr Miloje Nikolić, Full Professor, University of Arts, Faculty of Music

Dr Vesna Mikić, Full Professor, University of Arts, Faculty of Music

Dr Bogdan Đaković, Full Professor, University of Novi Sad, Academy of Arts

Dr Nebojša Todorović, Full Professor, University of Niš, Faculty of Arts

Dr Srđan Marković, Full Professor, University of Niš, Faculty of Arts

Dr Saša Božidarević, Full Professor, Faculty of Arts in Priština with the temporary seat in Zvečan of the University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica

Dr Biljana Pavlović, Associate Professor, University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica, Teachers' Training Faculty in Prizren – Leposavić

Dr Sanda Dodik, Associate Professor, University of Banja Luka, Academy of Arts, Republika Srpska, Bosnia and Herzegovina

Dr Sonja Cvetković, Associate Professor, University of Niš, Faculty of Arts

Dr Dragan Vojvodić, Associate Professor, University of Belgrade, Faculty of Philosophy

Dr Dragan Bulatović, Associate Professor, University of Belgrade, Faculty of Philosophy

Dr Dragana Cicović Sarajlić, Associate Professor, Faculty of Arts in Priština with the temporary seat in Zvečan of the University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica

Dr Mirjana Zakić, Assistant Professor, University of Arts in Belgrade, Faculty of Music

Dr Biljana Mandić, Assistant Professor, University of East Sarajevo, Music Academy, Republika Srpska, Bosnia and Herzegovina

Magister Milorad Marinković, Assistant Professor, University of Kragujevac, Faculty of Philology and Arts

ORGANISATIONAL COMMITTEE

Magister Zoran Furunović, Full Professor, Dean of the Faculty of Arts in Priština with the temporary seat in Zvečan of the University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica

Magister Aleksandra Trajković, Associate Professor, Vice Dean of Academic Affairs, Faculty of Arts in Priština with the temporary seat in Zvečan of the University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica, President of the Organisational Committee

Magister Andrijana Videnović, Full Professor, Vice Dean of Academic Affairs, Faculty of Arts in Priština with the temporary seat in Zvečan of the University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica

Magister Ester Milentijević, Associate Professor, Vice Dean of Academic Affairs, Faculty of Arts in Priština with the temporary seat in Zvečan of the University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica

Magister Petar Đuza, Full Professor, Faculty of Arts in Priština with the temporary seat in Zvečan of the University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica

Dr Vera Obradović, Full Professor, Faculty of Arts in Priština with the temporary seat in Zvečan of the University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica

Dr Saša Božidarević, Full Professor, Faculty of Arts in Priština with the temporary seat in Zvečan of the University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica

Dr Dragana Cicović Sarajlić, Associate Professor, Faculty of Arts in Priština with the temporary seat in Zvečan of the University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica

DA Aleksandra Arvanitidis, Assistant Professor, Faculty of Arts in Priština with the temporary seat in Zvečan of the University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica

Dr Branka Gugolj, Assistant Professor, Faculty of Arts in Priština with the temporary seat in Zvečan of the University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica

Dr Velimir Karavelić, Assistant Professor, Faculty of Arts in Priština with the temporary seat in Zvečan of the University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica

Veselinka Bralović, Assistant Professor, Faculty of Arts in Priština with the temporary seat in Zvečan of the University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica

Dr Jelena Arnautović, Assistant, Faculty of Arts in Priština with the temporary seat in Zvečan of the University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica

Dr Jelena Pavličić, Assistant, Faculty of Arts in Priština with the temporary seat in Zvečan of the University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica

Dr Petar Ilić, Senior Research Fellow, Faculty of Arts in Priština with the temporary seat in Zvečan of the University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica

САДРЖАЈ

Josipa Alviž

Мјесто средњошколскога предмета *Likovna umjetnost* у оквиру уметничкога подручја одгојно-образовног система Републике Хрватске

.....28

Марија Александровић

Утицај традиције на креативност у ликовном изражавању деце у првом разреду основне школе

.....30

Петар Анђелковић, Радица Недељковић

Музичка баштина као чувар националног идентитета

.....32

Александра Арванитидис

Музеј у доба дигиталне уметничке праксе

.....34

Јелена Арнаутовић

Традицијска и популарна култура на музичком фестивалу Гуча

.....36

Emilie Aussems

Music as a bridge between divided societies?

.....39

Ангелина Банковић

Од места сећања до места заборав: Музеј 4. јула 1941. и Музеј илегалних партијских штампарија у Београду

.....40

Јадранка Божић

Уметност као синергија ума, тела и духа:
Значај уметничког образовања за формирање личности

.....42

Саша Божидаревић

Мокрањчево наслеђе у делима композитора руковетне провенијенције друге половине XX века – од реafirмације до негације традиционалног модела строфе

.....44

Милица Божић Маројевић

Наслеђе рата као баштина у миру

.....46

Anna Maria Bólya

Велигденски игри во Порече – врски со творештвото на Косово

.....48

<hr/>	
Веселинка Браловић	
Могућност примене народне песме косовског краја у настави солфеђа	
.....	50
Јован Буковала	
Развој високошколског образовања у области уметничке игре у Републици Србији	
.....	52
Драган Булатовић	
Обликовање у образовним апоријама	
.....	54
Драган Булатовић	
Музеализација као херменеутички круг	
.....	56
Дејан Вукелић	
Библијска сцена као алегоријски простор памћења: представе цара Николаја II кроз мотив Беседе на гори (руска дореволюционарна имагинација и загранична култура сећања)	
.....	58
Anna Galikowska-Gajewska	
Polish music in movement interpretations created according to the Dalcroze method	
.....	61
Владислава Гордић Петковић	
Уметност и историја у роману <i>Ултрамарин</i> Милете Продановића	
.....	62
Бранка Гугољ, Данијела Тешић Радовановић	
Делатност архитекте Ђурђа Бошковића на очувању споменичког наслеђа Косова и Метохије	
.....	64
Тамара Дакић	
Бретонски етос и савремено доба	
.....	66
Весна Дамњановић	
Анализа клавирског слога у <i>Другој симфонији „Косовској”</i> Реџа Мулића	
.....	68
Александар Дамњановић	
Рекреирање/интерпретирање/рециклирање српске средњовековне баштине у савременој музици	
.....	70
Андријана Даниловић	
Реконтекстуализација традиције – мозаик и улична уметност	
.....	72

Јелена Дубљевић, Јелена Војкић Захтеви у наставним програмима за предмет солфеђо у основној музичкој школи	74
Мирјана Закић Модели очувања традиционалне песме Косова и Метохије	76
Александра Ивковић Могућности интеграције традиционалних и савремених аналитичких модела у анализи прве теме <i>Концерта за клавир и оркестар</i> Оп. 54 Роберта Шумана	80
Johanna Hoth Centuries-Old History in Present Behavior – performative report about observations on damaging structures	81
Петар Илић Могућности реализације циљева савременог наставног програма за клавирске полазнике средње музичке школе помоћу уџбеника <i>Данице Крстић Школа за клавир</i>	82
Соња Јанчић Дематеријализација уметности	84
Милена Јокановић Савремени уметник: баштиник или критичар владајућих система вредности?	86
Андрија Кадић Проблеми интерпретације културног наслеђа Косова и Метохије у наставном процесу	88
Зоран Катанић Сакрално и профано српско средњовековно градитељско наслеђе на Косову и Метохији као респектабилан садржај туристичке понуде	90
Ненад Кебара Духотворна естетика Сенише Кордића – између традиције и модернизма	92
Сања Кесић Ристић Светска баштина на територији Косова и Метохије	94

Ана Кнежевић

Сајбер музеј: поглед са друге стране екрана
.....96

Слободан Кодела

Традиционална песма у уџбеничкој литератури
наставе солфеђа у средњим музичким школама
.....98

Александар Контић

Значај цртежа предшколског или раног школског
детета за разумевање његовог унутрашњег света
.....100

Александра Костић Тмушић

Песнички елементи у структури *Житија Светог Петра Коришког*
.....102

Мина Лукић

Меморисање фикционалног или (хипер)реалног:
виртуелна топографија Толкинове Средње земље и филмски туризам
.....104

Марија Љубинковић, Ненад Љубинковић

Шта значи погодити: традиција свадбених обичаја и њихове обнове
.....106

Иван Максимовић

Живот и догађаји на Косову и Метохији на филму
.....108

Стефана Манић

Заштита непокретног културног наслеђа: примена дигиталних технологија
.....110

Соња Маринковић

Фолклор као инспирација Реџе Мулића у *Другој симфонији „Косовска”*
.....112

Suzana Marjanić, Rosana Ratković

Kulturna animalistika kao (novi) pristup očuvanju kulturne i prirodne baštine
– primjer *Mačkozbornika*
.....114

Весна Марјановић

Фолкорне игре у музеју и у образовању
.....116

Драгана Мартиновић

Улога нових медија у музејима данашњице
.....128

Весна Микић

Продукција савремених знања у популарној музици – Такмичење за песму
Евровизије
.....120

Ангелина Милосављевић Аулт Старинарење као херитолошка дисциплина. Између импулса и концепта	122
Гордана Митровић, Марина Нешковић Зграда Старе основне школе у Доњој Гуштерици: савремени приступ рехабилитацији сеоског центра	124
Маја Нешковић Сликарско наслеђе у филму <i>Арабеске на тему Пиросмани</i>	126
Вера Обрадовић Кореодрамско и кореографско стваралаштво Мат Ека	128
Вера Обрадовић, Свенка Савић Кореодрама: род, плес и идеологија	130
Јелена Павличић Уметност у настави историје уметности – пример вежбе „Нове слике старих мајстора”	132
Биљана Павловић, Драгана Цицковић Сарајлић, Анђелка Ковач Неговање и очување српског културног и националног идентитета у основношколској настави музичке културе на Косову и Метохији	134
Валентина Питулић Семантика биља у народним умотворинама Срба са Косова и Метохије	136
Милан Попадић „Музеалност”: порекло и наслеђе једне идеје	138
Катја Пуповац Орнаментика у музици 18. века	140
Ана Радованац Живанов Чувар сећања: Дом Јеврема Грујића – музеј српске историје, дипломатије, уметности и авангарде	142
Марија Ранђеловић Аспекти идентитета поларизованог урбаног простора: пример Косовске Митровице	144

Здравко Ранисављевић

Кореографске интерпретације плесног наслеђа Косова и Метохије
– случај ансамбла народних игара и песама Косова и Метохије „Венац”
.....146

Владимир Ранковић, Филип Мисита

Савремени медијски идентитет графике као уметничке дисциплине
– како умножити и како умножено представити
.....148

Сања Ранковић

Традиционална музика као део културног идентитета Срба у Средачкој
жупи у оквиру Лазаричког обреда и прослављања Ускрса
.....150

Митра Рељић, Бранислава Дилпарић

Раскорак између декларативне и стварне бриге за српски језик
(на примеру ергонимије северног дела Косовске Митровице)
.....152

Гордана Рогановић

Традиционалне игре у васпитно-образовном процесу
као део културално-одговорног понашања
.....154

Немања Савковић

Улога традиције у креирању наставног процеса у глумачкој педагогији
.....156

Наталья Викторовна Соковикова

Танцы Великих славянских богов – феномен этнической
идентичности славяно-русов. Эффект феникса
.....158

Марија Станковић

Наставни процес историје уметности као процес настајања знања;
уметнички принципи Кристоа и Жан Клод као модел за конструисање
наставног процеса
.....160

Јасмина Столић, Сања Војнов

Примена уметничке музике на предшколском узрасту
– од традиције до иновације
.....162

Ива Суботић Красојевић

Потрага за методом наставе (с) ликовне културе
.....164

Небојша Тодоровић

Педагошки допринос професора Марка Савића
развоју пијанизма на Косову и Метохији
.....168

Iván Szántó

Cross-cultural heritage of a Byzantine reliquary

.....169

Јелена Милићевић Тракиловић, Десанка Тракиловић

Ефекти примјене народне пјесме и игре у разредној настави

.....170

Катарина Трифуновић

Визуелна писменост у образовању

.....172

Бранко Ћупурдија

Приватна етно насеља у Србији као могућа места сећања

.....174

Сања Филиповић

Ликовно васпитање и образовање у духу савремених методичких концепција

.....176

Јована Фуштар

Слика као извор знања

.....178

Соња Цветковић

Развој музичке педагогије и школства у Нишу
до почетка другог светског рата

.....180

Драгана Цицковић Сарајлић, Биљана Павловић

Високошколско музичко-педагошко образовање на Косову и Метохији
– традиција дуга четири деценије (1975–2015)

.....182

SUMMARY

Josipa Alviž

The place of secondary school subject *Visual Arts* within the framework of the art area of the educational system of the Republic of Croatia

.....29

Marija Aleksandrović

The influence of tradition on creativity and artistic expression of first grade primary school children

.....31

Petar Anđelković, Radica Nedeljković

Musical heritage as guardian of national identity

.....33

Aleksandra Arvanitidis

Museum in the age of digital art

.....35

Jelena Arnautović

Cultural Heritage and Popular Culture at music festival *Guča*

.....37

Emilie Aussems

Music as a bridge between divided societies?

.....39

Angelina Banković

From Sites of Remembrance to Sites of Oblivion: Museum of 4th of July 194 and Museum of the Illegal Party Printing Presses in Belgrade

.....41

Jadranka Božić

Art as synergy of mind, body and spirit: The importance of art education for the formation of personality

.....43

Saša Božidarević

Legacy of Mokranjac in the works of other composers of garlands in the second half of the XX century – from negation to the reaffirmation of the traditional model of stanzas

.....45

Milica Božić Marojević

Legacy of war as heritage in peace

.....47

Anna Maria Bólya

Easter Dances from Poreče – Connections with Kosovo folk heritage

.....49

Veselinka Bralović	
The possibility of applying Kosovo folk songs in solfeggio teaching	
.....	51
Jovan Bukovala	
Development of higher education in the field of artistic dance in the Republic of Serbia	
.....	53
Dragan Bulatović	
<i>Bildung</i> in the aporia of education	
.....	55
Dragan Bulatović	
Muzealization as hermeneutic circle	
.....	57
Dejan Vukelić	
Biblical scene as an allegorical space of memory: representations of Tsar Nicholas II through the motif of the Sermon on the Mount (Pre-revolutionary Russian imagination and émigré culture of remembrance)	
.....	59
Anna Galikowska-Gajewska	
Polish music in movement interpretations created according to the Dalcroze method	
.....	61
Vladislava Gordić Petković	
Art and History in the Novel <i>Ultramarine</i> by Mileta Prodanović	
.....	63
Branka Gugolj, Danijela Tešić Radovanović	
Architect Đurđe Bošković's Activities on Preserving the Cultural Heritage of Kosovo and Metohija	
.....	67
Tamara Dakić	
Breton Ethos and the Contemporary Age	
.....	69
Vesna Damljanović	
Analysis of piano form in the <i>Symphony No. 2 "Kosovska"</i> by Redžo Mulić	
.....	71
Aleksandar Damnjanović	
The recreation/interpretation/recycling of Serbian mediaeval tradition in contemporary music	
.....	73
Andrijana Danilović	
Re-contextualization of tradition – Mosaic and Street Art	
.....	75
Jelena Dubljević, Jelena Vojkić	
Requirements in the Primary Music School Curriculum for Solfege	
.....	77

Mirjana Zakić

Models of preservation of the traditional song from Kosovo and Metohija79

Johanna Hoth

Centuries-Old History in Present Behavior – performative report about observations on damaging structures81

Aleksandra Ivković

The possibilities of integration of traditional and modern analytical models in the analysis of the first theme of the *Piano Concerto Op. 54* by Robert Schumann83

Petar Ilić

The mission-achieving potential of the Danica Krstić’s “Piano School” textbook in a Contemporary Educational Program for the Music High School students85

Sonja Jančić

Dematerialization of Art87

Milena Jakanović

Contemporary Artist: Heritologist or Critic of the Actual Value Systems?89

Andrija Kadić

Difficulties in interpreting the cultural heritage of Kosovo and Metohija in the teaching process91

Zoran Katanić

Sacred and Profane Serbian medieval architectural heritage in Kosovo and Metohija as a respectable tourist offer93

Nenad Kebara

The Spiritual Aesthetics of Siniša Kordić –Between Tradition and Modernism95

Sanja Kesić Ristić

World Heritage on the Territory of Kosovo and Metohija97

Ana Knežević

Cyber Museum: a look from the other side of the screen99

Slobodan Kodela

Traditional Song in Secondary Music School Textbooks for Solfeggio101

Aleksandar Kontić

The importance of early children’s drawings for the understanding of their inner experience103

Aleksandra Kostić Tmušić	
Poetic elements in the structure of Saint Petar Koriški Hagiography	
.....	105
Mina Lukić	
Remembering fictional or (hyper)real: virtual topography of Tolkien's Middle-earth and film-induced tourism	
.....	107
Marija Ljubinković, Nenad Ljubinković	
Meanings of the shot: traditional wedding customs and their renewals	
.....	109
Ivan Maksimović	
Life and events in Kosovo and Metohija on screen	
.....	111
Stefana Manić	
Protection of immovable cultural heritage: the use of digital technologies	
.....	113
Sonja Marinković	
Folklore as Redžo Mulić's inspiration in the <i>Symphony No. 2 "Kosovska"</i>	
.....	115
Suzana Marjanić, Rosana Ratković	
The animal studies as a (new) approach to the preservation of cultural and natural heritage – an example of <i>Mačkozbornik</i>	
.....	117
Vesna Marjanović	
Folk dances in museums and education	
.....	119
Dragana Martinović	
The Role of New Media in Contemporary Museums	
.....	121
Vesna Mikić	
Production of modern knowledge in popular music	
.....	123
Angelina Milosavljević Ault	
Collecting Past as a Discipline of Heritology. Between an Impulse and a Concept	
.....	125
Gordana Mitrović, Marina Nešković	
The Old School Building in Donja Gušterica: A Modern Approach to the Village Centre Rehabilitation	
.....	127
Maja Nešković	
Painterly heritage in the film <i>Arabesques on the Pirosmani theme</i>	
.....	129

Vera Obradović The Choreographic and Choreodramatic Work of Mats Ek	131
Vera Obradović, Svenka Savić Choreodrama: Gender, Dance and Ideology	133
Jelena Pavličić Art in the teaching of art history – the example of the “New Old Masters”	135
Biljana Pavlović, Dragana Cicović Sarajlić, Anđelka Kovač Cultivation and preservation of Serbian cultural and national identity through Music as a school subject in elementary schools in Kosovo and Metohija	137
Valentina Pitulić Herbs semantics in the folk literature of the Serbs from Kosovo and Metohija	139
Milan Popadić “Museality”: the origin and heritage of an idea	141
Katja Pupovac Ornamentation in the music of the 18 th century	143
Ana Radovanac Živanov The Keeper of Memories: The House of Jevrem Grujić – Museum of Serbian History, Diplomacy, Art and Avant-garde	145
Marija Ranđelović The aspects of identity related to polarized urban space: case of Kosovska Mitrovica	147
Zdravko Ranisavljević Choreographic Interpretations of the Dance Heritage of Kosovo and Metohija – the Example of the Kosovo and Metohija’s Folk Dance and Song Ensemble “Venac”	149
Vladimir Ranković, Filip Misita Contemporary Media Identity of Printmaking as an Art Practice – <i>how to multiply and how to present the multiplied</i>	151
Sanja Ranković Traditional music as a part of cultural identity of Serbs in Sredačka župa related to the Lazarus ritual and Easter celebration	153

Mitra Reljić, Branislava Dilparić	
Discrepancy between declarative and actual care for the Serbian language (the example of ergonymy of the northern part of Kosovska Mitrovica)	155
Gordana Roganović	
Traditional dances in the educational process as part of the culturally responsible behaviour	157
Nemanja Savković	
The Role of Tradition in the Creation of Educational Processes in Acting Pedagogy	159
Natalya Viktorovna Sokovikova	
Dancing Great Slavic gods – the phenomenon of the ethnic identity of Slavic Rus'. The phoenix effect	161
Marija Stanković	
Art History Teaching Process as a Knowledge Formation Process; the Artistic Approaches of Christo and Jeanne-Claude as a Model for the Construction of Teaching Process	163
Jasmina Stolić, Sanja Vojnov	
Using Artistic Music in Preschool Teaching – from Tradition to Innovation	165
Iva Subotić Krasojević	
Searching for a Method of Teaching Art and Visual Culture	167
Iván Szántó	
Cross-cultural heritage of a Byzantine reliquary	169
Nebojša Todorović	
Professor Marko Savić's pedagogical contribution to the development of pianism in Kosovo and Metohija	171
Jelena Milićević Trakilović, Desanka Trakilović	
Effects of using folk songs and dances in teaching	173
Katarina Trifunović	
Visual literacy in education	175
Branko Ćupurdija	
Private Ethno Estates in Serbia as Possible Places of Remembrance	177

Sanja Filipović

Art education in the spirit of contemporary methodical concepts

.....179

Jovana Fuštar

Picture as a source of knowledge

.....181

Sonja Cvetković

Development of music pedagogy and education in Niš until the beginning of World War Two

.....183

Dragana Cicović Sarajlić, Biljana Pavlović

Higher musical-pedagogical education in Kosovo and Metohija – the tradition for four decades (1975–2015)

.....185

Josipa Alviž

Sveučilište u Zagrebu

Filozofski fakultet

Odsjek za povijest umjetnosti

jpetrini@ffzg.hr

Mjesto srednjoškolskoga predmeta *Likovna umjetnost* u okviru umjetničkoga područja odgojno-obrazovnog sustava Republike Hrvatske

Strukturiranje kurikuluma u odgojno-obrazovna područja u hrvatskom je obrazovnom sustavu u novije vrijeme predloženo *Nacionalnim okvirnim kurikulumom* za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje (2010.; dalje NOK), a sličan je model nastavljen u okviru *Cjelovite kurikularne reforme* (dalje CKR) započete 2015. godine. Srednjoškolski predmet *Likovna umjetnost* te njemu srodni predmeti u strukovnim i umjetničkim školama uvršteni su u umjetničko odgojno-obrazovno područje koje prema NOK-u obuhvaća *Vizualne umjetnosti i dizajn, Glazbenu kulturu i umjetnost, Filmsku i medijsku kultura i umjetnost, Dramsku kulturu i umjetnost* te *Umjetnost pokreta i plesa* dok je prema CKR-u i *Prijedlogu Nacionalnog dokumenta umjetničkoga područja kurikuluma* (2016.) ono sastavljeno od *Vizualne umjetnosti, Glazbene umjetnosti, Književnosti, Umjetnosti pokreta i plesa* te *Dramske umjetnosti*.

U izlaganju će se dati kritički osvrt na koncepciju umjetničkoga područja u hrvatskom odgojno-obrazovnom sustavu, temeljen prije svega na analizi spomenutih i s njima povezanih kurikulumskih dokumenata te prikazu trenutačne situacije u nastavnoj praksi. Kroz kratku usporedbu s inozemnim kurikulumima posvećenima umjetničkom odgoju i obrazovanju, poseban će naglasak biti stavljen na mjesto i ulogu srednjoškolskoga predmeta *Likovna umjetnost* u koncepciji i realizaciji ciljeva umjetničkoga područja u okviru hrvatskog odgojno-obrazovnog sustava i njegovih reformskih promjena.

Ključne riječi: likovna umjetnost, umjetničko područje, kurikulum, srednjoškolsko obrazovanje, odgojno-obrazovni sustav Republike Hrvatske

Josipa Alviž

University of Zagreb

Faculty of Humanities and Social Sciences

History of Art Department

jpetrini@ffzg.hr

The place of secondary school subject *Visual Arts* within the framework of the art area of the educational system of the Republic of Croatia

The structuring of the curriculum in educational areas in the Croatian educational system has recently been proposed by the *National Curriculum Framework* for preschool education and general compulsory and secondary education (2010; hereinafter NCF), and a similar model has been continued within the framework of the *Comprehensive Curriculum Reform* (hereinafter CCR) initiated in 2015. Secondary subject *Visual Arts*, and its related subjects in vocational and art schools have been included in art area, which according to NCF, encompasses visual art and design, music, film and media culture, drama and dance. According to CCR and the *Draft of National document for art subjects in the curriculum* (2016), it is composed of visual arts, music, literature, dance and drama.

The presentation will give a critical review of the concept of the area of art in the Croatian educational system, based primarily on the analysis of the aforementioned documents and the associated curriculum documents and on the presentation of the current situation in the classroom. Through a brief comparison with foreign curricula dedicated to art education, special emphasis will be put on the place and the role of secondary school subject *Visual Arts* in the conception and realization of the objectives of art area within the Croatian educational system and its reform changes.

Key words: visual arts, art area, curriculum, secondary education, the educational system of the Republic of Croatia.

Марија Александровић

Висока школа струковних студија за образовање васпитача и тренера у
Суботици
mara.aleksandrovic@gmail.com

Утицај традиције на креативност у ликовном изражавању деце у првом разреду основне школе

Коришћење речи „традиција” није увек једнозначно. Она представља корен сваког народа. Ту спадају пре свега вера, језик, научено знање, уметнички занати, ликовна, музичка и драмска уметност као и ритуали, морална правила, па и припрема хране.

Истраживање у коме је учествовало 41 дете спроведено у једној основној школи у Нишу је имало за циљ проверу јачине позитивног утицаја традиције на развој ликовне креативности код ученика првог разреда основне школе путем приказивања народне ношње као инспирације за ликовно изражавање деце. Постављало се питање да ли оваква експериментална настава може подстаћи ликовну креативност код деце млађег школског узраста, у поређењу са радом по класичном програму.

Коришћен је експериментални поступак лонгитудиналног карактера са експерименталном и контролном групом; утврђивање чињеница у иницијалном и финалном стању у истраживању током првог полугодишта 2015/2016. године. Показало се да се деци млађег школског узраста може слободно понудити едукативни материјал везан за традицију и народни етос који ће радо савладавати, уколико је материја занимљива и приближена на деци разумљив начин. Показало се да је од 22 ученика експерименталне групе, већина (91%) показала напредак у развоју креативности, док је код 19 ученика контролне групе резултат био значајно мањи (47%).

Закључак је да између показивања српских народних ношњи и подстицања креативности код деце првог разреда основне школе постоји јака корелација. Ипак, у процес развоја креативности је укључено још неопходних фактора (интелигенција, креативно мишљење, таленат, способност запажања) који опет не морају бити довољни ако се не стварају погодни услови за њихов развој.

Кључне речи: истраживање, народна ношња, традиција, креативност

Marija Aleksandrović

Vocational College for Education of Preschool Teachers and Sport Trainers in Subotica

mara.aleksandrovic@gmail.com

The influence of tradition on creativity and artistic expression of first grade primary school children

The word ‘tradition’ is not always unambiguous. Tradition represents the root of each nation. Above all else, it includes religion, language, acquired knowledge, artistic crafts, arts, music, as well as rituals, ethical rules, and even cookery.

The study carried out on a sample of 41 children from a primary school in Niš, was aimed at examining the positive impact of tradition on the development of artistic creativity of primary school pupils. The children were shown traditional costumes as a source of inspiration for their artistic expression. The question arose, could this kind of experimental work stimulate the creativity of young school children, in comparison with standard work program.

The choice of method was based on the longitudinal experimental procedure with experimental and control groups; followed by establishing the facts at the initial and final stages of the research in the first semester of 2015/2016 school year. The result has shown that educational material related to national and folk traditions can be offered to young school children, provided that the subject is presented in a way that is interesting and understandable to them.

It turned out that of the total 22 students from the experimental group, a large majority of them (91%) showed visible progress in expressing creativity, opposed to 19 students in the control group, with the far more modest success rate of 47%.

The conclusion is that there is a strong correlation between showing Serbian folk costumes and enhancing children’s creativity. However, in relation to children’s creative development, other important factors (intelligence, creative thinking, talents, perception) should also be taken into account.

Key words: research, folk costumes, traditions, creativity

Петар Анђелковић*
Радица Недељковић**

Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској
Митровици
Филозофски факултет
profapetar@gmail.com

Музичка баштина као чувар националног идентитета

Сваки народ који тежи да буде историјски народ, ствара, развија и негује своју традицију, баштину – *култивисано наслеђе*. У традицији једног народа посебно место припада и музици. Често се таква музика означава и као „етномузика”, јер се у њој наглашавају они музички мотиви према којима се препознаје један народ. Таква музика је део одређеног етничког идентитета. Наша народна музика развија патриотски дух међу људима, који је заробљен дубоко у нама, патриотски дух који је више него потребан у овим вртлозима глобализације. Свакако, то се постиже и самим чувањем изворних облика националне музике од свега што би могло њу саму да девастира и учини је анационалном категоријом, без свог националног идентитета и народног сећања на њену изворност. Губљењем националног дискурса у музици, као што је то данас случај у Србији, урушава се и национални идентитет народа. Отуда сваки народ брижљиво пази на евентуално „кварење” националне музике, јер она таква јесте репрезент једног народа пред светом и културама света. Културном политиком, а музичко образовање је важан сегмент те политике, која треба да буде национално одговорна, наш народ држећи се свог идентитета, може да успе у намери да опстане као културни део света у најпозитивнијем смислу.

Кључне речи: национални идентитет, баштина, народна музика, образовање

Petar Anđelković
Radica Nedeljković

University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica

Faculty of Philosophy

profapetar@gmail.com

Musical heritage as guardian of national identity

Every nation aspiring to become a historical nation creates, develops and nurtures its traditions and heritage, or cultivated *legacy*. Music occupies a special place in a people's tradition. This kind of music is often referred to as "ethno music", because it emphasizes musical motifs through which certain people becomes recognized. Such music is part of a specific ethnic identity. Our music nurtures the patriotic spirit among the Serbian people and this very spirit, trapped deep within us, is much needed in today's whirlwinds of globalization. Certainly, this is achieved through preserving the original form of the national music from all that may devastate it and turn into a non-national category, stripped from the national identity and memory of its originality. By losing the national discourse in music, as is the case in Serbia nowadays, the national identity is becoming more and more disintegrated. Hence, every people keeps an eye on the national music in order to prevent its possible "deterioration", bearing in mind that it serves as a nation's representative in relation to other cultures and on the global level. Through more nationally responsible cultural policy – music education being an important part of that policy – and by fostering national identity, the Serbian people can succeed in their intention to survive as a part of the cultural world in the most positive sense.

Key words: national identity, heritage, music, education

Александра Арванитидис

Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској
Митровици

Факултет уметности

alexandraarvanitidis@gmail.com

Музеј у доба дигиталне уметничке праксе

Проблематика продора нових медија и нових уметничких пракси развијених у дигиталном окружењу, никако није заобишла и кризу идентитета музеја, као установе која „приказује” институције старе скоро два века. Један од примера је да је до средине 20. века једини начин да се квалитетно сагледа Леонардова *Мона Лиза* било непосредно посматрање саме слике у Лувру. Тадашњи низак квалитет штампе и фотографије у колору није омогућавао објективну перцепцију њеног изгледа посредством репродукција и снимака. Виши нивои естетске перцепције и објективне научне анализе многих експоната били су условљени непосредним присуством човека у датом музеју, испред самих експоната. Од друге половине прошлог века ситуација се изменила захваљујући достигнућима у сфери колор фотографије, колор штампе, колор филма (последњи је нарочито незамењив у репродукцији просторних аспеката неке скулптуре, грађевине или другог тродимензионалног објекта). Појавом компјутерске технологије све су ове пројекције добиле на квалитету и приступачности. Тиме се намеће следеће питање: Да ли се *Мона Лиза* може боље перципирати и доживети као уметничко дело из неке квалитетно штампане репродукције, књиге, филмске и компјутерске презентације, или на лицу места – у Лувру, на удаљености од неколико метара од слике, потонуле у сигурносну витрину и непробојна стакла, у гужви посетилаца који галаме и непрестано сликају фотоапаратима? Музеј, као и остали поменути феномени, налазећи се у ситуацији када савремени технички медији претендују да га замене, мора преиспитати своју суштину и пронаћи онај свој незамењиви аспект, који би био у стању да одбрани ексклузивност музеја у односу на његове техничко-електронске конкуренте.

Кључне речи: музеј, дигитална пракса, музеологија, перцепција

Aleksandra Arvanitidis

University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica
Faculty of Arts
alexandraarvanitidis@gmail.com

Museum in the age of digital art

The problem of expansion of new media and new artistic practices introduced by digital environment, has been a part of museum's identity crisis, museum being an institution of "showing" that is almost two centuries old. One example is illustrative – by the mid-20th century, the only way to see Leonardo's *Mona Lisa* properly was to look at the painting in the Louvre. Low print quality and color photographs of the period did not provide an objective perception of its look through reproductions and shots. Higher levels of aesthetic perception and objective scientific analysis of many museum pieces were conditioned by person's physical presence in a given museum – in front of the exhibits. Since the second half of the previous century, this situation has changed owing to developments in the fields of color photography, color printing, and film (the latter particularly indispensable in the reproduction of spatial aspects of sculptures, buildings or other three-dimensional objects). With the advent of computer technology, all of these have gained greater quality and accessibility. This provokes the following question: Is *Mona Lisa* as a work of art better perceived and experienced from well printed reproductions, books, film and computer presentations, or on the site – in the Louvre, from a distance of several meters from the painting, enclosed by the impenetrable glass, while being surrounded by the crowd of visitors constantly talking and taking photos? Museum, as well as the other mentioned phenomena, being in a situation where modern technical media pretend to replace it, should reexamine its essence and find its irreplaceable qualities, which are to be used as a convincing argument for defending the exclusivity of the museum in relation to its technical and electronic competition.

Key words: museum, digital practice, museology, perception

Јелена Арнаутовић

Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској
Митровици

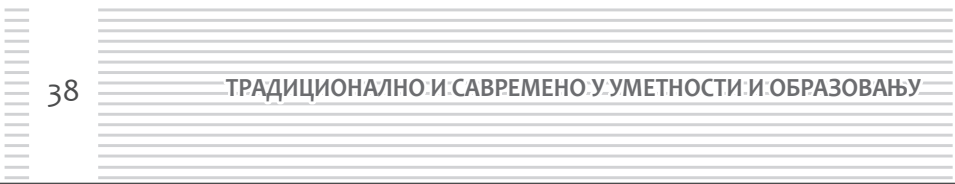
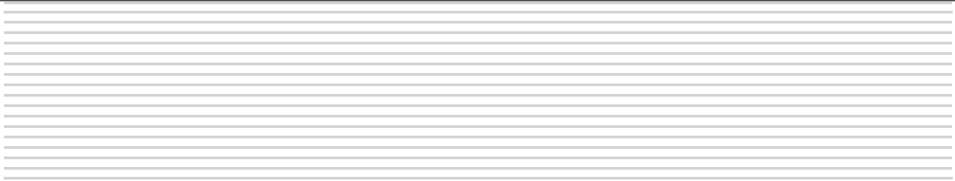
Факултет уметности

jelena_arnautovic@yahoo.com

Традицијска и популарна култура на музичком фестивалиу Гуча

О култури и културном идентитету неке заједнице доста говори њена музичка традиција (шта се уопште сматра музичком традицијом и које су њене карактеристике), однос према њој, значења која јој се приписују и контекст у којем се представља. С друге стране, популарна култура може бити 'савремена', 'новија' култура која неки сегмент традицијске културе модификује, па и потискује, али може временом постати и део саме традицијске културе. Комплексна проблематика односа између популарне и традицијске културе сагледана је на примеру два најпосећенија музичка фестивала у Србији у 21. веку: новосадског Егзита и драгачевске Гуче. Фестивали су покренути у два сасвим различита контекста и из супротних побуда. Гуча (Драгачевски сабор трубача) је настала шездесетих година прошлог века из потребе за очувањем једног специфичног дела традиционалне фолклорне културе ('поглед у прошлост'). С друге стране, Егзит је настао на прагу новог миленијума са циљем да се прекину везе са непожељним културним наслеђем и усвоје одређени пожељни модели западњачке популарне културе ('поглед у будућност'). Ова разлика је очигледна и у музичком садржају фестивала: Гуча је посвећена традиционалној фолклорној музици, а Егзит популарној. Међутим, пажљивија музиколошка и антрополошка анализа показала је да постоје бројне тачке пресека између ових, наизглед сасвим различитих фестивала, и да поларитет 'традиционално' – 'популарно' губи јасне границе (између осталог, традиционално је постало популарно, и обрнуто). Из анализе односа између традицијске и популарне културе на примеру фестивала Егзит и Гуча проистекли су и занимљиви закључци о реконструкцијама националног идентитета у Србији 21. века.

Кључне речи: култура, традиционално, популарно, фестивали, идентитет

Emilie Aussems

Université Catholique de Louvain, Louvain-la-Neuve, Belgium
emilie.aussems@uclouvain.be

Music as a bridge between divided societies?

Ex-Yugoslav nations have deep musical roots. Therefore, music history in this region is inextricably linked to socio-political changes: while perceived as gathering all communities under Tito's era, since then music has often been used for nationalist purposes seeking to strengthen (sub-)national identities.

Facing this statement, the objective of this paper is to contribute to a better understanding of music as a way to favor distance and/or rapprochement between communities. More precisely, this contribution aims to highlight through the example of Kosovo what are the scope and limits of music as a method of conflict transformation. It is argued that although the impact on the collective level cannot be demonstrated, on the individual level, however, music may mediate relationships between people belonging to adversary groups.

While attention is usually paid to the message imparted by music, this paper focuses on musicians and on their position regarding the role of music as a potential bridge within divided societies.

In order to apprehend these actors, the analysis is based on a specific initiative, namely the Mitrovica Rock School, which provides music trainings to youngsters coming from both Albanian and Serb sides.

Interviews with teachers as well as with students of the school suggest that playing music with people sharing a same interest can help to build inclusive interpersonal relationships based on common musical identity, rather than exclusive affiliations based on nationalism. This, in turn, may foster intercultural understanding, trust and person-to-person rapprochement. The study also concentrates on the resistances that prevent conflict transformation.

Key words: music, conflict transformation, interpersonal rapprochement, Kosovo

Ангелина Банковић

Музеј града Београда

angelina.bankovic@gmail.com

Од места сећања до места заборав: Музеј 4. јула 1941. и Музеј илегалних партијских штампарија у Београду

Након завршетка Другог светског рата, нова социјалистичка власт Федеративне Народне Републике Југославије је у оквиру своје културне политике, усмерене преваходно на „превазилажење културне заосталости”, велику пажњу посветила оснивању музеја. Број музеја у Народној Републици Србији је, с предратних двадесет три, до 1955. године порастао на осамдесет шест. Важно место у програмима ових музеја заузимале су теме из Народно-ослободилачког рата и историје Комунистичке партије. Тако су 1. маја 1950. године у Београду отворени Музеј 4. јула 1941. године, као меморијални музеј основан у знак сећања на дан доношења одлуке о покретању оружаног устанка у Другом светском рату, и Музеј илегалних партијских штампарија, у којем је приказан илегални рад Комунистичке партије у Београду пре и током окупације. Оба музеја проглашена су за споменике културе од изузетног значаја, али су током 2000. године прво затворени, а затим су и куће у којима су смештени враћене наследницима предратних власника. На основу ова два примера, у раду је приказан однос између музеја, историје и сећања у време Федеративне Народне Републике Југославије, али и у време укидања социјалистичке власти у Југославији. Коришћена теоријска полазишта су теорија музејске селекције З. Страњског, према којој критеријуми за издвајање будућег музејског предмета као „документа стварности” зависе од историјског тренутка у којем се процес издвајања дешава, али и однос између историје и сећања како га види П. Нора, а према којем је основни циљ историје да ућутка и угуши сећање.

Кључне речи: музеј, историја, сећање, Музеј 4. јула 1941. године, Музеј илегалних партијских штампарија

Angelina Banković

Belgrade City Museum

angelina.bankovic@gmail.com

From Sites of Remembrance to Sites of Oblivion: Museum of 4th of July 1941 and Museum of the Illegal Party Printing Presses in Belgrade

After the World War II, “overcoming of cultural stagnancy” was set as one of the main goals of the new socialist Government’s cultural policy in the Federal People’s Republic of Yugoslavia and founding new museums was part of that strategy. It led to the increase in the number of museums in the People’s Republic of Serbia, from 23 in the pre-war period to 86 in 1955. The People’s Liberation War and the history of the Communist Party of Yugoslavia were among important subjects in these museums. On Labor Day 1950, Belgrade saw the opening of two museums: Museum of 4th of July 1941, set up as a memorial museum commemorating the day when, in the same house, the Central Committee of the Communist Party decided to raise an armed uprising, and the Museum of the Illegal Party Printing Presses, in which the illegal work of the Communist Party before and during the War was presented. Both of these museums were given the status of a cultural monument of exceptional significance, but were closed in 2000, and the houses in which they were situated were later returned to the heirs of the pre-war owners. Based on these two examples, this paper tends to show the relation between museums, history and memory in the Federal People’s Republic of Yugoslavia, but also in the time of the abolition of socialist Government in Yugoslavia. Basic theoretical starting points that are used are the *theory of museum selection* by Z. Stransky, according to which the selection criteria for museum object, perceived as “document of reality”, is connected to the historical moment in which the selection is taking place, as well as the relations between history and memory as seen by P. Nora, according to which the “true mission” of history is to “suppress and destroy” memory.

Key words: museum, history, memory, Museum of 4th of July 1941, Museum of Illegal Party Printing Presses

Јадранка Божић

Народна библиотека Србије

jadranka.bozic@nb.rs

Уметност као синергија ума, тела и духа: Значај уметничког образовања за формирање личности

Кроз историју све врсте уметности служиле су да повежу нашу машту с најдубљим питањима људске егзистенције – ко сам, шта је моја мисија, куда идем... Проналажење одговора на ова питања кључна су за разумевање живота и живљење у пуном смислу те речи. Уметност је, такође, интегрални део свачијег свакодневног живота (од дизајна простора, преко музике с радија, филмова и серија на телевизији – до утицаја класичне уметности). Директно искуство уметничких дела неопходно је барем колико и други културни и, уопште, духовни изрази.

Један од битних аспеката уметности који је чини специфичном облашћу јесте управо њен капацитет да комуницира – размењује информације и значења на начине који превазилазе вербалне. Поједини аспекти људског искуства боље се изражавају кроз неке форме комуникације него кроз друге. Људи су изумели сваку појединачну уметност управо да би презентовала један одређени аспект реалности. Уметност развија дивергентна мишљења, подстиче младе да дају разноврсне, а не увек исте одговоре или решења због тога што су решења у уметности вишеструка. Уметност помаже ученицима да стекну вишеструку перспективу, да мисле кроз и унутар материјала, да изразе неизговорљиво.

Кључне речи: уметност, личност, уметничко образовање, комуникација

Jadranka Božić

National Library of Serbia

jadranka.bozic@nb.rs

**Art as synergy of mind, body and spirit:
The importance of art education for the formation of personality**

Throughout history, all kinds of art have served to link our imagination with the deepest questions of human existence – who am I, what is my mission, where I am going. Finding answers to these questions are crucial for understanding of life and living in the full sense of the word. Art is also an integral part of everyone's daily life (from space design, through radio music, films and television series – to the influence of classical art). Direct experience of artistic work is necessary at least as much as other cultural and spiritual expression in general.

One of the important aspects of art which makes it a specific field of interest is precisely its communicative capacity – to exchange information and meanings in ways that go beyond the verbal. Certain aspects of human experience are better expressed through some forms of communication than through the other. People invented every single art precisely to present one particular aspect of reality. Art enhances divergent thinking, encourages young people to provide diverse and not always the same answers or solutions because solutions in art are multiple. Art helps students to gain multiple perspectives, to think through and within the material, to express the unspeakable.

Key words: art, personality, art education, communication

Саша Божидаревић

Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској

Митровици

Факултет уметности

sasabozidarevic@gmail.com

Мокрањчево наслеђе у делима композитора руковетне провенијенције друге половине XX века – од реafirмације до негације традиционалног модела строфе

У руковетима и сродним формама друге половине XX века уочавају се разноврсни концепти примене Мокрањчевих уметничких постулата у свим сегментима композиционе обраде фолклорних материјала. Мокрањчево наслеђе присутно је у делима композитора ове епохе у различитом обиму, и у контексту њихових уметничких интенција и стилских опредељења. Доминантан утицај евидентан је у делима композитора прве поратне декаде: Властимира Перичића, Боривоја Симића, Душана Трбојевића и др, у којима се, у процесу општег усвајања Мокрањчевих композиционих постулата, посебно издвајају поступци реafirмације традиционалног модела строфе. Са друге стране, процеси вертикалне дестабилизације, замагљивања граничних линија, изобличења унутрашњег простора строфе у делима попут *Женских песама* Мирјане Живковић и *Креса* Лудмиле Фрајт и њене негације у композицији *Из старих записа Стевана Ст. Мокрањца 1876. године* Акила Коција, указују на потпуно другачији приступ у тумачењу Мокрањчевог стила и његовог уметничког наслеђа.

Циљ овог рада је да се применом стандардног структурно-формалног модела музичке анализе укаже на врло значајно присуство традиционалног („Мокрањчевог”) модела строфе у делима композитора руковетне провенијенције, од њене афирмације до потпуног преобликовања.

Кључне речи: уметничко наслеђе, Стеван Мокрањац, руковети и сродне форме друге половине XX века, традиционални модел строфе, музичка анализа

Saša Božidarević

University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica

Faculty of Arts

sasabozidarevic@gmail.com

Legacy of Mokranjac in the works of other composers of garlands in the second half of the XX century – from negation to the reaffirmation of the traditional model of stanzas

In garlands (*rukoveti*) and related forms of the second half of the twentieth century various concepts of application of Mokranjac's artistic postulates can be traced in all segments of the compositional process of folklore materials. In relation to artistic intention and stylistic preference, the legacy of Mokranjac reflected to a different extent the works of the composers of the epoch. The dominant influence is evident in the works of the composers of the first post-war decade: Vlastimir Peričić, Borivoje Simić, Dušan Trbojević and others, in which the reaffirmation of traditional stanza model is particularly stressed in the process of general adoption of Mokranjac's compositional postulates. On the other hand, the processes of vertical destabilisation, blurring of the boundary lines and distortion of the internal space of stanzas are notable in works such as *Women's Songs* by Mirjana Živković and *Kres* by Ludmila Frajt, while in the composition *Old manuscripts of Stevan Stojanović Mokranjac from 1873* by Akil Koci they are negated, showing a completely different approach to the interpretation of Mokranjac's style and artistic legacy.

The aim of this study is to point out a particularly significant presence of traditional ("Mokranjac") model of stanza in the works of composers of garlands by using a standard structural-formal model of musical analysis.

Key words: artistic heritage, Stevan Mokranjac, garlands and related forms of the second half of the twentieth century, traditional model of stanzas, musical analysis

Милица Божић Маројевић

Универзитет у Београду

Филозофски факултет

Центар за музеологију и херитологију

b.milica.b@gmail.com

Наслеђе рата као баштина у миру

Током ратних разарања, велики број споменика страда, што из нехата што намерно. Иако различите конвенције и законске регулативе предвиђају бригу о баштини поробљених, окупираних, речју „других”, сведоци смо њихових кршења, чак и у новијој историји. Када наступи мир, сусрећемо се с новим ситуацијама – с једне стране имамо уништено или оштећено наслеђе које треба обновити, а са друге настала су и нека места која због значаја догађаја који су се на њима одиграли заслужују да буду трансформисана у просторе памћења. Кроз различите примере запостављених, заборављених, до пола или потпуно завршених меморијала, пре свега из региона, овај рад покушава да дâ неколико предлога како поступати са нежељеним наслеђем у осетљивим тренуцима послератне обнове, те да истакне његове едукативне потенцијале у изградњи трајног мира и помирења.

Кључне речи: рат, послератна обнова, комеморације, дисонантно наслеђе, законска регулатива

Milica Božić Marojević

University of Belgrade

Faculty of Philosophy

Centre for Museology and Heritology

b.milica.b@gmail.com

Legacy of war as heritage in peace

During the war, a large number of monuments is being destroyed, either deliberately or accidentally. Although the various conventions and regulations provide special care of the heritage of the enslaved, the occupied, or in other words “the others”, we are witnessing their violation, even in recent history. When peace comes, we have to deal with new situations – on the one hand, we have destroyed or damaged heritage that must be restored, and on the other, we have some new places that because of the importance of the events they evoke, deserve to be transformed into spaces of memory. Through various examples of neglected, forgotten, half-completed or fully completed memorials, mostly from the region, this paper is going to give some suggestions on how to deal with that so-called dissonant heritage during the post-war reconstruction, and also to highlight its educational role in building lasting peace, stability and reconciliation.

Key words: war, post-war reconstruction, commemorations, dissonant heritage, legislation

Anna Maria Bólya

Hungarian Dance Academy

info@bolyaannamaria.hu

Велигденски игри во Порече – врски со творештвото на Косово

На македонскиот фолклор терен мошне интересна појава велигденскиот обичај со драмски елементи т. н. *гачки*, од Порече. Ова била жива традиција во Порече до 70-ите години на XX век. Голем дел на регистрациите е сестрите Јанковиќ и Вера Кличкова, од каде имаме детални описи на гачките. Од овие податоци се знае дека овие игри, во првиот дел на XX век биле распространети на територијата на Западна Македонија и Косово.

По истражувачите овие игри покажуваат трагите на поранешните култови кон плодноста – главно култот на Дионс – како што ги знаеме од поврзаните песни, и тематиката на игрите. Пак интересна појава две ритуални ора, што појавува како рамка на почетокот и на крајот на игрите, кои исто така постоеле и на косовскиот фолклор терен. Треба да се нагласи – дека по фолклорните истражувања – постоењето на овие гачки со ритуално оро, какао свечено отворање, било карактеристично во еден специфичен регион, кој покривале заедничка територија од Западна Македонија и Јужно Косово, која содржува на пример Грешница, Кичево, Горње Неродимље и Пасјане.

Клучни зборови: Велигденски игри, македонскиот фолклор, српскиот фолклор, ритуален танц

Anna Maria Bólya

Hungarian Dance Academy

info@bolyaannamaria.hu

Easter Dances from Poreče – Connections with Kosovo folk heritage

There is an interesting phenomenon in the Macedonian folklore, the so called *gachki*, which represents Easter related dramatic custom present in the Poreče region. It had been a living tradition until the 70's of the 20th century. This custom has mainly been documented by the Janković sisters and Vera Kličkova. From their field work we have detailed descriptions, which inform us that the custom was present in Western Macedonia and in Kosovo during the first part of the 20th century.

The research shows that these folk dances had their root in the ancient cults of fertility, mainly the cult of Dionysus, as we can see both from the content of the songs and from the themes of related dance performances.

Two ritual 'oro' dances are particularly interesting, found at the beginning and at the end of a folk piece, and they are also characteristic for Kosovo folklore as well.

It should be stressed that, as the field work has shown, the existence of these Easter *gachki* with ritual oro as ceremonial opening, was characteristic for the specific common region comprised of Western Macedonia and South Kosovo, with locations such as Grešnica, Kičevo, Gornje Nerodimlje and Pasjane.

Key words: Easter folk dance, Macedonian folklore, Serbian folklore, ritual dance

Веселинка Браловић

Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској

Митровици

Факултет уметности

bralovicveselinka@gmail.com

Могућност примене народне песме косовског краја у настави солфеђа

Под појмом народне песме се подразумева синтеза текста, мелодије и ритма. Да бисмо говорили о месту и улози народне песме са музички богатог косовско-метохијског простора, циљ овог рада је указати на могућност њихове практичне примене у наставним садржајима. Народне песме са Косова могу послужити као база за тумачење и решавање одређене проблематике у настави солфеђа, као што су: карактеристични ритмови, хармонија, специфична метрика, аутентична мелодика, темпо, артикулација и музички облици. У савременој настави солфеђа употреба традиционалних песама доприноси приближавању музичке баштине ученицима, који је често доживљавају као нешто архаично, непотребно и досадно. Народне песме представљају драгоцен материјал јер су због своје једноставности и разумљивости погодне за обраду већ у раном школском узрасту, те се помоћу њих савладавају одређене наставне јединице из солфеђа. То је и пут како сачувати народне песме са Косова од заборава.

Кључне речи: народна песма, солфеђо, музичко описмењавање

Veselinka Bralović

University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica

Faculty of Arts

bralovicveselinka@gmail.com

The possibility of applying Kosovo folk songs in solfeggio teaching

The term *folk song* implies a synthesis of text, melody and rhythm. In order to discuss the place and role/importance of a folk song existing in the musically rich area of Kosovo and Metohija, the aim of this paper is to point out the possibilities of their practical use in curriculum content. Folk songs from Kosovo can be a basis for interpreting and solving particular issues in teaching solfeggio, such as: characteristic rhythms, harmony, specific metrics, authentic melodic, tempo, articulation and musical forms. In modern teaching of solfeggio, the use of traditional songs makes musical heritage closer to students, who usually feel them as something archaic, unnecessary and boring. Folk songs are valuable material and thanks to their simplicity and clearness they are suitable for teaching at an early age so students can easily learn some particular solfeggio teaching units. Moreover, it is a way to preserve folk songs from Kosovo from oblivion.

Key words: folk song, solfeggio, musical literacy

Јован Буковала

Универзитет уметности у Београду

Факултет драмских уметности

jovica.wrachar@gmail.com

Развој високошколског образовања у области уметничке игре у Републици Србији

У овом раду се хронолошки разматра неkontинуирани развој високошколског образовања у области уметничке игре у Републици Србији и износи став да тренутно не постоји самостална високошколска установа акредитована за извођење наставе у области класичног балета, народне игре, савремене игре, музичког позоришта, кореографије и педагогије. Аутор овог рада приказује историјски преглед неуспешних покушаја да се ученицима завршних разреда средњих балетских школа продужи школовање на вишем нивоу. Уз пример добре праксе (Хрватска) повлачи се паралела са правним прописима Републике Србије којима се регулишу статус и положај балетских уметника и уметника народне и савремене плесне оријентације.

Кључне речи: Глумачко-балетска школа, Музичка Академија, Висока филмска школа, Група балета Позоришне Академије, Институт за уметничку игру

Jovan Bukovala

University of Arts in Belgrade

Faculty of Dramatic Arts

jovica.wrachar@gmail.com

Development of higher education in the field of artistic dance in the Republic of Serbia

This paper examines chronologically discontinuous development of higher education in the field of artistic dance in Serbia and argues that there is currently no independent institution of higher education accredited for teaching in classical ballet, folk dance, modern dance, musical theatre, choreography and pedagogy. The author of this work shows historical overview of failed attempts of providing continuing education at a higher level to pupils finishing secondary ballet schools. With the example of good practice (Croatia) a parallel is to be drawn with the legislation of the Republic of Serbia regulating the status and position of ballet artists and artists of folk and modern dance orientation.

Key words: Acting-ballet school, Music Academy, High education school for film acting and directing, Ballet group of the State Theatre School, Belgrade Dance Institute

Драган Булатовић

Универзитет у Београду

Филозофски факултет

dbulatov1@gmail.com

Обликовање у образовним апоријама

Како се троделна структура програма ликовне културе за основно и средњошколско образовање оправдава педагошким значајем индивидуалне обликовне потребе човека (1), социјалне функције уметничког делања (2) као и конститутивне улоге обликовања у остваривању образовних циљева, бавићемо се синкретичком употребом значења појма *Bildung*. Овај појам улази у вокабулар просветитељског науковања првенствено у значењу образовања али тако што у својој етимологији чува и преноси запамћену класичну доктрину учења угледањем, угледном производњом слика спознатог или сликом спознатог. Хуманистичка теорија уметности оставила је најизразитији доказ ваљаности употребе класичног наслеђа у образовању модерног доба. Зашто се, пак, ово искуство са муком примењује у савременој образовној пракси покушавамо да дамо одговор у овом раду.

Кључне речи: ликовна култура, обликовање, *Bildung*, Х. Г. Гадамер, Ж. Ф. Лиотар

Dragan Bulatović

University of Belgrade

Faculty of Philosophy

dbulatov1@gmail.com

***Bildung* in the aporia of education**

As the three-part structure of the program of arts education for primary and secondary education is justified with the pedagogical importance of the individual human shaping needs (1), the social function of the artistic activity (2) and constitutive role of the shaping in achieving educational goals, we are going to explore the use of the syncretic meaning of the term *Bildung*. This term comes into the vocabulary of Enlightenment's tutoring primarily within the meaning of *education*, but in its etymology it preserves and transmits memorized classical doctrine of emulation learning, the prestigious production of pictures of known or by picture of known. The humanistic theory of art left the most striking proof of the validity of the use of the classical heritage in the education of the modern age. However, this experience is applied with the torment in contemporary educational practice, and why is that so we are going to try to answer in this paper.

Key words: arts, shaping, *Bildung*, H. G. Gadamer, J. F. Lyotard

Драган Булатовић

Универзитет у Београду

Филозофски факултет

dbulatov1@gmail.com

Музеализација као херменеутички круг

Сам појам наслеђа почива на својству дуговекости, у материјалном смислу и вечности, у вредносном смислу. Процес социјализације подразумева да се овим апстрактним појмовима (вечност и вечитост) обезбеди савремени лик. Уместо метафорике Јанусовог лица, својствене музејској репрезентативности, савремено баштињење почива на индивидуализацији музеалности у стварима и процесима свакидашњице, приватности и обичности. Том променом постаје стварнији захтев сваке музеализације да затвори круг превођења ствари из природног контекста у контекст музејског сведочанства, а потом повратак ствари/документа као културне информације у природно окружење. У том науку свакој музеализацији је неопходно да природно стање ствари остане једина стварна стварност и да се музеализација изводи и закључује као смислена људска активност у њој као примарном хабитусу. Због тога ћемо поредити актуелни модел дифузне музеализације са структуром херменеутичког круга са намером да утврдимо ваљаност тезе о њиховој хомологији. У тој намери анализираћемо неке елементе пројекта *Векови Бача*.

Кључне речи: музеализација, дифузни музеј, херменеутички круг, *Векови Бача*

Dragan Bulatović

University of Belgrade

Faculty of Philosophy

dbulatov1@gmail.com

Muzealization as hermeneutic circle

The very concept of heritage is based on the trait of longevity, in the material sense, and of eternity, in terms of value. The socialization process implies providing a contemporary character to these abstract notions (eternity and perpetuity). Instead on the Janus faced metaphor, inherent to the museum's representativeness, modern inheritance is based on the individualization of the museality in things and processes of everyday life, privacy and ordinariness. Within that change, a request of each musealization to close the circle of translating things from the natural context into the context of the museum testimony, and then to return things / document as well as cultural information in the natural environment – becomes reality. In that arrangement, for each musealization is essential that the natural state of things remains the only true realm and that in it, as in its primary habitus, musealization is performed and concluded as a meaningful human activity. Therefore, we will compare the current model of widespread musealization and the structure of the hermeneutic circle, with the intention to establish the validity of the thesis of their homology. In that intent, some elements of the project *Centuries of Bač* are going to be analyzed.

Key words: musealization, widespread museum, hermeneutic circle, *Centuries of Bač*

Дејан Вукелић

Универзитет у Београду

Филозофски факултет

Центар за музеологију и херитологију

deovuk@gmail.com

**Библијска сцена као алегоријски простор памћења:
представе цара Николаја II кроз мотив Беседе на гори
(руска дореволюционарна имагинација и загранична култура сећања)**

Уочи, а посебно након успелог атентата на Александра II 1881. године, званична идеологија у Русији све је склонија позивању на божанско право власти и монархов *corpus mysticum*, иначе општим местима у одбрани легитимитета старих европских монархија. Доктрина се рефлектовала и на начин визуелизације потомства убијеног императора, нарочито на лик царевића Николаја II – гаранта династичке виталности Романових. На то упућују две религиозне алегорије које се разматрају у првом делу рада, на којима је познати портретиста Иван Макарров приказао будућег носиоца царских регалија као помног слушаоца Христове проповеди на гори и реципијента нарочите Божје благодати, црпљене управо из одабране библијске сцене.

Узимајући у обзир веома осетљив политички тренутак у коме су дела настала, њихова имплицитна порука посматрачу, понајвише потенцијалном превратнику, била је да је сваки напад на припадника царског дома истовремено напад на самог Бога. Када се 1918. године богохулни сценарио царубиства ипак поновио, и пошто је још раније Бољшевичка револуција означила радикалан раскид са царистичком прошлошћу, лик Николаја II, допуњен мартирским ореолом, наставиће да истрајава изван домашаја утицаја совјетских цензора, у имагинацији беле емиграције, као симбол њиховог идентитета, жртве, борбе и вредносног система током вишедеценијског странствовања у заграничној Русији.

Други део рада даје осврт на визуелно меморисање потоњег руског цара у међуратном периоду на тлу Краљевине СХС/Југославије, с нагласком на алегоријским представама које живопише Андреј Биценко. На њима се наново, сада у сакралном црквеном простору, и уз благослов духовних ауторитета нове сурогат-домовине, среће замишљени императоров лик у својству сведока Христове науке, коме се овога пута придружују и монарси српског и југословенског краљевског дома Карађорђевић, чиме су евоциране присне династичке везе и савезништво током судбоносних етапа Великог рата.

Кључне речи: религиозна алегорија, простор памћења, Николај II, Беседа на гори, загранична култура сећања, Иван Макарров, Андреј Биценко

Dejan Vukelić

University of Belgrade

Faculty of Philosophy

Centre for Museology and Heritology

deovuk@gmail.com

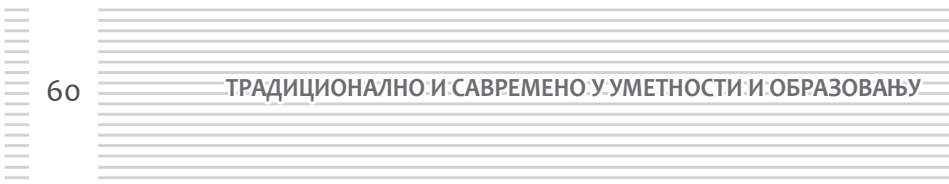
**Biblical scene as an allegorical space of memory: representations of Tsar Nicholas II through the motif of the Sermon on the Mount
(Pre-revolutionary Russian imagination and émigré culture of remembrance)**

Prior to but especially after the assassination of Tsar Alexander II in 1881, the official ideology in Russia was becoming more and more prone to foster the doctrine of the divine right of rulership and monarch's *corpus mysticum*, otherwise commonplaces of the old European monarchies' legitimacy claims. It likewise reflected the fashion in which the murdered emperor's offspring were visualised, especially the young Tsarevich Nicholas II, being the bearer of vitality of the Romanovs. In this light, the first part of the paper will concentrate on the analysis of two religious allegories by the well-known Russian portrait painter Ivan Makarov, depicting the future wearer of the imperial regalia as a careful listener of Christ's Sermon on the Mount and recipient of God's special grace, derived precisely from the chosen biblical scene.

Taking into account a highly delicate political moment in which the works under consideration were created, their implicit message to the observer, above all to a potential subversive, was that any attack on a member of the Imperial House would be considered an attack on God Himself. Nevertheless, another blasphemous scenario of Tsar's execution occurred in 1918, but despite this fact, and the fact that the Bolshevik Revolution had previously announced a radical break with the imperial past, the image of Nicholas II, complemented by the aureole of his martyrdom, continued to persist beyond the range of influence of Soviet censors, in the imagination of white émigrés, as a symbol of their identity, sacrifice, struggle and value system during the decades of life in Russia Abroad.

The second part of the paper gives an insight into the visual remembrance of the last Russian Tsar in the Kingdom of SCS / Yugoslavia during the interwar period, focusing on the allegorical representations by Andrei Bicenکو. These frescoes, executed in sacral church spaces and with the consent of spiritual authorities of the new émigré surrogate homeland, reveal the figure of the pensive emperor witnessing Christ's teaching, this time accompanied by the monarchs of the Serbian and Yugoslav Royal House of Karađorđević, whose presence was meant to evoke close dynastic ties and alliance during the fateful moments of the Great War.

Key words: religious allegory, space of memory, Nicholas II of Russia, Sermon on the Mount, émigré culture of remembrance, Ivan Makarov, Andrei Bicenکو

Anna Galikowska-Gajewska

Stanisław Moniuszko Academy of Music in Gdansk, Poland

a.gajewska@list.pl

Polish music in movement interpretations created according to the Dalcroze method

The aim of my presentation is to show the beauty and richness of the Polish music in movement interpretations created according to the Dalcroze's method. Dalcrozian Eurhythmics is one of popular methods in art education but, above all, a versatile system of music education through music and for music. The Dalcroze approach to music education teaches an understanding of music through movement – motion. I will present the historical aspect of the method and its modern face. I will share my long-standing professional experience in creating movement interpretations and likewise present the music choreography based on Polish contemporary music from my DVD *The sound in movement interpretation of a music piece Debussy, Cage, Penderecki, Szalonek, Dobrowolski, Olczak, Kaiser*.

Key words: Arts, choreography of music, music expression, music education

Владислава Гордић Петковић

Универзитет у Новом Саду

Филозофски факултет

vladislava.gordic.petkovic@ff.uns.ac.rs

Уметност и историја у роману *Ултрамарин* Милете Продановића

Проза Милете Продановића је иронично-сентиментални водич кроз наше време у ком се бележе историјски потреси и етичке дилеме, а концептуално се заснива на мотивима чуда и казне – феномен натприродног јавља се у делу овог писца и сликара, професора на Ликовној академији Универзитета уметности у Београду, циклично, у функцији преиспитивања индивидуалне и колективне кривице, казне и испаштања, а граничне појаве са којима се јунаци суочавају, било да су у питању визије са елементима надреалног или императив идеолошки засноване мисије којој се подвргавају индивидуалне судбине, имају и терапеутски и смртоносан учинак. У фокусу рада биће роман *Ултрамарин*, путопис по пределима и моделима који на бајковит и носталгичан начин сажима уметнички кредо Милете Продановића – у њему се емотивне реминисценције контрастирају са оштрим потезима друштвене критике и луцидним опажањима уметника који нас води кроз атеље, цркве и музеје од Београда, преко Косова, Фиренце, Равене, до Асизија, Арца и Ватикана. Ова дводелна књига-пројекат састоји се од „романа без слика” и „романа без речи” названог *Ultramarin encore*, у ком је аутофикцијска повест посредована искључиво визуелним средствима. Роман је обојен настојањем да се види и доживи светла страна света коју Продановићу-јунаку отац, „светли Хераклит”, открива великим путовањем по Италији, својеврсним *Bildungsreise*. Идеалистичка порука о традицији, култури и ерудицији као једином моћном оружју против уништења провејава кроз цео роман.

Кључне речи: српска проза, уметност, историја, памћење

Vladislava Gordić Petković

University of Novi Sad

Faculty of Philosophy

vladislava.gordic.petkovic@ff.uns.ac.rs

Art and History in the Novel *Ultramarine* by Mileta Prodanović

Many novels written by Mileta Prodanović revolve around the motives of miracle and penance, using transition as an emblematic condition of either collective destiny or individual pursuit. Loaded with irony and grotesque, the fictional work by Mileta Prodanović reflects an array of either ruthless or reckless manners of the transitional age, using a carefully chosen style which recalls narrative strategies of anecdotes or newspaper sketches, and deliberately opting for the colloquial and almost jovial tone of an objective and aloof, yet bemused observer. Prodanović abundantly uses the fantastic to underline the grotesque element contained in the particular political moment or historical order. In his fiction, historical and political concerns and themes become engaged in the processes by which meanings are created and circulated. *Ultramarine* can be read as an illustrated autobiographical essay, or as a novel travelogue – this genre fluctuation being one of the greatest qualities of the book which is at the same time bitter and nostalgic, critical and escapist and an ironic and sentimental guide through our time.

Key words: Serbian fiction, art, history, memory

Бранка Гугољ*

Данијела Тешић Радовановић**

*Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Факултет уметности

**Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Филозофски факултет
b.gugolj@gmail.com

Делатност архитекте Ђурђа Бошковића на очувању споменичког наслеђа Косова и Метохије

Деловањем Ђурђа Бошковића на очувању споменика српске средњовековне архитектуре у првој половини двадесетог века увелико је измењен методолошки приступ у овој области хуманистичког деловања. Основу је чинило темељно научно истраживање које је претходило или се одвијало истовремено са конзерваторско-рестаураторским радовима, пажљиво проверавање сваког податка и изузетан опрез при раду који је требало да омогући да се на споменику сачувају сви суштински важни трагови његове прошлости. Рад на истраживању и заштити споменичког наслеђа Бошковић је започео крајем треће деценије двадесетог века када је ангажован на обнови манастира Каленића. У наредној деценији уследили су обимни радови на Пећкој патријаршији и Бањској. Одвијали су се у време када у држави није постојала организована служба заштите.

У раду се анализирају радови изведени на Пећкој патријаршији током 1931. и 1932. године. Разлоге примењеног метода у коме је предност дата конзервацији над рестаурацијом изнео је Бошковић у више наврата, а о оправданости примењеног поступка свој суд су дале и генерације архитектата и конзерватора.

Кључне речи: заштита градитељског наслеђа, Ђурђе Бошковић, Пећка патријаршија

Branka Gugolj*

Danijela Tešić Radovanović**

*University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica
Faculty of Arts

**University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica
Faculty of Philosophy
b.gugolj@gmail.com

Architect Đurđe Bošković's Activities on Preserving the Cultural Heritage of Kosovo and Metohija

The Đurđe Bošković's activities on preserving the monuments of the Serbian mediaeval architecture in the first half of the 20th century substantially changed the methodological approach in this field of humanistic work. The very basis of the activities consisted of thorough scientific investigations that had either preceded or were conducted simultaneously with the conservation and restoration works. Each and every data was checked meticulously and caution taken while performing any activity that was supposed to help save the essential traces of the monument's past. Bošković started his research and protection work in the late 1930s when he was engaged on the Kalenić Monastery restoration. More extensive works on the Patriarchy of Peć and Banjska Monastery followed in the next decade. And the works were being conducted at the time when there was no protection services established in the country.

This paper studies the works conducted on the Patriarchy of Peć in 1931 and 1932. The reasons for the implemented method, where conservation was made a priority, Bošković explained on several occasions, whereas the justification for the implemented procedure we find in the views given by generations of architects and conservators.

Key words: built heritage protection, Đurđe Bošković, Patriarchy of Peć

Тамара Дакић

Универзитет у Бањој Луци

Факултет политичких наука

tamara.dakich@gmail.com

Бретонски етос и савремено доба

Као једина континентална прадомовина Келта, Бретања данас на рачун свог граничног положаја ужива ревивализацију историје, језика и народне књижевности. Краљ Артур, чаробна шума Броселијанда, легенда о потопљеном граду Ис, коригани, васкрсавају на филмским тракама, у књигама за дјецу, туристичким понудама и називима фестивала, али окрњеног набоја који одушевљење привлачи тек појавно након што је комерцијализовано лишен дубине. Манипулација митолошком археологијом мотивисана је двјема тенденцијама: романтичарским реакцијама против глобализације и политичким захтјевима за признавање језичке посебности и административну реорганизацију регије. Бретања је мучну историју између енглеских и француских претензија проживјела као вјечити објекат надмоћи, а своју сирову посебност унијела у унитарну централизовану републику. Сламајући регионализам она је код Бретонаца произвела културну побуну којом ће средином двадесетог вијека започети још увијек нерјешени процес потраге за наслијеђем и брушења идентитета. Символичка ревалоризација бретонског јединства одговор је средње интелектуалне класе на имиџ варвара и жеље за истицањем посебности. Келтизицама, келтсво и келтицитет јављају се као облици те побуне, али Бретања мора своју дефиницију пронаћи у пејзажу и копчи трајања које је од праисторије до Пете Републике створило један богати етнос. Сличност историјске позиције са српским културним кругом могла би бити занимљива паралела за изучавање (про)наласка традиције.

Кључне ријечи: Бретања, Келти, митологија, пејзаж

Весна Дамљановић

Универзитет у Источном Сарајеву

Музичка академија

vesnadjokic@gmail.com

**Анализа клавирског слога у
Другој симфонији „Косовској” Реџа Мулића**

Као извјесна теоријска надоградња утисака са црногорског премијерног извођења Мулићевог најзначајнијег дјела, Друге симфоније „Косовске” (Подгорица, 16. децембар 2013. године, Црногорски симфонијски оркестар, диригент: Радован Паповић, солиста: Весна Ђокић – клавир), овај рад има за циљ да подстакне шири интерес и симпатије ка наведеном дјелу, путем пијанистичко-истраживачког поступка у виду анализе клавирске дионице, што конкретно подразумемијева анализу Мулићевог третмана клавира као солистичког, односно као облигатног инструмента. Поред тога, у фокусу пажње биће карактеристике великог извођачког апарата који захтијева дјело, усмјеравајући се на дијалоге фолклорне мелодике између клавира и оркестра (*tutti*), и клавира и других солистичких инструмената. Такође, разматраће се остварење цијелог дјела као слободног музичког облика названог „симфонија”, дакле, указаће се на Мулићев слободни, романтичарски третман жанра. На крају, подијелићу нека од својих пијанистичких запажања и искустава са црногорске премијере, и на тај начин промовисати успио покушај извођења Друге симфоније „Косовске” Реџа Мулића.

Кључне ријечи: Реџо Мулић, Друга симфонија „Косовска”, анализа клавирског слога

Vesna Damljanović

University of East Sarajevo

Music Academy

vesnadjokic@gmail.com

**Analysis of piano form in the *Symphony*
No. 2 “Kosovska” by Redžo Mulić**

As a certain theoretical extension of my impressions from the Montenegrin premiere of Redžo Mulić’s (Rexho Mulliqi) most important work, *The Symphony No. 2 “Kosovska”* (Podgorica, 16 December, 2013, Montenegrin Symphony Orchestra, conductor: Radovan Papović, soloist: Vesna Đokić – piano), this paper is aimed at sparking wider interest and sympathy for the mentioned work, through pianistic research approach in the form of an analysis of the piano part, which concretely implies analysis of Mulić’s treatment of piano as both solo and obligatory instrument. Furthermore, attention will be paid to the characteristics of a large orchestra required by the work, with the emphasis on the folklore melody dialogues between piano and orchestra (*tutti*), as well as between piano and the other solo instruments. In addition, the paper will discuss the realisation of the entire work as a free musical form called “symphony”, therefore, the paper will concentrate on Mulić’s free romantic treatment of the genre. In the end, I will share some of my pianistic observations and experiences from the Montenegrin premiere, in order to promote a successful attempt of Mulić’s *Second Kosovo Symphony* performance.

Key words: Redžo Mulić, *Symphony No. 2 “Kosovska”*, piano style analysis

Александар Дамњановић

Конзерваторијум „Ерик Сати”, Ле Блан Менил, Француска
a.damnjanovitch@blancmesnil.fr

Рекреирање/интерпретирање/рециклирање српске средњовековне баштине у савременој музици

Више него „стварањем” уметнички чин се може назвати рекреирањем/интерпретирањем/рециклирањем. Чак и кад тежи оригиналности, „стваралац” се надограђује на нешто што је постојало пре њега. Избор историјске и географске полазне тачке одређује не само његов крајњи резултат, већ и његов смисао. Српски савремени композитор Александар Дамњановић заснива свој стваралачки рад на српској културној традицији средњег века. Чињеница да је српска писана реч преживела прекид током неколико стотина година отоманске власти говори о историјској намери Дамњановића да обновити културу на довукујућу сензационално средњовековно раскршће, а не на средину 19. века, када се та препородила под утицајем хабзбуршке империје. Овај избор говори и о музичкој оријентацији: 19. век одређује извесна презасићеност уметничких средстава (велики симфонијски оркестри, презрели западноевропски тоналитет...) док се средњи век одликује минимализмом изражајних средстава (вокална камерна музика, млади свежи модални систем...). Наравно не ради се о прављењу копије којој би се могао додати префикс „нео”, него о стварању савремене уметности која прерађује средњовековну уметничку материју. У „Рождеству”, циклусу божићних песама за женски хор, Дамњановић се на интуитиван начин служи тековинама византијске и српске музике. У оркестарском делу „Вода и вино” он се ослања на српско литургијско појање по Осмогласнику. У пројекту за „Акатист Ави Јустину Поповићу” за хор, Дамњановић намерава да се још више ослони на литургијски обред и на српску средњовековну химнографију. Овом „поновном стварању/ тумачењу/ прерађивању” није циљ да буде музејска вредност, већ да направи нове одреднице којим би требало да крене српска савремена музика. Нека врста „рекреирања историје”.

Кључне речи: стварање-рециклирање, традиција-модернизам, нове одреднице

Aleksandar Damnjanović

Conservatoire Eric Satie, Le Blanc-Mesnil, France

a.damnianovitch@blancmesnil.fr

The recreation/interpretation/recycling of Serbian mediaeval tradition in contemporary music

Rather than “creation”, an artistic act can be named “the recreation/interpretation/ recycling process”. Even when he wants to be genuine, the “creator” is based on something that existed before him. The choice of geographic or historic beginning-point determines the final result, but likewise the sense. The Serbian contemporary composer Alexandre Damnianovitch has found his creative activity based on the Serbian mediaeval cultural tradition. The fact that the Serbian culture was interrupted during few centuries of the Ottoman occupation clearly indicates Damnianovitch’s artistic intentions, who prefers to lean on the mediaeval Serbian culture rather than on the 19th century culture which was influenced by western, primarily Austrian, tradition. This choice also indicates the musical orientation: the 19th century musical aesthetics was determined by the fullness of artistic means (great symphonic orchestras, excessively mature western tonality...), while the mediaeval one was noted for its minimalistic artistic means (chamber vocal music, young and fresh modality...). Damnianovitch did not want to make something that could be characterized by the prefix “neo”, but to compose the real contemporary music recycling the mediaeval artistic materials. In the “Nativity”, the cycle of Nativity-Feast pieces for a female choir, Damnianovitch uses Byzantine and Serbian musical tradition in an intuitive manner. In the work for orchestra entitled “Water and Wine”, he leans on the Serbian liturgical tradition of Octoechos. Finally, in his project for “Akathist for Abba Justin Popovich” he has the intention to use more of the Serbian mediaeval liturgical tradition of hymnography. The destination of this recreation/interpretation/recycling is not “to stay in a museum”, but to indicate a new orientation of the Serbian artistic music. Something like a “recreation of history”.

Key words: creation-recycling, tradition-modernism, new orientations

Андрејана Даниловић

Универзитет уметности у Београду

Факултет примењених уметности

janadanilovicart@gmail.com

Реконтекстуализација традиције – мозаик и улична уметност

Брз и непредвидив развој уличне уметности током претходне две деценије и легитимитет који је стекла као значајан елемент ширег поља пост-музејских уметничких пракси, отворио је простор за истраживање концепцијски нових приступа визуелним уметностима. Нове уметничке праксе неретко, техником или мотивом, реферирају на традиционалне приступе уметности. Наизглед апсурдна корелација трајности и готово неуништивост које карактеришу традиционални мозаик и ефемерности, те принципа јефтине израде, опште доступности, нецензурисаности и материјалне безинтересности која одликују уличну уметност, остварује се у радовима неколико етаблираних уличних уметника. Тиме је неизбежно у питање доведено досадашње схватање природе мозаика као изузетно дуговечног, финансијски захтевног и продукцијски ограниченог уметничког медија.

Претпоставка на којој се заснива теоријско разматрање овог проблема јесте да је имплементација мозаика у праксу уличне уметности суштински променила природу мозаика као уметничког медија, отварајући простор за повезивање традиционалне технике са савременим уметничким трендовима и новим уметничким медијима.

Упоредном анализом приступа техници, теоријских начела и концепата репрезентативних примера традиционалних мозаика у јавном простору и мозаика који припадају корпусу уличне уметности, уочене су и експлициране теоријском методом промене у приступу. Индуктивно дедуктивном методом долази се до закључака који се односе на новонасталу позицију мозаика у савременој уметности. Аналогије између ова два приступа служе као аргументи да нова уметничка пракса мозаика у уличној уметности заиста представља логичан след технолошког и идејног развоја мозаика као технике и уметничког медија.

Деконструкцијом уметничких и неуметничких параметара које дефинишу стари и нови приступ потврђује се да је инкорпорирање мозаика у уметничку праксу која је у својој основи економски безинтересна, деинституционализована и ван система света уметности, померило границе које су раније дефинисале поље мозаика.

Кључне речи: мозаик, улична уметност, традиционална уметност, пост-музејска пракса, савремена уметност

Andrijana Danilović

University of Arts in Belgrade

Faculty of Applied Arts

janadanilovicart@gmail.com

Re-contextualization of tradition – Mosaic and Street Art

Quick and unpredictable development of street art during the past two decades and the legitimacy it gained as an integral part of a wider field of post-museum artistic practices has created new grounds for exploring new conceptions of visual arts. New artistic practices often refer to tradition, through motives and techniques being used. A seemingly absurd correlation between durability and near-indestructibility which are some of the most important features of traditional mosaic, and ephemeral, financially non-demanding and economically interest-free nature of street art has been established in the work of several renowned street artists, calling for reconsideration of its traditional features – durability, production limitations and financial aspects.

The basis for theoretical consideration of this issue is the presumption that the integration of mosaic in street art practice changed the foundation of mosaic as an artistic medium, creating opportunities for traditional technique to integrate with contemporary artistic practices.

Through comparative analysis of technique and theoretical conceptions on which chosen representative examples of traditional mosaics in public space and street art mosaics are based, changes and differences have been noticed and given theoretical explanation. Using inductive-deductive method, conclusions regarding the new position of mosaic in contemporary art have been drawn. Analogies between approaches serve as arguments for the thesis that new artistic practice of street mosaic is the logical step in its technological and conceptual development.

By deconstructing artistic and non-artistic parameters, we determined that incorporating traditional technique into a new, economical-interest-free, de-institutionalized and un-linked to the *Artworld*, practice has widened the lines which earlier defined the term mosaic.

Key words: mosaic, street art, traditional art, post-museum practice, contemporary art

Јелена Дубљевић*

Јелена Војкић**

*Универзитет уметности у Београду, Факултет музичке уметности

**Висока школа струковних студија за образовање васпитача Пирот

jdbljevic@yahoo.com

Захтеви у наставним програмима за предмет солфеђо у основној музичкој школи

Први наставни програм настао је 1899. године и био је саставни део Правила Српске музичке школе у Београду (Манојловић, 1924; Васиљевић, 2000). После дванаест година, настава у новооснованој музичкој школи била је уређена Правилима Музичке школе Певачке дружине Станковић. У овим школама, настава солфеђа одвијала се у оквиру почетничког и нижег одсека. Захтеви на овим одсецима временом су постајали све сложенији, о чему сведоче наставни планови и програми настали до 1949. године (1921, 1928, 1935).

По завршетку Другог светског рата, при Музичкој академији у Београду основана је Припремна музичка школа. Након доношења Уредбе о средњим и нижим музичким школама (1947) ове установе постале су државне, а трајање наставе у нижим музичким школама продужено је на шест година.

Усвајањем нових наставних планова и програма током деценија које су уследиле (1949, 1964, 1977, 1994, 2010) повећавао се ниво захтева из различитих области наставе солфеђа.

Намера је ауторâ да, анализом захтева свих наставних програма за предмет солфеђо дају увид у развој који је остварен током више од једног века.

Кључне речи: солфеђо, наставни планови и програми, основна музичка школа

Jelena Dubljević*

Jelena Vojkić**

*University of Arts in Belgrade, Faculty of Music

**Vocational College for Education of Preschool Teachers in Pirot

jdbljevic@yahoo.com

Requirements in the Primary Music School Curriculum for Solfege

The first curriculum was developed in 1899 and it was an integral part of the Rules of the Serbian Music School in Belgrade (Manojlović, 1924, Vasiljević, 2000). After twelve years, teaching activities in the newly formed music school were prescribed by the Rules of Stanković Choral Society Music School. In these schools, solfege teaching took place within the beginner level and lower level departments. The requirements in these departments were gradually becoming increasingly complex, which could be seen in the curricula issued up to 1949 (1921, 1928 and 1935).

After the Second World War, the Preparatory Music School was founded in the Music Academy in Belgrade. After the adoption of the Regulation for primary and secondary music schools (1947), these institutions became state-funded and the duration of education in primary music schools was extended to six years.

By adopting the new curricula in decades that followed (1949, 1964, 1977, 1994 and 2010) the level of requirements from different areas of teaching solfege increased.

The intention of the authors is to provide an insight into the development that has been made over more than a century by the analysis of all curricula requirements for solfege.

Key words: solfege, curricula, Primary music school

Мирјана Закић

Универзитет уметности у Београду

Факултет музичке уметности

mira.zakic@gmail.com

Модели очувања традиционалне песме Косова и Метохије

Почетна и спорадична истраживања музичкофолклорног материјала на простору Косова и Метохије, обављана од краја 19. до средине 20. века – најпре, од стране композитора и фолклориста, потом и утемељивача етномузикологије у Србији, резултирала су драгоценим нотним записима и општијим информацијама о извођачима и функцији песама у народном животу. Снимљена звучна грађа из овог периода похрањена је највећим делом у Фоноархиву Музиколошког института САНУ и до сада није доступна јавности.

Обухватна истраживања музичког фолклора са позиције савременог методолошког приступа теренском раду, који подразумева дужи и поновљени боравак у испитиваним насељима, као и примену актуелне технолошке апаратуре, прате се од 1990-их година у областима јужног, југоисточног, северног и централног дела Косова и Метохије. Имајући у виду да је вокална пракса доминантна у испитиваним српским насељима на назначеном простору, као и чињеницу да је ауторка овог рада великим делом учествовала у испитивању музичких пракси на овом терену, властита емпиријска сазнања нуде следеће увиде у моделе очувања традиционалне песме:

- Минуциозно теренско истраживање традиционалног вокалног материјала Косова и Метохије, након којег следи научна анализа, са дијахронијског и синхронијског аспекта;
- Публиковање аудио и видео издања са датог терена, чиме би теренски (аутентични) записи постали доступни широј јавности;
- Организовање музичких радионица на територији Косова и Метохије и у осталим подручјима Србије од стране етномузиколога који се активно баве истраживањем српског музичког фолклора на датом простору, како би се превасходно млађе генерације (али и бројне неотрадиционалне групе и/или оне које заступајући *world music* културу често приказују ову традицију у неадекватном стилу) едуковале на прави начин;
- Уписивање традиционалних вокалних елемената (одређених жанрова или облика) на Националну (потом и УНЕСКО) листу заштите нематеријалног културног наслеђа у Републици Србији, што би допринело већој сарадњи локалних заједница, струке и државне институције, а омогућило већу националну видљивост кроз популаризацију, одрживост и континуитет ових елемената у времену.

Кључне речи: модели очувања традиционалне музике, Косово и Метохија, теренско истраживање, публиковање аудио и видео материјала, музичке радионице, Национална (и УНЕСКО) листа заштите нематеријалног културног наслеђа у Републици Србији

Mirjana Zakić

University of Arts in Belgrade

Faculty of Music

mira.zakic@gmail.com

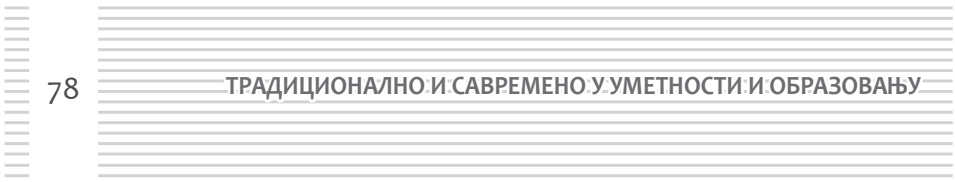
Models of preservation of the traditional song from Kosovo and Metohija

Initial ethnomusicological research of the folk music material in Kosovo and Metohija conducted from the end of 19th century to the mid-20th century, first by the composers and folklorists, and then by the founder of ethnomusicology in Serbia, provided important musical examples and general informations about the performers and the function of the songs in the lives of the people. Recorded audio material from this period, mostly archived in the Sound Archive of the SASA Institute of Musicology, is still unavailable to the public.

From the end of the 20th century until today, contemporary methodological approach to the field work, supported by the new technologies and prolonged and repeated stays in the researched settlements, has been used in the research of the musical folklore of the South, Southeast, North and Central Kosovo and Metohija regions. Given that vocal practice in the researched Serbian settlements is dominant, and that the authoress of this paper was predominantly involved in the researches of the musical practices of this area, her own empirical conclusions offer the following insights for the models of preservation of the traditional songs:

- Detailed field research of the traditional vocal material in Kosovo and Metohija, followed by the scientific study including both synchronic and diachronic axes;
- Publication of audio and video material from the particular geographical area to make authentic recordings available to the broader public;
- Workshops in Kosovo and Metohija and in the rest of Serbia guided by ethnomusicologists actively involved in the research of the Serbian musical folklore, having in mind education/information for the younger generations and the numerous neo-traditional and/or World music groups (where this tradition is often inadequately presented)
- Registration of the traditional vocal elements (genres or forms), first on the National List of Intangible Cultural Heritage of the Republic of Serbia and then on the UNESCO List of Intangible Cultural Heritage; idea is that the wider collaboration of the local communities, profession and the state institutions would ensue, providing better national visibility through popularization and sustaining the continuity of these elements in time.

Key words: models of preservation of the traditional music, Kosovo and Metohija, field research, publication of audio and video material, music workshops, the National List (the UNESCO List) of Intangible Cultural Heritage of the Republic of Serbia.

Johanna Hoth

hoth.johanna@web.de

Centuries-Old History in Present Behavior – performative report about observations on damaging structures

Starting point of my research on living with cultural heritage depending on regional preconditions was The Hague Convention from 1954. “The Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict adopted at The Hague (Netherlands) in 1954 in the wake of massive destruction of cultural heritage during the Second World War is the first international treaty with a world-wide vocation focusing exclusively on the protection of cultural heritage in the event of armed conflict.” With joining the convention a state is obliged to protect and not to destroy cultural heritage in times of war. In the art works *No Mythologies To Follow and Arrangement – Positions of the Hague Convention* (Johanna Hoth, 2016) floral arrangements represent listed monuments and symbolize the contradiction between vanitas still life and natural transience. It aims to interrogate the meaning and tasks of monuments for the society: What does it mean to protect something? What makes a building to a monument which deserves protection? What identity is built through a selection? What role do monuments play for the present? Driven by these questions I started a research travel to different cultural heritage spots and monuments. After visiting over ten different countries, e.g. Austria, Albania, Kosovo, Portugal, Romania, it extracted that honour and dignity, whether of a single person or a whole nation, feel easily attacked. An objective point of perspective is almost impossible to keep in discussions concerning cultural heritage and its preservation. Through juristic decisions it might happen to evoke a legal incapacitation which obstruct people from thinking of history as prosperity of human being. Along documents of interviews, debates and visits to monuments the performative speech wants to discuss the feasibility of institutional protection for monuments and heritage in juxtaposition of the individual human behavior. It sets younger and older history in comparison to present conditions to ask for indispensable necessities in the topic of protecting culture and heritage.

Key words: Heritage and popular culture, transience, destructive regulations, individual necessities, monuments in daily life

Александра Ивковић

Универзитет у Крагујевцу

Филолошко-уметнички факултет

ivkovic.aleksandra83@gmail.com

Могућности интеграције традиционалних и савремених аналитичких модела у анализи прве теме Концерта за клавир и оркестар Оп. 54 Роберта Шумана

Анализа у „традиционалном” виду подразумева хармонску и формалну/структурну анализу. Посебан аналитички изазов се састоји у покушају изналажења аналитичких модела који се сматрају адекватним у одређеном стилском контексту, а чија примена омогућава да се аналитички прикажу композициони поступци и прошире сазнања о самом делу које је предмет анализе. У раду ћемо понудити компаративну анализу прве теме првог става *Концерта за клавир и оркестар* Оп. 54 Роберта Шумана (Robert Schumann). Традиционална хармонска и структурна анализа ове мелодије биће проширена у смеру структуралистичког модела Хајнриха Шенкера (Schenker), психолошког приступа Леонарда Мејера (Meyer) и семантичке теорије топика Кофија Агаву (Agawu). Значајно је напоменути да није циљ да се компарацијом самих аналитичких модела установе њихове сличности или, пре, разлике у приступима поменутих аналитичара, или да се фаворизује одређен аналитички модел, већ да се укаже на она сазнања која се стичу применом савремених модела у односу на традиционалне видове анализе, као и могућности њихове међусобне интеграције.

Кључне речи: традиционална анализа, шенкеријанска анализа, импликационо-реализациони модел, теорија топика

Aleksandra Ivković

University of Kragujevac

Faculty of Philology and Arts

ivkovic.aleksandra83@gmail.com

The possibilities of integration of traditional and modern analytical models in the analysis of the first theme of the *Piano Concerto Op. 54* by Robert Schumann

The analysis in the ‘traditional’ form refers to a harmonic and formal / structural analysis. A special analytical challenge is to try to find those analytical models that are considered appropriate in a particular stylistic context, the application of which makes it possible to analytically show the compositional procedures and expand better knowledge about the work that is the subject of analysis. The paper will offer a comparative analysis of the first theme of the first movement of the *Concerto for Piano and Orchestra Op. 54* by Robert Schumann. The traditional harmonic and structural analysis of this melody will be expanded in the direction of the structuralist model of Heinrich Schenker, the psychological approach of Leonard Meyer and the semantic theory of topics by Kofi Agawu. It is noteworthy that the intention is not to employ the analytical models themselves so as to establish their similarities, or rather, the differences in the approaches of the mentioned analysts, or to favor a certain analytical model, but to draw attention to those findings obtained by using modern models compared to the traditional forms of analysis, as well as the possibilities of their mutual integration.

Key words: traditional analysis, Schenkerian analysis, implication-realization model, topics theory

Петар Илић

Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској

Митровици

Факултет уметности

petarister@gmail.com

**Могућности реализације циљева савременог наставног програма за клавирске
полазнике средње музичке школе помоћу уџбеника Данице Крстић
*Школа за клавир***

У раду се разматрају могућности реализације циљева савременог наставног програма за клавирске полазнике средње музичке школе, помоћу уџбеника Данице Крстић *Школа за клавир*. Циљ је да се утврди у којој мери нотни садржај уџбеника *Школа за клавир* омогућава остваривање циљева наставног програма за клавирске полазнике у средњој музичкој школи. Указује се на историјски значај уџбеника *Школа за клавир* (1911. година) и његову дидактичко-методичку вредност и релевантност у савременој настави. У раду се кроз конкретне примере из овог уџбеника указује на дидактичко-методичку сврсисходност и оправданост њиховог коришћења у почетној настави клавира. Закључује се да уколико би овај, неоправдано запостављени уџбеник био прихваћен од стране клавирских педагога у Србији, могао постати значајна и корисна инструктивна литература у раду са клавирским полазницима средње музичке школе.

Кључне речи: Уџбеник Данице Крстић *Школа за клавир*, наставни програм, настава клавира, циљеви, полазници средње музичке школе

Petar Ilić

University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica
Faculty of Arts
petarister@gmail.com

The mission-achieving potential of the Danica Krstić's "Piano School" textbook in a Contemporary Educational Program for the Music High School students

In this work the author elaborates on ways to meet the goals of a modern day teaching practices while working with music high school students and by utilizing the Danica Krstić's "Piano School" textbook.

The purpose is to estimate the "Piano School's" artistic content capacity and reach in achieving the aims of educational program for piano high school students. The text emphasizes a historical significance of the "Piano School" (1911) textbook, its didactical and methodical character as well as its relevance in present-day lecturing. Through concrete examples of how useful this textbook can be in didactical and methodical practices, the work provides a justification for its role in an early stage of teaching piano. The conclusion is that if this undeservedly neglected textbook gets a warm welcome by piano teachers in Serbia, it might become an important and valuable instructive material aimed at teaching while working with music high school piano students.

Key words: Danica Krstić's "Piano School" textbook, educational program, piano education, mission, goals, music high school students

Соња Јанчић

Универзитет у Београду

Филозофски факултет

Центар за музеологију и херитологију

jancicsonja@hotmail.com

Дематеријализација уметности

Овај рад садржи приказ плана рада, тока часа и евалуације новог система излагања материје који је испитиван у раду са средњошколцима. Ученици XIII београдске гимназије су имали прилику да посматрају епоху авангарде из перспективе књижевности и историје уметности. Одабиром посебног приступа у виду интеракције и тимског ангажмана, тежило се имплементацији ових двеју наука као сродних у приказу авангардних уметничких праваца. Реконструисање њихове међусобне повезаности које је остварено са зачетком у многобројним манифестима као текстуалним весницима праваца акценовано је проширењем на визуелну презентацију програмских ставова које је промовисао одређени правац. Првенствено се осврћући на епохе футуризма, дадаизма и надреализма наменски је успостављено поређење са апстрактним експресионизмом као револуционарним раскидом са начелима мимезиса и другачијим приступом уметности и третирања уметничког дела. Ученици су били подељени у групе од којих је свака била представник одређеног правца, са задатком да ишчитају претходни добијени текст, затим да на основу приказане репродукције изведу сопствену креацију у складу са атмосфером правца, а потом анализирају једно дело базирајући се на битним информацијама из текста. Резултати су били више него креативни; ученици су одмах по добијеном задатку прионули на посао; тимски рад није изостао ни у једној од група од чак осморо ђака; финални радови су били крајње оригинално изведени, а запажања приликом тумачења слика детаљно изложена. Овакав начин извођења наставе имао је за циљ испитивање најефикаснијег метода у раду са ученицима приликом излагања визуелне, и поентирања њене повезаности са текстуалном целином и као такав бива излаган као потврда његове делотворности.

Кључне речи: образовање, средња школа, радионица, књижевност, историја уметности

Миlena Јокановић

Универзитет у Београду

Филозофски факултет

Центар за музеологију и херитологију

gnjatovic.milena@gmail.com

Савремени уметник: баштиник или критичар владајућих система вредности?

Посматрајући различита савремена уметничка дела, инсталације, односно својеврсне колекције предмета – представника конзумеристичке културе, које својом поставком подсећају на Кабинете чудеса познате у историји ренесансне и барокне Европе, у раду ће бити преиспитивана вредност оваквих уметничких дела. Вредност предмета уведеног у *Свет уметности* у савременој уметничкој пракси биће доведена у везу са вредности предмета као носиоца меморије и сведока одређене епохе, односно вредности у баштинском контексту. Најзад, посматрањем предмета који представљају саставни део колекције – уметничког дела, тежиће се разумевању зашто уметник одбачене предмете, које често налази на буљим пијацама и ђубриштима користи као основне елементе својих дела. Уметник, свестан историјских модела колекционирања и значења која одређене колекције предмета носе, мења системе вредности у колекционарској парадигми и одабиру предмета који ће бити сакупљани у претходним деценијама у односу на раније векове. Овакав уметников став коначно сведочи и о постојећим и могућим променама система вредности у савременом стваралаштву.

Кључне речи: вредност, Кабинет чудеса, Свет уметности, баштињење, инсталација

Milena Jokanović

University of Belgrade

Faculty of Philosophy

Centre for Museology and Heritology

gnjatovic.milena@gmail.com

Contemporary Artist: Heritologist or Critic of the Actual Value Systems?

Observing contemporary art installations or particular collections of objects – representatives of consumer culture, which are set as the Cabinets of Wonders known in the history of Baroque and Renaissance Europe, in this paper the value of mentioned objects will be questioned. The value of object introduced to the Art World in contemporary artistic practice will be compared to the value of the object as the carrier of memory and witness of a particular epoch, or the value in the patrimonial context. Finally, examining objects which are constitutive elements of a collection – art work, an attempt will be made to develop a better understanding of the artist's tendency to use objects which he often finds on flea markets and in the trash as the basis for his art works. When comparing the last couple of decades to the previous centuries, we can conclude that the artist has become aware of the historical models of collecting and the previous meanings attributed to particular collections of objects, and that he has likewise changed value systems in this collecting paradigm including the choice of objects to be preserved. Finally, this kind of artists' attitude likewise testifies about the existing and potential changes of value systems in the contemporary art.

Key words: value, Cabinet of Wonder, Art World, patrimonialisation, installation

Андреја Кадих
andrijald@gmail.com

Проблеми интерпретације културног наслеђа Косова и Метохије у наставном процесу

У раду се анализирају различити приступи у интерпретацији баштине Косова и Метохије у настави историје у Србији, при том узимајући у обзир савремене образовне циљеве и исходенаставног процеса. Проблематизују се различити приступи у обради историјских тема и културне баштине Косова и Метохије на основу уџбеника историје различитих аутора за седми разред основне школе и трећи разред друштвено-језичког смера гимназије, кроз обраду наставне јединице *Османско царство у XV и XVI веку*. На овом примеру и на основу искустава из праксе, разматра се имплементација лекција из уџбеника, начин њихове интерпретације од стране наставника и рецепција од стране ученика. Фокус је на проблему културног идентитета и предавању политички осетљивих тема, где се као главна препрека у схватању комплексних историјских феномена указују идеолошка обојеност и пристрасност аутора уџбеника, компетентност наставника да омогући разумевање и подстиче критичко мишљење, затим незаинтересованост деце, предрасуде и ставови наслеђени у оквиру породице или путем медија, пре свега немогућност да се преиспита концепт нације и сагледа као релативно млад у историјском следу.

Кључне речи: баштина, образовање, историја, идеологија, нација, идентитет

Andrija Kadić
andrijald@gmail.com

Difficulties in interpreting the cultural heritage of Kosovo and Metohija in the teaching process

This paper analyses different approaches in interpreting Kosovo and Metohija's heritage in the teaching of history in Serbia, while taking into account contemporary educational goals and outcomes of the teaching process. Different approaches in the treatment of historical issues and cultural heritage of Kosovo and Metohija are problematised on the basis of history textbooks by different authors for the seventh grade of primary school and the third grade of the socio-linguistic direction of gymnasium, through an example of unit teaching the Ottoman Empire in the fifteenth and sixteenth centuries. This example is considered on the basis of personal practical experience, and discusses the implementation of lessons from textbooks, the manner of their interpretation by teacher and the reception by students. The focus is on the issues of cultural identity and teaching a politically sensitive topic, where major obstacles in understanding the complex historical phenomena are the following: ideological bias of textbook authors, teacher's competence to enable understanding and encourage critical thinking, children's indifference or prejudices and attitudes inherited within family or acquired through the mass media, especially the students' inability to re-examine the concept of the nation and see it as a relatively young in historical sequence.

Key words: heritage, education, history, ideology, nation, identity

Зоран Катанић

Висока економска школа струковних студија Пећ–Лепосавић
mobilshopkm@yahoo.com

Сакрално и профано српско средњовековно градитељско наслеђе на Косову и Метохији као респектабилан садржај туристичке понуде

Глобализација је произвела нове потребе комерцијалних туриста, стварају се нове културне и туристичке дестинације у Европи. Култура је била и остала веома битан ресурс туризма, културни мотиви ће и даље бити значајни у европском туризму. Предмет истраживања је дефинисање туристичких потенцијала и атрактивности културно-историјских споменика Косова и Метохије, и могућности за њихову туристичку презентацију и валоризацију развојем верских и културно-историјских путева културе. Култура уз туризам добија додатни извор прихода али и професионални приступ управљању културним садржајима. Наслеђе као заједничка вредност коришћено је у раду као подршка промовисању културе разноликости на Косову и Метохији.

Кључне речи: сакрално и профано српско средњовековно наслеђе, Косово и Метохија, туристичка понуда, глобализација

Zoran Katanić

College of Applied Studies in Economy in Peć – Leposavić
mobilshopkm@yahoo.com

Sacred and Profane Serbian medieval architectural heritage in Kosovo and Metohija as a respectable tourist offer

Globalization has produced new commercial needs of tourists and opening up of new cultural and tourist destinations in Europe. Culture was and still is a very important resource of tourism and cultural motives will continue to be significant in European tourism. The subject of this research is to define the tourism potential and attractiveness of cultural and historical monuments in Kosovo and Metohija, and opportunities for their tourist presentation and evaluation by means of developing religious and cultural-historical routes. Apart from tourism, culture gets an additional source of income but also a professional approach to managing cultural events. Heritage as a common value is recognized in this paper as a support to the promotion of the culture of diversity in Kosovo and Metohija.

Key words: Sacred and Profane Serbian medieval architectural heritage, Kosovo and Metohija, tourist offer, globalization

Ненад Кебара

Издавачко предузеће „Златна земља”, Београд

Издавачко предузеће „Лира”, Крагујевац

lirakragujevac@gmail.com

Духотворна естетика Сенише Кордића – између традиције и модернизма

Сениша Кордић представља универзалну стваралачку личност у периоду између два светска рата и једног од главних идеолога прећуткиване духотворне естетике код Срба. У многим књижевним есејима, у мислима *Разговори са самим собом* и у трактату о Видовданском храму Ивана Мештровића, налазе се склопиви елементи целовите и оригиналне естетике која нарушава клишетирану дводимензионалну слику симплификованог сукоба традиције и модернизма. Између та два заострена става у уметности и књижевности, и над њима, постојала је и аутохтона књижевно-уметничка мисао која је, црпећи снагу из божанствене природе уметничког чина, установила категорију апсолутног у уметности која се заснива на онтолошкој присности између Створитеља и ствараоца.

Кључне речи: духотворна естетика, Сениша Кордић, традиција, модернизам

Nenad Kebara

Zlatna zemlja Publishing, Belgrade

Lira Publishing, Kragujevac

lirakragujevac@gmail.com

The Spiritual Aesthetics of Siniša Kordić – Between Tradition and Modernism

Siniša Kordić is a universal creative personality in the period between the two world wars, and one of the main ideologists of the Serbian spiritual aesthetics which has been largely ignored and passed over in silence by critics. In his many essays about literature, in his meditative book *Conversations with Self*, and in the tract about the Vidovdan Temple by Ivan Meštrović, there are composable elements of an integral and original aesthetics which goes against the usual two-dimensional image of a simplified conflict between tradition and modernism. Between and above those two sharply pointed attitudes in art and literature, there was his autochthonous literary-artistic thought which drew force from the divine nature of the artistic act, creating the category of the absolute in art, based on the ontological closeness between The Creator and the earthly creator.

Key words: spiritually creative aesthetics, Siniša Kordić, tradition, modernism

Сања Кесић Ристић

Републички завод за заштиту споменика културе – Београд
sanja.kesicristic@gmail.com

Светска баштина на територији Косова и Метохије

Средњовековним споменицима на Косову, серијској номинацији Републике Србије која је 2006. године уписана на Листу Светске баштине у опасности, претходи више од једне и по деценије процеса који је довео до тога да се српска средњовековна културна добра нађу на престижној Унесковој Листи, док текуће 2016. године обележавамо пуну деценију од тог догађаја. Већ дужи низ година пажња јавности је у великој мери усмерена ка овом, али и другом наслеђу на територији Косова и Метохије. Међутим, сам смисао уписа на Листу као и процес који је довео до процедуре номиновања ових културних добара није довољно познат, а у великој мери је одредио судбину целокупног наслеђа овог мултикултуралног простора.

Рад се бави историјатом заштите непокретних културних добара у Србији, у периоду од 1989. године до данас, кроз сагледавање односа службе заштите (територијално надлежних завода, Републичког завода за заштиту споменика културе и Комисије за сарадњу са Унеском) према споменицима културе који су данас препознати као Светска баштина, али и других добара, укључујући и природна.

Истовремено, прати се и развој теоријске мисли у свету и конкретних међународних докумената који се баве савременом конзервацијом током последње деценије 20. века, у периоду економске али, између осталог, и културне блокаде земље, рата на територији бивше СФРЈ и једне од највећих финансијских криза које су захватиле простор Србије. Пореде се пут којим се креће светска конзервација и начини са којима домаћи стручњаци покушавају да решавају проблеме заштите и очувања наслеђа у условима етничких тензија и оружаних сукоба.

Кључне речи: Светска баштина, Листа Светске баштине у опасности, културно и природно наслеђе

Sanja Kesić Ristić

Institute for the Protection of Cultural Monuments of the Republic of Serbia
sanja.kesicristic@gmail.com

World Heritage on the Territory of Kosovo and Metohija

Medieval Monuments in Kosovo, a serial nomination of the Republic of Serbia, was listed on the World Heritage in Danger in 2006. It was preceded by more than one and a half decades old process which led the Serbian medieval cultural properties to the prestigious UNESCO list, and precisely a decade has elapsed since the event. For many years, public attention has largely been focused on this as well as other heritage sites in Kosovo and Metohija. However, the very purpose of the inscription on the List and the process that led to the nomination procedure of these cultural properties are not sufficiently recognized, although they largely determined the fate of the entire multicultural heritage of this area.

The paper deals with the history of the protection of immovable cultural properties in Serbia, in the period from 1989 to the present, through the understanding of the heritage protection service's approach (territorial competent institutes, Republic Institute for the Protection of Cultural Monuments and the Commission for Cooperation with UNESCO) towards the monuments that are now recognized as World Heritage Sites, including those under natural criteria.

At the same time, the development of international theory and specific international documents dealing with contemporary conservation during the last decade of the 20th century is observed in parallel with the war in the former Yugoslavia, economic and, among other things, cultural blockade of the country, and one of the biggest financial crisis which encompassed the area of Serbia. A comparison is also made between the path of the world conservation and the ways in which local experts were trying to solve the problems of heritage protecting and preserving in the event of ethnic tensions and armed conflicts.

Key words: World Heritage, List of World Heritage in Danger, Cultural heritage protection

Ана Кнежевић

knezevic.ana93@gmail.com

Сајбер музеј: поглед са друге стране екрана

Познати концепти имагинарног или музеја без зидова, тоталног музеја, виртуелног, паралелног и екомuzeја део су инспирације и мотивације за размишљање о концепту сајбер музеја (*cyber museum*). Сајбер музеј, као још увек неустановљен термин неугворене прецизне дефиниције, и све појаве/феномени/ концепти/догађаји/креације итд. које се тим термином данас означавају, своју заједничку особину имају управо у простору у чијим оквирима егзистирају – у тзв. *сајбер простору*, *сајберспејсу*. У овом раду размишља се о „природи” сајбер простора и музеја у таквом окружењу, о начинима његовог функционисања са новијим, још новијим и најновијим медијима, о сличностима/разликама, предностима/манама дигиталног, *сајбер музеја* у односу на аналогни, „традиционални” музеј. Анализом средстава и медија којима се „стари” и „нови” музеј користе при остваривању своје мисије, долази се до закључака о (не)успешности и улози новијих медија у музејском послању. Музејска употреба нових медија, њен квалитет који се огледа у јасно и ефикасно пренесеној поруци „чита се” са *друге стране екрана* – из перспективе музејског посетиоца/посматрача. Самим тим, постављају се питања о променама и иновацијама изазваним новим медијима, о њиховим потенцијалима и данашњем кориснику прилагођеним решењима. Размишљајући у глумберговским (*Jorge Glusberg*) терминима *хладног* и *вршег музеја*, а не губећи из вида неопходност постојања *критичког музеја*, као и *критичког музејског посетиоца*, долази се до питања како превазићи илузију да је *новомедијски опремљен музеј* нови музеј и променити савремено стање у коме се та илузија често, али не и увек, перпетуира уместо да се паметном употребом медија разбије. На крају, даје се и кратак преглед и коментар употребе нових медија у српском музејском свету.

Кључне речи: сајбер музеј, сајбер простор, медији, посетилац/посматрач

Ana Knežević

knezevic.ana93@gmail.com

Cyber Museum: a look from the other side of the screen

Well-known concepts of imaginary museum, *museum without walls*, total museum, virtual, parallel and eco-museum have partially inspired and motivated the following rethinking of the concept of *cyber museum*. The term *cyber museum* has not been widely accepted yet and it has no precise definition, however, all the phenomena/concepts/events/creations etc. which we could signify using that term, have a common trait – the space within which all of them exist: the so-called *cyberspace*. In this paper, the “nature” of cyberspace and museums in such an environment is discussed, including the ways of museum’s functioning with newer, more recent and latest media. The similarities/differences, advantages/disadvantages of *digital, cyber museum* are stressed in comparison to analogous, “traditional” museum. Through the analysis of the means and the media that the “old” and the “new” museum have been using for the realization of their mission, we are rethinking their (non)success and the role of new media in museum’s mission. The museums’ use of new media and its quality, reflected in a clear and effective message, is being “read” from the *other side of the screen* – from the perspective of the museum visitor/observer. Thus, we are posing the questions about the changes and innovations caused by new media, about their potential and possible *user friendly* solutions. Thinking in Glusbergian terms of *cold and hot museums*, and bearing in mind the necessity of a *critical museum* and of a *critical museum visitor* too, we are wondering how to overcome the illusion that the museum *equipped with new media* is a *new museum* and how to change the predominant contemporary habit to perpetuate that illusion instead of breaking it by more prudent use of the media. Finally, the paper provides a brief overview and commentary on the use of new media in the Serbian museum world.

Key words: cyber museum, cyberspace, media, visitor/observer

Слободан Кодела

Универзитет у Нишу

Факултет уметности

kboban64@gmail.com

Традиционална песма у уџбеничкој литератури наставе солфеђа у средњим музичким школама

Значај познавања, очувања и преношења традиционалних вредности као и имплементација народне песме у наставни процес представља један од значајних циљева савремене музичке педагогије. Примери традиционалног вокалног извођаштва – народне песме односно њени обредно-обичајни жанрови, представљају стожер у раду на почетном музичком описмењавању. Значај и потреба за увођењем овог музичког жанра огледа се и у његовој примени кроз даљи процес музичке едукације, у оквиру средњошколског и академског система образовања. У раду је дат приказ и анализа званичне уџбеничке литературе намењене ученицима средњих музичких школа са задатком утврђивања присутности и улоге традиционалне песме у њој. Поред тога, представљено је анкетно истраживање чији је задатак био утврђивање музичких преференција средњошколаца (у Нишу и Лесковцу), познавања традиционалне песме свога и других крајева Србије као и њиховог односа према традиционалној песми у односу на савремене трендове популарне музике.

Кључне речи: музичка педагогија, солфеђо, традиционална песма, уџбеничка литература

Slobodan Kodela

University of Niš

Faculty of Arts

kboban64@gmail.com

Traditional Song in Secondary Music School Textbooks for Solfeggio

One of the goals of contemporary music pedagogy is gaining knowledge, preserving and transferring the traditional values as well as implementing the traditional song into the school curriculum. Traditional vocal performances – folk songs and their ceremonial and customary genres, represent the basis of elementary music education. The important reason for introducing this music genre into primary education is the fact that it can facilitate its later teaching during secondary and university music education. The paper describes and analyses secondary music school textbooks with the purpose of determining the importance and the role of traditional song in them. Moreover, the paper contains a questionnaire conducted among pupils of secondary music schools (in Niš and Leskovac) concerning their music preferences, knowledge of regional and national traditional songs and their attitudes towards traditional song in relation to contemporary popular music trends.

Key words: music pedagogy, solfeggio, traditional song, textbooks

Александар Контић

Висока школа ликовних и примењених уметности Београд
akonti@vektor.net

Значај цртежа предшколског или раног школског детета за разумевање његовог унутрашњег света

Када је психоаналитичко истраживање човековог унутрашњег света покушало да своје закључке – најпре добијене на одраслима – примени на деци (и адолесцентима), испоставило се да се, уместо слободних асоцијација којима се служи психоанализа одраслих, у случају психоанализе деце може користити дечја игра, и особито, њихови цртежи. Како су Ана Фројд и Меланија Клајн врло рано приметиле, дечји цртеж је сасвим отворено откривао велики део унутрашњих доживљаја детета, који су се могли односити на њихове емоционалне проблеме, или развојни застој, односно њихов доживљај породице, улоге њених чланова, као и дететово место у породичној динамици.

Циљ овог саопштења је да подсети, употребом низа примера, на могућности едукатора деце, односно васпитача у најширем смислу, који би могли повећати своју сензитивност за разумевање детета на предшколском и/или раном школском нивоу увидом у то како се цртежи деце могу користити у овом контексту. За потребе презентације, користиће се низ дечјих цртежа који у већој или мањој мери симболизовано осликавају њихов унутрашњи свет, односно евентуалне трауматске ситуације, злостављање од стране неког ауторитета, односно поремећене породичне односе.

Кључне речи: дечји цртежи, унутрашњи свет, траума, Ана Фројд, Меланија Клајн

Aleksandar Kontić

College of Fine and Applied Arts in Belgrade

akonti@vektor.net

The importance of early children's drawings for the understanding of their inner experience

When the psychoanalytic analysis of a person's inner world has shifted from the population of adults to the children, it appeared that the system of free associations, regularly used in the analysis of adults, had to be replaced by the investigation of children's games, and especially, their drawings. Ana Freud and Melanie Klein were the first to notice that children's drawings were reflecting the inner experience of the children, and were related to their emotional troubles, or developmental arrest, as well as family interactions, role-plays and the place of the child in the family dynamics.

The aim of this paper is to remind the educators in general, of the importance of possessing sensitivity for understanding the drawings of preschool or early school children. The number of examples of children's drawings shall be presented, in order to illustrate their more or less symbolic displays of the experienced anxiety or trauma, potential child abuse, or pathological family relations.

Key words: children's drawings, inner world, trauma, Ana Freud, Melanie Klein

Александра Костић Тмушић

Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској
Митровици

Филозофски факултет

aleksandra.skt@gmail.com

Песнички елементи у структури *Житија Светог Петра Коришког*

У раду се говори о песничким елементима (молитви, похвали, плачу и богослужбеним песмама), који су пронашли своје место у једном од највећих дела српске средњовековне књижевности, *Житију Светог Петра Коришког* Теодосија Хиландарца.

Циљ овог истраживања је да се кроз идентификацију и анализу песничких жанрова у већем прозном остварењу, житију, укаже на проблеме изучавања старе српске књижевности, јер дела настала у средњем веку треба тумачити по законитостима поетике у којима су настајала. Наиме, стара српска књижевност је један велики систем са својим подсистемима. Њена примарна карактеристика је примереност црквеним потребама и интересима српске државе. У њој је све другачије засновано него у нововековним књижевном системима. Она се другачије односи према човеку и свету, према литератури самој, има другачије књижевне жанрове, намењена је другачијем односу са публиком. Стога, у оквиру овог рада, настојаће се да се прикаже са каквим потешкоћама, али и изазовима сусреће савремени изучавалац старе српске књижевности и колико је одрицања и умећа потребно да се очува, бар у некој мери, српско књижевно наслеђе.

Кључне речи: стара српска књижевност, песнички елементи, жанрови, Свети Петар Коришки

Aleksandra Kostić Tmušić

University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica

Faculty of Philosophy

aleksandra.skt@gmail.com

Poetic elements in the structure of Saint Petar Koriški Hagiography

The paper discusses poetic elements (prayer, praise, jeremiad and liturgical poems) which have found their place in one of the greatest works of Serbian medieval literature, *Hagiography of Saint Petar Koriški* written by Teodosije Hilandarac.

The aim of this research is to highlight the problems in studying the Old Serbian literature, through the identification and analysis of poetic prose genres in a voluminous literary piece, Hagiography, because all the works created in the Middle Ages should be interpreted in accordance with the laws of poetics within which they were created. Namely, the Old Serbian literature represents a large system with many subsystems. Its primary characteristic is a compliance to the church needs and the interests of the Serbian state. It is structured differently than literary systems of modern times. It demonstrates different relations towards man and world, and also towards literature, it has distinctive literary genres and is designed for a different purpose and relationship with the audience. Therefore, within this paper, we are trying to present all the difficulties and challenges the modern scholar of the Old Serbian literature is facing, and also to show the sacrifices and the skills needed in order to preserve, at least to some extent, Serbian literary heritage.

Key words: Old Serbian literature, poetic elements, genres, Saint Petar Koriški

Мина Лукић

Универзитет у Београду

Филозофски факултет

Центар за музеологију и херитологију

minalukic10@gmail.com

Меморисање фикционалног или (хипер)реалног: виртуелна топографија Толкинове Средње земље и филмски туризам

У раду се испитује позиција филма у меморијским процесима који се развијају у ери компјутерски генерисаних слика и експанзије филмског туризма. Локације снимања филмова у данашњем свету све чешће постају атрактивне туристичке дестинације, које се у раду препознају као *места сећања*. Будући да су ове локације у самим филмовима неретко дигитално модификоване и побољшане, поставља се питање на који начин их публика перципира у биоскопској сали и када се нађе *in situ*, те у којој мери запамћена филмска слика условљава доживљај реалног простора. У том контексту се претпоставља да филмовима индуковане менталне представе од постојећих географских дестинација стварају *места сећања* глобалне популарне културе и да су ови топоси места сучељавања и преплитања фикције и стварности, у извесном смислу простори *хиперреалног*. При том, ако су ове локације окидачи за активирање запамћених виртуелних садржаја, *простори њиховог памћења* су заправо сами филмови. Све изразитије присутно *упросторавање фикције* указује и на специфичну потребу да се виртуелни садржаји материјализују и физички искусе. Као илустративан пример наведених процеса анализирају се рецентне екранизације Толкинових дела *Господар прстенова* и *Хобит*, реализоване у режији Питера Џексона, и њиховим снимањем узроковано мапирање и денотирање Новог Зеланда као „дома Средње земље”.

Кључне речи: простори памћења фикције, места сећања, филмски туризам, Средња земља, Нови Зеланд

Mina Lukić

University of Belgrade
Faculty of Philosophy
Centre for Museology and Heritology
minalukic10@gmail.com

Remembering fictional or (hyper)real: virtual topography of Tolkien's Middle-earth and film-induced tourism

The paper examines the position of film in the memory processes existent in the era of computer-generated images and the expansion of film-induced tourism. Nowadays, filming locations are increasingly becoming attractive for tourists, and such destinations are recognised in this paper as *sites of remembrance*. Since the appearance of these locations is usually digitally modified and improved in film, the question is how the public perceives them while at the cinema and how when *in situ*, and also to what extent memorised film images determine visitors' experience of real places. In this context, we assume that film-induced mental representations of the existing geographical destinations do create *sites of remembrance* typical of global popular culture and that these topoi are places of confrontation and interplay between fiction and reality, so, in a sense, the hyperreal spaces. In addition, if these sites are the triggers of retrieving memorised virtual content, the *spaces of memory* archiving that very content are in fact films themselves. Continually evolving process of *fictional worlds' spatialisation* points to the specific need for materialisation and physical experiencing of virtual realities. The recent film adaptations of J.R.R. Tolkien's *The Lord of the Rings* and *The Hobbit*, directed by Peter Jackson, were shot in New Zealand, causing the country to become touristically promoted and visited as "the home of Middle-earth". This case is analysed as an illustrative example of the aforementioned processes.

Key words: spaces of memory, sites of remembrance, film-induced tourism, Middle-Earth, New Zealand

Марија Љубинковић*

Ненад Љубинковић**

*Универзитет у Београду

Филолошки факултет

**Институт за књижевност и уметност

m.ljubinkovic@yahoo.com

Шта значи погодити: традиција свадбених обичаја и њихове обнове

Основна тема овог рада јесте феномен гађања луком као део свадбеног обреда и његова специфична функционалност. Са једне стране, ова традиција има дугу историју која се може пратити од самих зачетака усмене књижевности – од тренутка када о томе пева Хомер у другом од своја два, за европску културну и књижевну традицију пресудна, епа – *Одисеји*. Са друге, исти обичај могуће је пронаћи у обредима својственим балканском подручју, а забележеним у великом броју традиционалних песама усменог стваралаштва. На тај начин, доводећи у везу традиционално, схваћено као иницијално у смислу усмене културе уопште, са усменим стваралаштвом наше непосредне околине као савременим, доказаћемо важност компаративне методе као пута нових херменеутичких могућности.

Кључне речи: лук и стрела, Хомер, традиционално песништво, усмена култура, свадбени обред

Marija Ljubinković*
Nenad Ljubinković**

*University of Belgrade
Faculty of Philology

**Institute for Literature and Art
m.ljubinkovic@yahoo.com

Meanings of the shot: traditional wedding customs and their renewals

The main topic of this paper is the phenomenon of bow shooting being a part of the wedding ceremony and the specific functionality of this custom. On the one hand, this tradition has a long history that can be traced back to the very beginnings of folk literature – from the time of Homer and the *Odyssey*, the second of his two epics that have had a crucial impact on the European cultural and literary tradition. On the other hand, the same custom can be found in the rites typical for the Balkan region, and has been recorded in a number of traditional songs from oral literature. Through making connections between the traditional, understood as initial in terms of oral culture in general, and the modern, recognized in the verbal creativity of our contemporary environment, we will demonstrate the importance of the comparative method in providing us with new hermeneutical possibilities.

Key words: archery, Homer, traditional poetry, oral culture, wedding ceremony

Иван Максимовић
imaksmax@gmail.com

Живот и догађаји на Косову и Метохији на филму

За протеклих 17 година институционално није снимљено ни пет српских филмова, укључујући и документарне, за које се може рећи да су у извесном смислу значајни. Претежно се сви осим једног филма (документарног *Ви идите, ја нећу*) баве последицама сукоба, ниједан се не бави узроцима. *Енклава* је једини играни филм на српском језику чија је радња у потпуности смештена на Косову и Метохији, а најављиван је као филм о догађајима 17. марта 2004. године. Дубоко промишљеним приступом и вештом употребом филмске граматике чак и тај један пример негира жестину насиља над имовином и светињама и сублиминално упућује на закључак да су Срби криви ако не у том тренутку а оно од раније за све што их је снашло.

Истовремено, филмови у производњи Шиптара са Косова (*Колона*, *Анатема*) не само да не трагају за избалансираним приступом већ Србе приказују у најгорем могућем светлу, док се агресор, НАТО снаге, најчешће изоставља или приказује као ослободилац.

Када су стране копродукције у питању (*Human zoo*, *My beautiful country*), готово све за окосницу узимају љубавне приче између зараћених страна, што иронично може довести до закључка да је до рата између Срба и Албанаца дошло јер смо се, ипак, много волели.

Филмови су подржани од стране медијских, културних, политичких па и црквених интересних група које редом заступају „прихватање нове реалности” на Косову и Метохији, због чега српском народу намећу извештај кривице.

Са сигурношћу се може тврдити да су поменути филмови пристали да уместо критике друштва и оцена вредности, постану додатак медијском извештавању и кривој представи стварности.

Кључне речи: Косово и Метохија, филм, медији

Ivan Maksimović
imaksmax@gmail.com

Life and events in Kosovo and Metohija on screen

Not even five Serbian movies made over the past 17 years, funded institutionally, appear to be really significant. Most of them (apart from *You go, I'm staying*) are dealing with the consequences of the conflict but not with the causes of it. *The Enclave* is the only movie in Serbian language which has a plot completely based in Kosovo and Metohija and was promoted as a film based on the events of 17th March 2004. However, deeply elaborated approach and the expert use of film grammar still negate the scale of the violence committed against the Serbs, their property and their sacred objects, so that the film sends a subliminal message that the Serbs are to be blamed for what is happening, for even if they haven't caused the conflict at the present moment, they have caused it with their past actions.

At the same time, films produced by the Kosovo Albanians, such as *Kolona* (*Column*) and *Anathema* are not looking for a cautious approach but portray the Serbs extremely negatively, whilst the aggressor NATO is either left out or presented as liberator.

The foreign co-productions (*Human Zoo*, *My Beautiful Country*) have usually centered the main plot around love stories complicated by war, thus perhaps leaving the audience believe that the war had happened because we loved each other so.

These films have been supported by media, cultural, political, even religious groups that are advocating "the acceptance of the new reality" in Kosovo and Metohija, thus placing the guilt exclusively on Serbian people.

It is certain that these films serve the mainstream propaganda that has already twisted and is still twisting the reality, instead of giving a true picture of the society and being a critical assessment of what is actually happening in Kosovo.

Key words: Kosovo and Metohija, film, media

Стефана Манић

Универзитет у Београду

Филозофски факултет

Центар за музеологију и херитологију

stefana.manic@gmail.com

Заштита непокретног културног наслеђа: примена дигиталних технологија

Постмодерно схватање простора као друштвеног чиниоца једнаког времену намеће му дијалог и велики значај у глобализованом друштву, док дигитална ера даје нове могућности музеологији и заштити наслеђа. Пошто се непокретна баштина не може сместити у музеј, ограничена је у погледу представљања публици због недостатка медијаторске улоге музеја који има за циљ да контекстуализује виђено. Употреба нових технологија омогућила би јавним споменицима, архитектонским објектима и наслеђу очуваном *in situ* смештање у контекст изложбе па би посредничку улогу музеја у том случају играо сам град или неки његов део.

Овај рад ће представити три дигиталне технологије: 3Д ласерско скенирање које се користи за презервацију споменика, тачније за потпуно тачно мапирање његовог изгледа зарад евентуалних будућих рестаурација; *Augmented reality* технологије (технологије увећане реалности) које се у свету све више користе за виртуелно реконструисање некадашњег изгледа споменика или просторних целина, као и технологија QR кодова за телефоне нове генерације која може играти велику улогу у промоцији и пружању информација о баштини. Како је брига о архитектонском и споменичком наслеђу у Србији у великој мери занемарена, нове технологије могу помоћи код многобројних проблема у бележењу оригиналног изгледа, рестаурацији, реконструкцији, као и представљању и упознавању публике са значењем и значајем непокретног културно-историјског наслеђа.

Кључне речи: непокретно културно наслеђе, 3Д ласерско скенирање, AR технологије, QR кодови.

Stefana Manić

University of Belgrade

Faculty of Philosophy

Centre for Museology and Heritology

stefana.manic@gmail.com

Protection of immovable cultural heritage: the use of digital technologies

Postmodern understanding of Space as a social factor equal to Time imposes to Space an important and dialogical role in a globalized society. Meanwhile, the digital era introduces new possibilities for museology and heritage protection. Immovable heritage cannot be placed in museums, so it has somewhat limited presentational options, lacking the mediating role of museums, which aim to contextualize the seen. Use of new technologies would enable placing public monuments, works of architecture and all the heritage preserved *in situ* into an exhibitional context, where the city itself or its parts would have had museumlike intermediary role.

This paper will present three digital technologies: 3D laser scanning used in preservation of monuments, for mapping their form for eventual future restorations; *Augmented Reality* technologies increasingly used for virtual reconstructions of the original look of certain monuments and special units no longer existing; finally, the QR code technology designed for the newest generation of mobile phones which could have a great role in promoting and providing information about heritage. Since the duty of architectural and monumental heritage preservation in Serbia has been heavily neglected, the new technologies appear to be a suitable help in dealing with the numerous problems related to the recording of the object's original appearance, restorations, reconstructions, and also presentation and popularization of the meanings and importance of immovable cultural and historical heritage.

Key words: immovable cultural heritage, 3D laser scanning, AR technologies, QR codes

Соња Маринковић

Универзитет уметности у Београду

Факултет музичке уметности

sonja.marinkovic@gmail.com

Фолклор као инспирација Реџе Мулића у Другој симфонији „Косовска”

Реџо Мулић, црногорски композитор који је, после студија композиције на београдској Музичкој академији у класи Марка Тајчевића, своју професионалну делатност везао за косовско-метохијске просторе, у свом опусу има углавном дела крупне форме (музичка драма *Легенда о смрти хероја*, *Прва симфонија* и *Друга симфонија „Косовска”*, балети *Легенда о победи* и *Нита* (недовршен), кантате *Поема за њих* и *Југославија*, свита за гудачки оркестар *Призренски акварели*, филмска и позоришна музика), али и бројна, успела и популарна дела из области камерне и вокалне музике, као и обраде народних песама. Данас, тридесет година после смрти аутора, његов опус се нашао у драматичном процепу покиданих комуникација између родне Црне Горе, у којој његов рад због непостојања услова за рецепцију углавном није био познат, Приштине у којој се чувају нека од његових дела, али под измењеним идентитетом аутора (Rexho Mulliqi) који је неприхватљив наследницама његових ауторских права, и историје српске музике у којој се његово место готово не препознаје. Циљ овог рада је да осветли Мулићев однос према фолклорној инспирацији у његовом кључном делу, *Другој симфонији*, и укаже на значај његовог стваралачког доприноса.

Кључне речи: Реџо Мулић, црногорска музика, српска музика, традиција, музика Косова и Метохије

Sonja Marinković

University of Arts in Belgrade

Faculty of Music

sonja.marinkovic@gmail.com

Folklore as Redžo Mulić's inspiration in the *Symphony No. 2 "Kosovska"*

Redžo Mulić (1923–1982), was a Montenegrin composer who, after studying composition at the Belgrade Music Academy in the class of Marko Tajčević, tied his professional activity to the Kosovo-Metohija region. His opus mostly consists of large forms (the musical drama *Legend of a hero's death*, *Symphony No. 1* and *Symphony No. 2 "Kosovska"*, the ballets *Legend of Victory* and *Nita* (unfinished), cantatas *Poem for them* and *Yugoslavia*, suite for string orchestra *The Prizren watercolors*, as well as film and theater music), but also numerous successful and popular works of chamber and vocal music, as well as arrangements of folk songs. Today, thirty years after the author's death, his works have found themselves in a gap of dramatically broken communication between his native Montenegro, where his work is generally not known, due to the non-existence of the conditions for its reception, and Priština, where some of his works are partially preserved, but under a different identity (Rexho Mulliqi) and thus unacceptable for the successors of his copyright; and finally, the history of Serbian music, with his place almost unrecognized. The aim of this paper is to highlight Mulić's attitude towards folklore as inspiration in his key work, the *Second symphony*, and point out the overall importance of his creative contribution.

Key words: Redžo Mulić, Montenegrin music, Serbian music, tradition, music of Kosovo and Metohija.

Suzana Marjanić*

Rosana Ratkovčić**

*Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb, Hrvatska

**Sveučilište Sjever, Koprivnica, Hrvatska

suzana@ief.hr

Kulturna animalistika kao (novi) pristup očuvanju kulturne i prirodne baštine – primjer *Mačkozbornika*

Potaknute idejom kulturne animalistike, koju je na našim prostorima inicirao Nikola Visković, prvi naš zooetičar, pokrenule smo objavljivanje *Mačkozbornika* – *Knjige o mačkama* s felinološkim slijedom od mačkoglave boginje Bastet preko antropomorfne *Hello Kitty* do mitske kiborginje *Catwoman*. Predstaviti ćemo *Mačkozbornik* u kontekstu kulturnoanimalističkih istraživanja kao jednog od novih načina pristupa očuvanju prirodne baštine. Za objavljivanje u *Mačkozborniku* prikupile smo za sada 40-ak tekstova, a objavljivanje se očekuje tijekom 2017. godine (Nakladnik *Jesenski i Turk*). Prikupljeni tekstovi podijeljeni su u osam poglavlja koja obuhvaćaju temu mačke u svakodnevnom životu i bioetici, u književnosti, u bajkama i književnosti za djecu, u vizualnoj i popularnoj kulturi, u kulturi i kulturalnim istraživanjima, u lingvistici i u etnotradiciji. Kroz razmatranje odabranih priloga u kojima se tema mačke predstavlja u kontekstu suživota ljudi i mačaka u otočkim sredinama i na hrvatskoj seoskoj okućnici, hrvatske likovne umjetnosti od 19. stoljeća do danas, reprezentacije Balkana u popularnoj kulturi kroz simboliku mačke, hrvatskih dijalektalnih frazema i diskursa povezanog s mačkama u tradicijskoj kulturi, dokumentirat ćemo istraživanja iz područja kulturne animalistike, odnosno antropologije životinja, kao jedan od mogućih novih pristupa očuvanju prirodne i kulturne baštine.

U tom smislu, ističemo i što se tiče regije, muzejski ovjeren suodnos mačaka i ljudi što ga je osmislio venecijanski kolekcionar i profesor na Akademiji lijepih umjetnosti u Veneciji Piero Pazzi koji je nedavno u Kotoru osnovao Muzej mačaka i time izložio svoju mačkozbirku povijesnih razglednica, fotografija i drugih grafičkih materijala, od kojih najstariji datiraju u 17. st., a vezuje ih suodnos života mačke i ljudi.

Glavne riječi: kulturna animalistika, antropologija životinja, mačka, baština, Muzej mačaka

Suzana Marjanić*

Rosana Ratkovčić**

*Institute of Ethnology and Folklore Research, Zagreb, Croatia

**University North, Koprivnica, Croatia

suzana@ief.hr

The animal studies as a (new) approach to the preservation of cultural and natural heritage – an example of *Mačkozbornik*

Motivated by the idea of animal studies, which is in our country initiated by Nikola Visković, our first zooethicist, we have initiated the publication of *Mačkozbornik – Book about Cats*, with felinologic sequence from anthropozoomorphic, cat-headed goddess Bastet over anthropomorphic neotenic *Hello Kitty* to the mythical cyborg, antropozoomorphic Catwoman. We will present *Mačkozbornik* in the context of animal studies research as one of the new ways to access the preservation of heritage. We collected approximately 40 texts for *Mačkozbornik*, the publication is expected to appear in the course of 2017, and the publisher is *Jesenski i Turk*. The collected texts are sorted into eight chapters that cover the subject of cats in everyday life and bioethics, in literature, in fairy tales and children's literature, in visual arts and visual culture, in popular culture, in culture and cultural studies, in linguistics and in ethno-tradition. Through consideration of several selected papers discussing cats in the context of coexistence with people in the island communities and in the Croatian village plot, in the Croatian art from the 19th century until today, in representations of the Balkans in popular culture through cat symbolism, in Croatian dialectal idioms and in discourses associated with cats in ethno-tradition, we will demonstrate how studies in the field of animal studies offer a possible new approach to the preservation of cultural and natural heritage.

In this regard, it should be pointed out that the museologically verified correlation between cats and humans appeared in the region recently in the form of the Museum of Cats in Kotor, founded by Piero Pazzi, a Venetian collector and the professor at the Academy of Fine Arts in Venice.

Key words: animal studies, anthropology of animals, cat, heritage, Cats Museum

Весна Марјановић

Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Кикинди
marjanov.v@sezampro.rs

Фолкорне игре у музеју и у образовању

Урадуседискутујеотрадиционалнимнароднимиграмакаонематеријалном културном наслеђу, посебно у структури годишњег циклуса обичаја. У српској култури заузимају важан сегмент духовног наслеђа. Међутим до данас још увек није институционално, посебно музеолошки решено како и на који начин би се чувале традиционалне народне игре и као такве преносиле и чувале од заборава. Иако има мањих збирки вокалног и музичког садржаја у музејима Србије (Етнографски музеј и Музеј Војводине) не постоје музиколошка одељења у оквиру музеја у којима би се чувала и традиционална народна игра као збирка и важан сегмент културног наслеђа. Да ли су савремене кореографије валидне за чување у музејском збиркама попут друге музејске грађе или је од важности искључиво трагање за „изворним облицима покрета” конструисаним на основу културе памћења? Шта је заправо традиционална игра? Ко су њени носиоци били у прошлости, ко су они данас? За разлику од политике музеја, у образовању, посебно кроз студијске модуле на смеру *Струковни васпитач за традиционалне игре* Високе школе струковних студија за образовање васпитача у Кикинди (од школске 2006/7. године) формира се нова група стручњака која теорију претвара у праксу и примењује је у раду са најмлађом популацијом – децом. Појам традиције се на тај начин приближава савременим корисницима, па се стварају услови да се традиционална народна игра издвоји и као музејска грађа.

Кључне речи: традиционалне народне игре, наслеђе, музеј, образовање

Vesna Marjanović

College of vocational studies for pre-school teachers in Kikinda
marjanov.v@sezampro.rs

Folk dances in museums and education

The paper discusses the traditional folk dance as intangible heritage, especially related to the structure of the annual cycle of customs. In Serbian culture folkdance has been an important segment of spiritual heritage. However, the state institutions, especially museums, have not yet resolved how and in what manner traditional folk dance should be preserved and in which way such subject can be treated as a museological item. Although some museums have small collections of vocal and musical material (e.g. the Ethnographic Museum and the Museum of Vojvodina) there are no musicological departments within the museums where material documenting traditional folk dance, an important segment of cultural heritage, could be kept. Is contemporary choreography a valid source which should be stored in museum collections like other museum material or we should concern ourselves solely with the discovering of “the original choreography forms”, reconstructed on the basis of the culture of memory? What is actually a traditional folk dance? Who were its bearers in the past? Who are its bearers today? As opposed to the museum policy, in education, particularly through the *Professional teacher for traditional dance* study module at the College of vocational studies for pre-school teachers in Kikinda (available from 2006/2007) a new group of experts has been formed and this group has been turning theory into practice while working with the society’s youngest population – with children. The concept of tradition is thus brought closer to the contemporary users, while creating the preconditions for traditional folk dance to become a museum material.

Key words: Traditional folk dances, heritage, museum, education

Драгана Мартиновић

Завод за проучавање културног развоја Републике Србије
dragana@zaprokul.org.rs

Улога нових медија у музејима данашњице

У раду ће бити речи о музејима данашњице који, као чувари културне баштине и идентитета, у савременом комуникационом и информационом (све више медијатизованом) друштву треба да преузму улогу заговорника, али и медијума културних промена, интерпретације и репрезентације културе. Новија литература о музејима помиње да присуство нових медија, информатике и технологије оживљава музеје, усмеравајући их од пређашњих статичних ка данашњим динамичним местима за учење, комуникацију и забаву. Њиховом употребом у музеју подстиче се интерактивност са светом експоната, повећава доступност публици, блискост садашњем тренутку; музеј постаје оперативнији, а проширује и своје поље деловања. Медиолошки дискурс улази све више у „нову музеологију”, што је видљиво и кроз примену интерактивних мултимедија поред средстава стандардизоване изложбене комуникације, у питању је примена диорама, видеорама, аудиовизуелних пројекција, различитих облика аудитивних сензација, ласерских холограма, „тач скринова”, монитора, оптичких програма и др. Према теорији савремене медијске културе, и у музејима се акценат ставља на конципирање контекста, као и на креирање несвакидашње атмосфере, у циљу осветљавања односа људи и музеалија – ширег контекста из којег су музејски предмети „преузети”. То не само да промовише институцију, подиже свест о праћењу културних трендова код кустоса, већ утиче и на сензибилизацију публике, на другачије сагледавање сталних музејских поставки и привремених изложби. Иако ови алтернативни начини репрезентације и рецепције, на први поглед, могу да изгледају као да опонирају контемплативној аури музеја, они несумњиво повећавају посећеност, креирају код посетилаца осећај блискости, могућност избора, као и отвореног тумачења, али и стицања новог искуства у музеју.

Кључне речи: музеји, нови медији, технологије, интерактивност

Dragana Martinović

Institute for the Study of Cultural Development of the Republic of Serbia
dragana@zaprokul.org.rs

The Role of New Media in Contemporary Museums

The paper studies the present-day museums which, being guardians of cultural heritage and identity, should step up as advocates and also as a medium for cultural changes, interpretations and representations in the contemporary, increasingly mediated IT society. Recent literature on museums proposes that the presence of new media and information technologies brings museums to life, transforming them from past and static into modern and dynamic places – spaces for learning, communication and entertainment. Their use in museums inspires interactivity with the world of exhibited objects, improves the visitors' access and relates the objects to the present moment: thus the museum becomes more operative, expanding its scope of activity. The mediological discourse advances increasingly toward “new museology”: in addition to the use of standard exhibiting means, museums obviously use interactive multimedia as well, like dioramas, videoramas, audio-visual projections, various types of auditive sensations, laser holograms, touch screens, monitors, optical programs etc. According to the theory of contemporary media culture, museums also emphasize the conceptualization of the context and the creation of out-of-the-ordinary atmosphere in order to shed light on the relation between people and musealia and illustrate the wider context form which museum objects had been “extracted/singled out?”. Such endeavors are not only promoting museum institutions and raising curators' awareness about the need to follow cultural trends, but also affecting the sensibility of the audiences and inspiring their different comprehension of permanent and temporary museum displays. Although such alternative representation and reception techniques may seem to oppose the contemplative aura of museum at first sight, they undoubtedly have the ability to build the museum public, create a sense of familiarity for visitors and offer them diverse choices, open interpretations and novel museum experiences.

Key words: museums, new media, technologies, interactivity

Весна Микић

Универзитет уметности у Београду

Факултет музичке уметности

vesnasmikic@gmail.com

Продукција савремених знања у популарној музици – Такмичење за песму Евровизије

Већ својом концепцијом, интернационалног такмичења представника националних медијских сервиса, Евросонг сваке године „позива“ на производњу „националних“, али и „европских“ поп песама које даље производе савремена знања о/у култури. Веома често се таква производња заснива на знањима о традицији, али исто тако и знањима о савремености. Особености оваквих „скупова“ продукованих знања биће интерпретиране на примеру песама које су представљале Србију на Евросонгу у последњој деценији.

Кључне речи: популарна музика, Евросонг, савремена знања о култури, Србија на Евросонгу

Vesna Mikić

University of Arts in Belgrade

Faculty of Music

vesnasmikic@gmail.com

Production of modern knowledge in popular music

By its very concept i.e. of the international competition of the national media houses representatives, Eurovision Song Contest “calls” each year for the production of the “national” as well as “European” pop songs that further produce specific contemporary knowledge of/in culture. This kind of production, as it turns out, very often relies on knowledges of tradition, and on contemporary knowledges as well. The specificities of this kind of produced knowledge “assemblages” will be interpreted through the songs that have represented Serbia at the ESC in the past decade.

Key words: popular music, the Eurosong, modern knowledge of culture, Serbia in the Eurosong

Ангелина Миросављевић Аулт

Факултет за медије и комуникације, Београд
andjelijam@gmail.com

Старинарење као херитолошка дисциплина. Између импулса и концепта

Један број приватних колекционара, ликовних уметника и предузетника, се може сматрати правим чуварима баштине. Иако су њихове колекционарске активности дубоко личне, често вођене носталгијом или рачунају на ексклузивност, а данас се могу разумети и као трендовске, оне су резултат радозналости и свести о пропадљивости предмета старине. За ове колекционаре је карактеристично да сакупљају оне предмете старине, углавном предмете свакодневне употребе, који још увек нису „завредели” да буду музеализовани, или које стручна музејска јавност не препознаје. У чину отрзања тих предмета, односно њихових значења и функција, од заборава, приватни колекционари, старинари, о којима ће бити речи, сакупљају, често документују и користе предмете које налазе на отпаду, бувљим пијацама, и слично, да би илустровали историју неког аспекта живота шире или уже заједнице, или их инкорпорирају у нова дела, али увек реферирајући на пертинентна својства њих као сведочанстава. Иако су вођени импулсом, они јесу значајни посленици у процесу очувања и заштите наслеђа. У раду ће бити речи о уметницима попут Саше Ракезића Зографа, Милоша Томића, Владимира Перића Талента, као и о Музеју заборављених уметности „Мануал”.

Кључне речи: сакупљање старине, носталгија, документ, сведочанство, илустрација стварности прошлости

Angelina Milosavljević Ault

Faculty of Media and Communications, Belgrade
andjelijam@gmail.com

Collecting Past as a Discipline of Heritology. Between an Impulse and a Concept

A number of private collectors, visual artists and entrepreneurs, could be considered preservers of the past. Although their collecting activities are deeply personal, often lead by nostalgia, or sometimes count on exclusiveness, or deemed trendy, they are results of curiosity and awareness of deterioration of objects of antiquity. The main characteristic of these collectors is that they collect mostly objects of everyday life of the past, the objects that have not been recognized yet, by museum professionals, as worthy of musealisation. In the act of saving of these objects, i.e. of their forms and functions, from oblivion these private collectors often document and even use objects they find at dump yards, flea markets, and similar, in order to illustrate an aspect of life, and sometimes to create art works in which the pertinent characteristics of these objects as documents of the past are, nevertheless, preserved. Although guided by impulse, they represent important workers in the process of preservation and protection of heritage. Among them are such artists as Saša Rakezić Zograf, Miloš Tomić, Vladimir Perić Talent, as well as Museum of Forgotten Arts “Manual”, whose activities will be addressed in this paper.

Key words: collecting, nostalgia, document, testimonial, reconstruction of past

Гордана Митровић
Марина Нешковић

Републички завод за заштиту споменика културе – Београд

gordana.mitrovic@heritage.gov.rs

marina.neskovic@heritage.gov.rs

Зграда Старе основне школе у Доњој Гуштерици: савремени приступ рехабилитацији сеоског центра

Овај текст приказује сложене процесе укрштања историјских околности, догађаја и друштвених прилика на прелому 19. и 20. века у којима је почела са радом основна школа у Доњој Гуштерици 1883. године у црквеној згради. Изградња нове школске зграде започета је 1909, а завршена 1910. године. Окосница рада је улога архитектуре као носиоца одређених идеја времена о значају образовања у процесима модернизације као покретачу општег развоја, у значењу општег добра које има важну улогу у васпитању народа у контексту просветитељских идеја. Симболички значај има постављање школе на простору у близини цркве, на истакнутом месту, на заравни сагледивој са свих страна са пута. Избор места за изградњу школе треба да упућује и на сеоски центар као јавни простор са здањима за смештај основних институција власти и управљања, религије и образовања (црква – школа – месна канцеларија) и место окупљања народа – чиме је испуњена јавна функција простора као средишта културно-просветног, верског, друштвеног и културног живота народа и остварена могућност репрезентовања идентитета заједнице.

Обновом и ревитализацијом грађевина и рехабилитацијом простора аутентичног језгра сеоског насеља на коме се одвија заједнички живот становника сачувале би се њихове традиционалне и историјске вредности, и истакао етнолошки, архитектонско-урбанистички, друштвени и културни значај.

Кључне речи: сеоски центар, зграда, школа, обнова, рехабилитација

Gordana Mitrović

Marina Nešković

Institute for the Protection of Cultural Monuments of the Republic of Serbia

gordana.mitrovic@heritage.gov.rs

marina.neskovic@heritage.gov.rs

The Old School Building in Donja Gušterica: A Modern Approach to the Village Centre Rehabilitation

The text shows some complex processes when historical circumstances and events meet with the social ones at the turn of the 20th century when a primary school in Donja Gušterica started operating in 1883 in a church building. The construction of a new school building started in 1909 and was completed in 1910. The core of the paper is the role of architecture in bringing certain ideas of the period with regard to the significance of education in modernisation processes which are viewed as a driving force for development as a common good in educating the population in the context of the Enlightenment. Placing the school building near the church, on a flat vantage point visible from all sides carries a symbolical significance. The choice of school location should imply to the *village centre* as a public place with buildings housing the most important institutions of authority and management, religion and education (church, school, the local office), as well as a place of gathering – thus having a public function as a centre of cultural, educational, religious and social life, representing the identity of a community.

The restoration and revitalisation of the buildings and the rehabilitation of the village's authentic core, where common activities take place, would preserve their traditional and historic values, bringing forth their ethnological, architectural, urban, social and cultural significance.

Key words: village centre, building, school, restoration, rehabilitation

Маја Нешковић

Универзитет у Београду

Филозофски факултет

Центар за музеологију и херитологију

milemicamalimjau@yahoo.com

Сликарско наслеђе у филму *Арабеске на тему Пиросмани*

Рад се бави рекреирањем сликарског наслеђа у новим медијима. За пример је узет документарни филм Сергеја Параџанова *Арабеске на тему Пиросмани (Арабескеби Пиросманис темазе)* (1986). У филму се приказују ликовна дела наивног грузијског сликара Ника Пиросманија (Николай Асланович Пиросманашвили) (1862–1918). Нагласак је стављен на филм као медијску презентацију и интерпретацију уметности и наслеђа. Биће анализирано како поменути филм евоцира културну баштину Грузије и истиче уметникову, али и редитељеву саосећајност са националним културама.

Поред наведеног, биће истакнуто Параџановљево експериментисање са сликарством у свету покретних слика. Кроз филм редитељ приказује ликовна дела грузијског уметника, одређујући брзину кретања камере и њено задржавање на сликарском делу или његовом детаљу. Из датог произилази питање: Да ли редитељ постаје кустос, с обзиром да он бира слике које ће бити презентоване, задржава се на изабраној слици, прави поделу, групише их, у овом случају, поднасловима? Помоћу покретних слика прави странице историје грузијског живота и обичаја, али и живота и судбине једног сликара. У раду се истиче како филм може бити медиј који приказује, сведочи и чува документ једног времена и меморише културне вредности.

Биће речи о сликовној и аудио-визуелној комуникацији и како се подвлачи ефекат и појам „слика у слици”, или ликовна у филмској слици. Филмска слика, поред сопствених вредности, тако постаје културни носилац и трезор, преносник и наратор ликовног дела. Речју, филмска слика постаје чувар ликовне слике.

Кључне речи: ликовна слика, филмска слика, наслеђе, Пиросмани, Параџанов

Maja Nešković

University of Belgrade

Faculty of Philosophy

Centre for Museology and Heritology

milemicamalimjau@yahoo.com

Painterly heritage in the film *Arabesques on the Pirosmeni theme*

The paper is focused on the recreation of artistic heritage in the new media. The chosen example is a documentary film *Arabesques on the Pirosmeni theme* (*Arabeskebi Pirosmanis temaze*) (1986) by Sergei Paradjanov. The film shows artworks of Georgian naive painter Niko Pirosmani (Николай Асланович Пиросманашвили) (1862–1918). The emphasis is placed on the film as a media presentation and interpretation of art and heritage. It will be analysed how the aforementioned film evokes the cultural heritage of Georgia and emphasises the artist's, but also the director's empathy for national cultures.

In addition, Parajanov's experimentation with painting in the world of moving pictures will be emphasised. Throughout the film, the director displays the artworks of the Georgian artist, controlling the speed of the camera and its retention on the specific painting or its details. Therefore, we can pose the following question: If the director selects pictures which will be presented, keeps focus on the selected picture for a certain time, and groups them (in this case, by using subtitles), is he becoming a curator? With the use of the 'moving images' he created historical records of Georgian life and customs, but also of the life and destiny of the painter. This paper points out that a film can be a medium which displays, testifies about and preserves the documents of a certain period and memorises cultural values.

The art image and audio-visual communication are discussed and the effect and the concept of an 'image within image', or of the art image within the film image, is being highlighted. Film image, in addition to its own values, thus becomes a cultural carrier and a form of treasury, the mediator and the narrator which informs us about the work of art. In short, the film image becomes the guardian of the art image.

Key words: art image, film image, heritage, Niko Pirosmeni, Sergei Parajanov

Вера Обрадовић

Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској

Митровици

Факултет уметности

obradovic_vera@yahoo.com

Кореодрамско и кореографско стваралаштво Мат Ека

Матс Ек (Mats Ek, 1945), врхунско име глобалног кореографског простора, чија дела изводе компаније широм света, препознатљив је по изразитој индивидуалности плесног речника. Као ученик Јиржи Килијана и Мориса Бежара, а у естетском погледу епигон Курта Јоса и Биргит Кулберг (Birgit Cullberg, 1908–1999), он је кореограф који је на скандинавском простору најособенији, како по филозофском тако и по психолошком приступу игри. Многи данашњи кореографи, и у нашој средини, налазе узор у његовом раду, угледају се и огледају на естетици коју је на пољу кореодраме применио славни Швеђанин. У кореодрамском стваралаштву га одликује својеврсни дијалог са историјом балета, односно иновативно бављење традиционалним насловима класичног балета – њихова сценска деконструкција, редефиниција и реинтерпретација. Матс Ек се субверзивно поиграва великим темама класичног балета, њиховом традицијом и устаљеним значењем.

Кључне речи: Матс Ек, Кулберг балет, кореодрама, савремена игра, класичан балет

Vera Obradović

University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica

Faculty of Arts

obradovic_vera@yahoo.com

The Choreographic and Choreodramatic Work of Mats Ek

Mats Ek (Mats Ek, 1945), a major name of the choreographic world, whose works are performed by companies around the world, is recognizable by high individuality of the dance vocabulary. As a student of Jiri Kylian and Maurice Bejart, in aesthetic terms an epigone of Kurt Jos and Birgit Cullberg (Birgit Cullberg, 1908–1999), Ek is the most distinctive choreographer in the Scandinavian area, both in terms of philosophical and psychological approach to dance. Many of today's choreographers, some of them from the Balkans, find him to be a role model. They look up to him and reflect the aesthetics the famous Swede has applied in the field of choreodrama. His creativity in choreodrama is distinguished by a sort of dialogue with the ballet history, by innovative ways of engaging with traditional classical ballet titles – through their theatrical deconstruction, redefinition and reinterpretation. Mats Ek is subversively playing with the great themes of classical ballet, their traditions and their established meanings.

Key words: Mats Ek, Cullberg Ballet, choreodrama, contemporary dance, classical ballet

Вера Обрадовић*

Свенка Савић**

*Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици

Факултет уметности

**Универзитет у Новом Саду, АЦИМСИ; Центар за родне студије
obradovic_vera@yahoo.com

Кореодрама: род, плес и идеологија

Кореодраму у Србији су промовисале четири образоване уметнице. Мага Магазиновић (1882–1968), Смиљана Мандукић (1908–1992), Нада Кокотовић (1944-), Соња Вукићевић (1951-). Свака је дала специфично обележеје овом позоришном правцу који је данас препознат у играчкој и позоришној домаћој традицији. Рад и уметнички допринос једне од уметница код нас данас је недовољно познат, пре свега млађим генерацијама. Циљ нашег излагања је да скренемо пажњу на специфичне особине кореодрамског рада Наде Кокотовић и да представимо њене радове у светлу идеолошких и политичких околности у Србији крајем 90-тих година прошлог века.

Нада Кокотовић (1940-) је учила класичан балет и модерну игру, студирала филмску и позоришну режију и филозофију. По добијању стипендије одлази у Америку где ради са Жоржом Баланшином у Њујорк Сити Балету, на Оф Бродвеју и Државној Опери Њујорка. Са Љубишом Ристићем је основала позориште КПГТ, у Балету Српског народног позоришта у Новом Саду је током неколико сезона представила свој кореографски концепт кореодраме. Теоријски је анализирали и поставила кореодраму као комуникацију – као језик коју је у служби националне толеранције. Рат у Југославији зауставља њено уметничко деловање на том подручју у институцији система јер 1992. године одлази у Немачку где са глумцем, Неђом Османом оснива властиту продукцију ТКО Театар у Келну (1996). Као кореографкиња и редитељка гостује у многим светским позоришним кућама.

Кључне речи: Нада Кокотовић, кореодрама, род, тело, савремени плес

Vera Obradović*

Svenka Savić**

*University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica
Faculty of Arts

**University of Novi Sad, ACIMSI; Centre for Gender Studies
obradovic_vera@yahoo.com

Choreodrama: Gender, Dance and Ideology

In Serbia, four educated artists who promoted choreodrama (a performance where ballet movement is combined with dramatic acting) were Maga Magazinović (1882–1968); Smiljana Mandukić (1908–1992); Nada Kokotović (1944-), Sonja Vukićević (1951-). Each one of them gave her own individual signature to this theatrical movement, today recognised in both dance and theatre tradition. The oeuvre and artistic contribution of one of them is not well known today, especially among the younger generations. Thus, the goal of our presentation is to bring to the attention the specific characteristics of Nada Kokotović's choreographic work and to present her activity in the light of ideological and political circumstances in Serbia at the end of the 1990s.

Nada Kokotović studied classical ballet and modern dance, film and theatre directing and philosophy. After being awarded a scholarship, she left for America where she worked with George Balanchine in New York City Ballet and on Off Broadway, as well as at the New York State Opera. With Ljubisa Ristić she founded the KPGT theatre. There, at the Ballet of the Serbian National Theatre in Novi Sad, she presented her concept of choreodrama. She theoretically analysed and introduced choreodrama as a manner of communication and a language in the service of national tolerance. Her work in Yugoslavia has been interrupted by war, she left Yugoslavia in 1992 and settled in Germany where, together with actor Neđo Osman, she founded private theatre TKO in Köln in 1996. As a choreographer and director she has worked in many world famous theatres.

Key words: Nada Kokotović, choreodrama, gender, body, contemporary dance

Јелена Павличић

Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској
Митровици

Факултет уметности

jpravlicic@gmail.com

Уметност у настави историје уметности – пример вежбе „Нове слике старих мајстора”

У раду ће бити представљена вежба „Нове слике старих мајстора” коју ауторка спроводи у оквиру наставе историје уметности са студентима ликовног одсека на Факултету уметности Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, а која одговара на проблемски приступ настави у савременом добу. Сагледавање историјско-уметничке баштине је студентима дато као изазов на који треба да одговоре производњом сопственог визуелног рада. Њиме интерпретирају задати уметнички феномен и изражавају разумевање његове вредности, како у савременом добу тако и кроз историју. Ова вежба као део наставног метода подстиче креативност и критички однос према изнова поствареном предмету историјско-уметничке баштине. Такође, одговор је на једну савремену наставну праксу названу *showing seeing* (W. J. T. Mitchell, 2002), којом се проблематизује искуство виђеног. Инсистира се на субјективном гледању које помера границу виђеног, а што је оствариво само интерактивном организацијом наставе током које студенти показују (*showing*) оно што виде/о чему уче (*seeing*).

Упориште за овакав метод тражимо у епистемолошкој промени коју доноси филозофија постмодернизма, а која почива на плурализму теоријских и методолошких приступа предмету проучавања. У контексту наставног процеса, она иницира питање довољности метода једне дисциплине да одговори на питања која провоцира сам предмет истраживања дате дисциплине. Историја уметности шири своје поље проучавања ка компатибилним научним дисциплинама (естетици, визуелној култури, антропологији, музеологији, херитологији) те је нужно трансформисати и наставну праксу.

Кључне речи: настава историје уметности, баштина, уметност, постмодернизам, Факултет уметности Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици

Jelena Pavličić

University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica
Faculty of Arts
jpavlicic@gmail.com

Art in the teaching of art history – the example of the “New Old Masters”

The paper presents a students’ activity entitled the “New Old Masters” which the author conducts while teaching the art history at the Visual arts department at the Faculty of Arts of the University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica. This activity corresponds to the modern teaching approach centered on problem-solving. Historical and artistic heritage is offered as a challenge for students and it is expected from them to respond by producing their own visual work. Thus the students interpret the specific artistic phenomenon and express their understanding of its value, both in modern times and throughout history. As a part of the teaching method, this activity encourages creativity and critical approach to (by this method) reified historical and artistic heritage values. Also, it corresponds to the contemporary teaching practice called ‘showing seeing’ (W. J. T. Mitchell, 2002), which has questioned the experience of seeing. It insists on the subjective viewing which moves the boundary of seeing, and that is achievable only through interactive teaching process, which inspires students to show (showing) what they see / what they learn about (seeing). The basis for such method is found in the epistemological changes brought by the philosophy of postmodernism, grounded in pluralism of theoretical and methodological approaches to the subject. In the context of the teaching process, this change has initiated the issue of the one discipline methods’ insufficiency for answering the questions provoked by the very subject of the discipline. History of art is also expanding its field of study toward the compatible disciplines (aesthetics, visual culture, anthropology, museology, heritage studies) and it appears necessary to transform the teaching practice accordingly.

Key words: teaching art history, heritage, art, postmodernism, Faculty of Arts

Биљана Павловић*
Драгана Цицковић Сарајлић**
Анђелка Ковач***

*Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Учитељски факултет у Призрену–Лепосавић

**Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Факултет уметности

***Школа за основно музичко образовање, Источно Сарајево
biljana.pavlovic@yandex.ru

Неговање и очување српског културног и националног идентитета у основношколској настави музичке културе на Косову и Метохији

У овом раду се разматра улога наставе музичке културе у неговању и очувању српског културног и националног идентитета у основним школама на Косову и Метохији. У времену када су Срби на Косову и Метохији суочени са бројним проблемима, пре свега са питањем опстанка на овој територији, неопходно је осмислити стратегију одбране српских националних интереса и очувања културног и националног идентитета на нивоу свих значајних друштвено-политичких и културних институција, а нарочито кроз рад васпитно-образовних установа. Циљ рада је да се укаже на значај коришћења традиционалних, патриотских и духовних песама у основношколској настави музичке културе, у циљу афирмисања, неговања и очувања српске традиције и културе на Косову и Метохији. Ови музички садржаји су потврда историјског, духовног и националног постојања Срба на Косову и Метохији, и путоказ су за будућност. Имају изузетну вредност у националном васпитању, и зато им треба посветити већу пажњу у основним школама на Косову и Метохији. У раду се указује на њихову запостављеност у настави музичке културе. Наведена је музичко-педагошка литература и примери песама који треба да доприносу неговању и очувању српског културног и националног идентитета у настави.

Кључне речи: основна школа, настава музичке културе, српски културни и национални идентитет, Косово и Метохија

Biljana Pavlović*

Dragana Cicović Sarajlić**

Anđelka Kovač***

*University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica, Teachers' Training Faculty in Prizren – Leposavić

**University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica, Faculty of Arts

***School for Elementary Music Education, East Sarajevo

biljana.pavlovic@yandex.ru

Cultivation and preservation of Serbian cultural and national identity through Music as a school subject in elementary schools in Kosovo and Metohija

This paper discusses the role of teaching Music as a school subject in terms of cultivation and preservation of the Serbian cultural and national identity in primary schools in Kosovo and Metohija. In a time when the Serbs in Kosovo and Metohija are faced with numerous problems, primarily with existential problems at this territory, it is necessary to devise a strategy to defend Serbian national interests and preserve cultural and national identity at all relevant socio-political and cultural institutions, particularly through the work of educational institutions. The aim of this paper is to highlight the importance of using traditional, patriotic and spiritual songs in primary school teaching of Music in order to promote, maintain and preserve the Serbian traditions and culture in Kosovo and Metohija. These musical pieces are a confirmation of the historical, spiritual and national existence of the Serbs in Kosovo and Metohija, and a guide for the future. They have exceptional value for national education, and therefore should gain more attention in primary schools of Kosovo and Metohija. The paper points to their marginalization in the teaching of Music. It also contains relevant musical-pedagogical literature and examples of songs which should contribute to fostering and preservation of Serbian cultural and national identity in the classrooms.

Key words: primary school, Music as a school subject, Serbian cultural and national identity, Kosovo and Metohija

Валентина Питулић

Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској

Митровици

Филозофски факултет

valentina.pitulic@pr.ac.rs

Семантика биља у народним умотворинама Срба са Косова и Метохије

У народним умотворинама Срба са Косова и Метохије посебно место заузима биље које налазимо у свим жанровима. У раду ћемо показати која је његова функција у традиционалној култури Срба на простору где је била врло развијена обредно-обичајна пракса. Бавићемо се значењем дрвећа, посебно сеновитог и светог, као и функцијом биља у обредима прелаза (рођење, свадба и смрт).

Показаћемо на који начин биље утиче на свакодневан човеков живот и да ли постоје извесне разлике његовог деловања у односу на жанр.

Кључне речи: биље, Косово и Метохија, рођење, свадба, смрт, иницијација, обичај, обред

Valentina Pitulić

University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica

Faculty of Philosophy

valentina.pitulic@pr.ac.rs

Herbs semantics in the folk literature of the Serbs from Kosovo and Metohija

Plants occupy a special place in all genres of the folk literary works of the Serbs from Kosovo and Metohija. In this paper we strive to present plants' functions in the traditional Serbian culture at the territory where its rites and rituals were highly developed. In addition, we deal with the meaning of trees, especially the shadowy and sacred ones, as well as the function of plants in the rites of passage (birth, wedding and death).

Furthermore, the paper will show how plants affect man's everyday life and whether there are some differences in terms of their effects in relation to the genre.

Key words: plants, Kosovo and Metohija, birth, wedding, death, initiation, rites of passage, custom, ritual

Милан Попадић

Универзитет у Београду

Филозофски факултет

milan.popadic@f.bg.ac.rs

„Музеалност”: порекло и наслеђе једне идеје

Крајем седме деценије двадесетог века, чешки музеолог Збињек Странски у теорију музеологије увео је идеју и појам „музеалности” (Musealität) као одређење за онај аспект стварности који проучава музеологија. Другим речима, предмет музеологије као науке била би управо музеалност, то јест нарочито својство које се налази у предметном елементу стварности (тај „предметни елемент стварности” тако је препознат као *музеалија*, то јест као носилац својства музеалности). У том смислу, музеалност је управо оно својство због кога се неки аспект стварности штити од пропадања. Циљ овог рада јесте да испита порекло и наслеђе ове идеје. С једне стране, неки елементи који су послужили Странском у дефинисању својства музеалности могу се препознати још у текстовима Бечке школе историје уметности с почетка двадесетог века, а нарочито у текстовима Макса Дворжака, који је био сународник Странског, а посредно је утицао и на осниваче чешке музеолошке школе, Јана Јелинека и Јиржија Неступног. С друге стране, утицај концепта који је представио Странски може се препознати у развоју музеолошких идеја које су настајале од осамдесетих година двадесетог века, као што су, на пример, концепт „херитологије” и „теорије сведочанствености”.

Кључне речи: музеологија, генеза херитологије, музеалност, теорија сведочанствености, Збињек Странски

Milan Popadić

University of Belgrade

Faculty of Philosophy

milan.popadic@f.bg.ac.rs

“Museality”: the origin and heritage of an idea

At the end of the seventh decade of the twentieth century, Czech museologist Zbyněk Stránský introduced the idea and the notion of “museality” (Musealität) in the theory of museology as a designation for that aspect of reality which is studied by museology. In other words, the subject of museology as a science would be museality, i.e. special characteristic of an element of present reality (the “element of present reality” is also recognized as musealia, that is the holder of the quality of museality). In that terms, the quality of museality is the reason why some specific aspects of reality are being protected from decay. The aim of this paper is to examine the origins and legacy of these ideas. On the one hand, some elements Stránský had used in defining museality can be recognized even in the texts of the Vienna school of art history from the beginning of the twentieth century, especially in the texts of Max Dvořák, Stránský’s compatriot, who indirectly influenced the founders of the Czech school of museology, Jan Jelinek and Jiří Neustupný. On the other hand, the impact of the concept presented by Stránský can be recognized in the development of museological ideas that have emerged since the eighties of the twentieth century, such as, for example, the concepts of ‘heritology’ and ‘theory of testimoniality’.

Key words: museology, the genesis of heritology, museality, theory of testimoniality, Zbyněk Stránský

Катја Пуповац

Музичка школа „Михаило Вукдраговић”, Шабац
milosevickatja@yahoo.de

Орнаментика у музици 18. века

Овај рад је посвећен основама орнаментисања у музици 18. века и говори о значају украса и њиховој улози у музичком делу. Уметност орнаментације је била вештина која се учила. Предуслов овакве вештине био је интензивни рад на изучавању орнаментике и музичког стила уопште. Многи музички ауторитети 18. века су стога видели потребу да у области орнаментисања дефинишу основна правила. Међутим, иако је делимично била регулисана правилима, музичку уметност је у периоду 18. века одликовао својеврсни облик импровизације, који се огледао у изразитој слободи извођача у орнаментисању музичког дела. Управо су ова симбиоза знања и способности импровизације, као и истанчана интуиција и префињен укус били одлике најдаровитијих извођача. Циљ овог рада биће утврђивање основних принципа орнаментације, као и категоризација орнамената употребљаваних у периоду 18. века.

Кључне речи: Орнаментација, интерпретација, импровизација, правила орнаментације, музички укус

Katja Pupovac

Music School “Mihailo Vukdragović”, Šabac

milosevickatja@yahoo.de

Ornamentation in the music of the 18th century

This paper offers insight into the basis of ornamentation in the 18th century music and it also demonstrates the importance of ornaments and their great role in a musical piece. The art of ornamentation has been an irreplaceable part of musical expression. Its role has been very important, because it makes the musical content more fluent, more diverse and more appealing. Precondition for achieving high ornamentation skills in a musical piece was an intensive work on the research of ornaments, as well as on musical styles in general. Therefore, many musical authorities of the 18th century saw the need to define main and basic rules in the field of ornamentation. However, although partially regulated by some rules, the art of ornamentation was marked by a certain level of improvisation during the 18th century. Such improvisation was creative and moderate and it reflected the freedom of the artist who performed and ornamented a musical piece. Successful symbiosis of knowledge and ability of improvisation, as well as fine intuition and sophisticated taste, were the qualities of the most gifted performers. The aim of this paper is to establish the basic rules of ornamentation, as well as the categorization of ornaments used during the 18th century.

Key words: ornamentation, interpretation, improvisation, rules of ornamentation, musical taste

Ана Радованац Живанов

Републички завод за заштиту споменика културе – Београд
radovanac.ana@gmail.com

Чувар сећања: Дом Јеврема Грујића – музеј српске историје, дипломатије, уметности и авангарде

Кућа подигнута 1896. године за породицу Грујић, у чијем је власништву и данас, 2015. године отворена је за јавност и претворена у приватни породични музеј под именом *Дом Јеврема Грујића – музеј српске историје, дипломатије, уметности и авангарде*. Овај споменик културе од великог значаја, смештен у здање архитекте Милана Капетановића, прва је зграда заштићена од стране Завода за заштиту споменика културе – Београд (1961). Софистицираним стилем живота многобројних чланова породице – почев од Јеврема Грујића, министра финансија кнеза Милоша Обреновића, дипломате и либералног првака – градио се аутентичан амбијент елитне грађанске куће 19. века који, обogaћен садржајем нематеријалног наслеђа, представља јединствен документ српског друштва и његове историје. Претварањем приватног у јавни простор, Дом Јеврема Грујића егзистира двојачко – као место сећања (прошлост) и као „живи музеј” (садашњост). Корпус музеја формиран је постепено – уметничке колекције покривају области ликовне и примењене уметности, садрже збирке старог оружја и архивско-књишки материјал. Данашњи фонд сачуваног ентеријера није оригиналан у целости, међутим, сакупљани предмети који евоцирају сећање и служе као окидачи памћења, представљају, *in situ*, адекватан импулс за стварање музеолошке слике. Концепција рада базираће се на сагледавању инвентара музеја као стилско-историјског сведочанства и као механизма за грађење памћења и очувања сећања. Циљ је да кућа-музеј, посматрана као „слика” сачуваног наслеђа породице Грујић, у заштићеном простору памћења, омогући специфично читање историје београдског грађанског живота 19. века.

Кључне речи: Јеврем Грујић, приватни музеј, сећање, наслеђе, грађански живот

Ana Radovanac Živanov

Institute for the Protection of Cultural Monuments of the Republic of Serbia
– Belgrade
radovanac.ana@gmail.com

The Keeper of Memories: The House of Jevrem Grujić – Museum of Serbian History, Diplomacy, Art and Avant-garde

The house built in 1896 for the family Grujić, who still owns it today, has been turned into a private family museum called the *House of Jevrem Grujić – Museum of Serbian History, Diplomacy, Art and Avant-garde* and opened for the public in 2015. This cultural monument of great importance, located in the building designed by architect Milan Kapetanović, is the first building that had been protected by the Institute for the Protection of Cultural Monuments – Belgrade (1961). Sophisticated lifestyle of numerous family members – beginning with Jevrem Grujić, a finance minister of Prince Miloš Obrenović, diplomat and liberal champion – has created the authentic atmosphere of an elite bourgeois home of the 19th century, which, when enriched with the content of intangible heritage, represents a unique document of Serbian society and history. Converted from the private space into a public one, House of Jevrem Grujić today has a twofold existence – it functions a place of memory (the past) and as a ‘living museum’ (the present). Corpus of the Museum has been established gradually – art collections cover the fields of fine and applied art, there are collections of old weapons and archival-textbook material. Preserved interior is not original in its entirety, however, collected objects that evoke memories and serve as memory triggers, are, *in corpore*, adequate impetus for the creation of the museum image. This paper analyses the museum’s inventory as a testimony of style and history, as well as a mechanism for creating memory and preserving and evoking memories. The aim of the paper is to see this *historic house-museum* as an ‘image’ of the lasting family heritage which exists within the protected space of memory, and is able to provide a specific reading of the civil life in the 19th century Belgrade.

Key words: Jevrem Grujić, a private museum, remembrance, heritage, civil life

Марија Ранђеловић

Универзитет у Приштини с привременим седиштем у Косовској Митровици
Факултет техничких наука
mpavlicic@gmail.com

Аспекти идентитета поларизованог урбаног простора: пример Косовске Митровице

Облици дезинтеграције урбаног простора настају као резултат константног утицаја социјалних и/или економских трендова. Социјалне, економске, културне, етничке, идеолошке и политичке поделе неминовно доводе до просторне фрагментације. Након рата завршеног 1999. године, у Косовској Митровици је дошло до територијалних, физичких и функционалних подела, а река Ибар је постала природна граница између два подељена дела претходно целовитог градског организма. Поларизација градског становништва условила је просторну поларизацију, разоривши градско ткиво и његов идентитет. У раду се говори о неопходности структурних промена које су се десиле у убрзаном стварању нових функционалних целина, претварајући постојећу урбану структуру у нову, поларизовану, испуњавајући нове потребе (новоформираног) града и друштва унутар њега. Подела урбаног простора Косовске Митровице поставља питање идентитета, угроженог дезинтеграцијом традиционалних вредности заједнице и постојећих урбаних форми. Циљ ове студије је да истакнемо да, упркос чињеници да урбане структуре морају да се развијају аналогно друштвеним променама, у случају Косовске Митровице такве промене нису резултирале одговарајућим изменама у јавном простору и његовом идентитету.

Кључне речи: урбана структура, идентитет, Косовска Митровица, јавни простор

Marija Randelović

University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica

Faculty of Technical Sciences

mpavlicic@gmail.com

The aspects of identity related to polarized urban space: case of Kosovska Mitrovica

Forms of disintegration of urban space are being caused by constant impact of social and/or economic trends. Social, economic, cultural, ethnic, ideological and political divisions necessarily lead to spatial fragmentation. After the war activities ended in 1999, territorial, physical and functional divisions have occurred in Kosovska Mitrovica, and the Ibar river has become a natural border between the two divided parts of a formerly comprehensive city organism. The polarization of the urban population has caused spatial polarization, devastating for the urban tissue and its identity. This paper discusses the necessity of structural changes made during the accelerated creation of new functional entities, which has converted the existing urban structure into the new, polarized one, in accordance with the new needs of the (newly-formed) city and the society within it.

Division of the urban area of Kosovska Mitrovica raises the question of its identity, threatened by the disintegration of traditional community values and the existing urban forms. The aim of this study is to point out that, despite of the fact that the urban structures must be developed analogously to the social changes, in the case of Kosovska Mitrovica such changes have not resulted with corresponding development of the public space and its identity.

Key words: urban structure, identity, Kosovska Mitrovica, public space

Здравко Ранисављевић

Универзитет уметности у Београду

Факултет музичке уметности

ranisavljevicz@yahoo.com

Кореографске интерпретације плесног наслеђа Косова и Метохије – случај ансамбла народних игара и песама Косова и Метохије „Венац”

Некадашња богата плесна традиција Косова и Метохије до данас је сачувана у фрагментима, доминантно у сфери кореографисаног фолклора. Захваљујући развоју кореографске праксе у другој половини 20. века, плесно наслеђе на ширем простору некадашње Југославије опстало је у виду својеврсних уметничких транспозиција. Од почетка деведесетих година 20. века до данас, српски кореографисан фолклор доживљава своју експанзију, у оквиру ширег процеса редефинисања српског националног идентитета. У овом процесу, традиционално плесно наслеђе Срба са Косова и Метохије посебно се експлоатише, захваљујући специфичном националном потенцијалу, као последици деликатних културно-историјских прилика на овом простору.

Ансамбл народних игара и песама Косова и Метохије „Венац” основан је 1964. године у Приштини, као национални професионални ансамбл, са циљем да својим деловањем допринесе очувању културног наслеђа на овом простору. На репертоару овог ансамбла, који у континуитету ради до данас (са променама седишта), посебно место заузимају кореографије плесова Срба са подручја Косова и Метохије, различитих аутора. У овим кореографијама, које су настајале у временском распону од пола века, фиксирани су типични плесни обрасци и формирана својеврсна „база података” о некадашњој плесној пракси. У актуелној епохи очувања и ревитализовања културног наслеђа, поставља се питање релевантности поменутих кореографских дела. У том смислу, неопходно је узети у обзир коришћене узоре, као и размотрити културно-историјске прилике у којима су појединачне кореографије настајале.

У раду се разматрају различити аспекти кореографске имагинације, као кључног фактора уметничке транспозиције, на релацији између традиционалног и савременог, са посебним освртом на специфична значења појединачних кореографских дела, у тренутку њиховог настанка и данас.

Кључне речи: Косово и Метохија, плесни обрасци, кореографска имагинација, традиционално, савремено.

Zdravko Ranisavljević

University of Arts in Belgrade

Faculty of Music

ranisavljevicz@yahoo.com

Choreographic Interpretations of the Dance Heritage of Kosovo and Metohija – the Example of the Kosovo and Metohija’s Folk Dance and Song Ensemble “Venac”

The once rich dance tradition of Kosovo and Metohija is now preserved only in fragments, mainly in the sphere of choreographed folk dance. Owing to the development of choreographic practice in the second half of the 20th century, dance heritage has survived in the form of specific artistic transpositions throughout the territory of the former Yugoslavia. The period since the early 1990s has been one of the expansion for Serbian choreographed folk dance, being a part of the wider process of redefining the Serbian national identity. In this process the traditional dance heritage of the Serbs from Kosovo and Metohija has been particularly utilized because of its specific national potential, a result of delicate cultural and historical circumstances in this region.

The Kosovo and Metohija folk dance and song ensemble “Venac” has been founded in Priština in 1964 as a national professional ensemble with the aim of preserving the region’s cultural heritage. Choreographies of dances of Kosovo and Metohija Serbs, created by different authors, have had an important place in the repertoire of this ensemble, whose work has been uninterrupted since its foundation (with the changes of the seat). In these choreographies, created over the span of half a century, typical dance patterns have been fixed and a unique “database” of the former dance practices has been established. Nowadays, when cultural heritage is being preserved and revitalized, the question arises as to the relevance of the aforementioned choreographic pieces. In this respect, it is necessary to take into account the models used and consider the cultural and historical circumstances in which the individual choreographies were created.

The paper analyzes different aspects of choreographic imagination that ranges from the traditional to the contemporary, as a key factor in artistic transposition, with a special focus on the specific meanings of individual choreographic works, both at the time of their creation and today.

Key words: Kosovo and Metohija, dance patterns, choreographic imagination, traditional, contemporary

Владимир Ранковић

Филип Мисита

Универзитет у Крагујевцу

Филолошко-уметнички факултет

vladimir.rankovic@kg.ac.rs

Савремени медијски идентитет графике као уметничке дисциплине – како умножити и како умножено представити

Присутност на рецентним изложбама ексклузивно окренутим графичком стваралаштву предмета чија је појавност различита од графичког листа, глобално прихваћене традиционалне форме графике као уметничког дела, сведочи о томе да се прецизно одређење графике као уметничке дисциплине не може лако и неупитно спровести, као и да је предмет преиспитивања и да је подложно променама.

Медијски идентитет графике је, од краја XIV века, био одређен постојањем матрице са које је могао бити одштампан одређен број отисака. Производња матрице подразумевала је механички рад. Неколико деценија касније у медијски идентитет графике уткана је употреба хемијских средстава, и, као такав, медијски идентитет дисциплине остао је непромењен све до изума литографије, као индустријског поступка штампе и њене употреба у оквирима уметничких пракси, од двадесетих година XIX века. Приближно у исто време уследило је преиспитивање везано за улогу и место фотографије у контексту уметности и, следствено, употребу фотографских поступака у графици. У доба позног модернизма предмет полемике била је сито-штампа. Друга половина XX века време је *pro et contra* расправа које се тичу употребе компјутерских технологија. У XXI веку, у интерференцији са графичким техникама које су јој претходиле, већ бивају замагљене медијске границе увелико прихваћене форме која је, на говорном подручју енглеског језика прво названа „computer adjusted design”, па „computer generated design”, а српски језик је од установљавања познаје као „дигиталну графику”. Дакле, данас се компјутер и софтвер за обраду слике перципирају као најновија техничка средства која су редефинисала медијски идентитет графике као уметничке дисциплине.

У мноштву нових могућности умножавања штампањем, уметничке праксе показују да се проблем – како умножити – претворио у избор међу многобројним начинима. Једна од највидљивијих преокупација савремених уметника који стварају у пољу графике, јесте – како умножено представити.

Кључне речи: графика, медијски идентитет, умножавање, представљање

Vladimir Ranković

Filip Misita

University of Kragujevac

Faculty of Philology and Arts

vladimir.rankovic@kg.ac.rs

Contemporary Media Identity of Printmaking as an Art Practice – how to multiply and how to present the multiplied

The presence of artworks different from a numbered print, globally accepted as a traditional form of the graphic as an artwork, at the recent exhibitions exclusively dedicated to the printmaking art production, testifies that the precise definition of printmaking as an art discipline cannot be implemented easily and unquestionably, as well as that it is the subject liable to reviews and perpetual changes.

Media identity of printmaking, since the end of the Fourteenth Century, has been determined by the existence of a matrix from which the image could be printed in a certain number of copies. Production of the matrix included the mechanical work. Several decades later, the media identity of printmaking incorporated the use of chemical agents, and as such, media identity of the discipline remained unchanged until the invention of lithography, industrial printing process, and its use in art practices, from the twenties of the Nineteenth Century. At the same time, a dispute concerning the role and place of photography in the context of art and, consequently, the use of photographic procedures in printmaking, took place. In the era of late modernism subject of controversy was screen-printing. The second half of the Twentieth Century saw the *pro et contra* discussions concerning the use of computer technology. In the Twenty-First Century, the graphic form largely accepted as “computer adjusted design”, and later “computer generated design”, and in Serbian language named “digital print”, has interfered with printmaking techniques preceding it and blurred the boundaries of the media identity. So, today, computers and software for image processing are perceived as the latest technical means which has redefined media identity of printmaking as an art discipline.

In the multitude of new possibilities for replication by printing, artistic practices have shown that the problem – *how to multiply* – gradually had changed into a matter of choice between numerous ways. One of the most visible concerns of contemporary artists working in the field of printmaking, appears to be – *how to present the multiplied*.

Key words: printmaking, media identity, multiplying, presenting

Сања Ранковић

Универзитет уметности у Београду

Факултет музичке уметности

sanjaetno@gmail.com

Традиционална музика као део културног идентитета Срба у Средачкој жупи у оквиру Лазаричког обреда и прослављања Ускрса

Традиционална музика има важну улогу у креирању и испољавању различитих идентитетских оквира. У том смислу, поједине музичке творевине, специфичне за одређена географска подручја, представљају културне знакове на основу којих се препознаје идентитет локалне заједнице. У оквиру рада ће бити разматрана музичка пракса српског становништва Средачке жупе која се изводи неколико дана пре, као и током самог Ускрса, и која одређује културну посебност овог дела Косова и Метохије.

Током ауторкиних теренских истраживања 1992. године, на подручју Средачке жупе, захваљујући малобројном српском становништву забележена је искључиво вокална пракса коју су изводиле жене. На основу њихових казивања, као и других података из литературе, запажа се да је прослављање Ускрса било изузетно значајно за локалну заједницу. Вишедневни обредни систем почињао је у петак увече (уочи Лазареве суботе) „такмичењем” Лазара испред цркве, уз певање старијих жена. Током Лазареве суботе лазаричка поворка је уз песму обилазила сеоска домаћинства, а на Ускрс је организован сабор уз игру и вокално извођење. Сагледавањем певачког наслеђа Средске уочене су специфичности које се не јављају у другим српским областима као што су: два различита начина интерпретације лазаричких песама (једногласан и двогласан) и двогласна вокална пратња ускршњих игара. Хетерофоно двогласно извођење, које се јавља у Средачкој жупи, уједно је и једини пример вишегласја старије праксе забележеног код Срба на подручју Косова и Метохије.

Кључне речи: Средачка жупа, Ускрс, Лазарички обред, традиционална музика, идентитет

Митра Рељић

Бранислава Дилпарић

Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској

Митровици

Филозофски факултет

hvastanskazemlja@gmail.com

Раскорак између декларативне и стварне бриге за српски језик (на примеру ергонимије северног дела Косовске Митровице)

Један од основних показатеља виталности језика јесте његова видљивост. Ергоними (називи трговинских, услужних и др. објеката, организација и удружења), поред номинацијске, информативне и рекламне функције, требало би да буду и у функцији поменуте видљивости. Такву потребу у српским срединама на Косову и Метохији додатно изискује незавидан статус и положај српског језика. Очување језичке баштине и неговање језичке културе има посебан значај у Косовској Митровици, као јединој урбаној средини на Косову и Метохији у којој је српски језик опстао.

Корпус ергонима забележених у северном делу града показује, у највећем делу, не само недостатак основних знања из домена норме српског језика, његових културноисторијских, теолингвистичких и иних аспеката, те правила и сврхе именовања, већ и видљив несклад између декларативног залагања за очување идентитета српског језика и односа према том језику у пракси. Доминантна латиница на улицама северног дела града, уз мноштво антропонима, топонима, варваризама и егзотизама иностраног порекла, сведочи о номинацијској стихији која на стешњеном простору северног дела Косовске Митровице нуди слику српског језика као садржајне, комуникацијске и естетске аномалије, пре него ли окоснице националног идентитета.

Кључне речи: језик града, ергоним, урбаноним, идентитет језика, језичка култура

Mitra Reljić

Branislava Dilparić

University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica

Faculty of Philosophy

hvastanskazemlja@gmail.com

Discrepancy between declarative and actual care for the Serbian language (the example of ergonymy of the northern part of Kosovska Mitrovica)

One of the main indicators of language vitality is its visibility. *Ergonyms* (names of commercial, service and other establishments, organizations, and associations) should perform the function of the said visibility, in addition to naming, informing, and advertising functions. This is of paramount importance in the Serbian communities in Kosovo and Metohija due to the unenviable status and position of the Serbian language in the region. The preservation of linguistic heritage and promotion of language culture have a profound significance in Kosovska Mitrovica, the only urban area in Kosovo and Metohija where the Serbian language has survived.

The corpus of ergonyms recorded in the northern part of the town reveals, for the most part, the lack of basic knowledge of the Serbian language norms, its cultural-historical, theolinguistic and other aspects, as well as the naming rules and purposes. What is more, the analysis of the corpus exposes visible discrepancy between the declarative commitment to the preservation of the identity of the language and the attitudes toward it in practice. The dominant Latin alphabet on the streets, along with a large number of anthroponyms, toponyms, barbarisms, and exotisms of foreign origin, testifies to a naming chaos which, in the crowded area of the northern part of Kosovska Mitrovica, displays a picture of the Serbian language as a content, communication and aesthetic anomaly, rather than the backbone of national identity.

Key words: language of a town, ergonym, urbanym, linguistic identity, language culture

Гордана Рогановић

Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Кикинди
gordana.roganovic021@gmail.com

Традиционалне игре у васпитно-образовном процесу као део културално одговорног понашања

Традиционалне игре према садржајима, особеностима и одликама у извођењу јесу неисцрпна зона у избору материјала и грађе за васпитавање и образовање деце. Повезивање традиционалних игара са мноштвом тема са којима се дете сусреће у предшколским и основношколским установама може бити језгро разноврсније корелације са њима уколико би компетенције предавача биле синтетисане интердисциплинарним сазнањима. Имплементирање традиционалних игара као споне у културном систему друштвених вредности има значење у нашим личним животима, али и у животима других. Знање *игре* и знање *о игри* представља кохерентан систем искустава и сазнања из различитих дисциплина, те би унапређење способности код деце требало бити део квалитетнијег процеса подучавања. Стога би креативнији приступ у дизајнирању програма подразумевао успостављање одговарајућих стандарда укључујући високи степен културно одговорног понашања.

Кључне речи: традиционална игра, импелеметација, знање игре, знање о игри, креативност

Gordana Roganović

College of vocational studies for preschool teachers in Kikinda gordana.
roganovic021@gmail.com

Traditional dances in the educational process as part of the culturally responsible behaviour

Content, features and characteristics of traditional dance performances are inexhaustible source of materials for the upbringing and education of children. Linking traditional dances with the topics children encounter in preschool and primary school institutions could be the core of the more interactive relation with them, if the lecturers' competences relied on synthesized interdisciplinary knowledge. Implementing traditional dances as a link in the cultural system of social values can be meaningful in our personal lives, but also in the lives of others. Dance knowledge and knowledge about the dance represent a coherent system of experiences and expertise from different disciplines, therefore, it could improve children's skills and it should be a part of the high-quality educational processes. Therefore, the creative approach in designing of programs implies the establishment of appropriate standards, including a high degree of culturally responsible behaviour.

Key words: traditional dances, implementation, dance knowledge, knowledge about dance, creativity

Немања Савковић

Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској

Митровици

Факултет уметности

nemanjasavkovic@yahoo.com

Улога традиције у креирању наставног процеса у глумачкој педагогији

У раду истражујемо улогу традиције у креирању наставног процеса у домаћој глумачкој педагогији. Разни видови обучавања глумаца на овим просторима датирају још од појаве школског позоришта у 18. веку, али први облик педагошког рада са почетницима у глуми остварен је у Позоришној школи Народног позоришта у Београду 1870. године. Кључни догађај у потоњој повести наше глумачке педагогије представља оснивање Академије за позоришну уметност у Београду 1948. године, којим отпочиње континуирано високошколско образовање будућих глумаца. Пратећи готово век и по развоја ове педагошке дисциплине у Србији уочавамо да су разне врсте традиција одувек биле присутне у наставном процесу, и то присутне на начин који суштински одређује садржај и исход тог процеса.

Разликујемо три главне врсте традиција: програмско-методичку, књижевну и теоријску. Свака од ових традиција има своју инострану и домаћу грану. Програмско-методичка традиција односи се на наставне програме и методичке моделе (начине извођења наставе) који су служили као узор или инспирација одређеној педагошкој школи или одређеном наставнику. Књижевна традиција тиче се избора књижевних предлогака за реализацију наставних задатака (драмска дела, приповедна проза, поезија и др.). Теоријска традиција укључује теоријску литературу о глуми и позоришту, узимајући појам „теорије” нешто слободније него што је то уобичајено у филозофији и науци.

Преовлађујућа тенденција савременог позоришта начелно је супротстављена драмској природи позоришне уметности и промовише антидрамски („постдрамски”) позоришни концепт. Одбацивање драмског лика као доминантног сценског знака у крајњој инстанци води укидању глумачке индивидуалности, што представља изазов савременој уметности и педагогији глуме.

Кључне речи: глума, педагогија, традиција, савремено, драмско

Nemanja Savković

University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica

Faculty of Arts

nemanjasavkovic@yahoo.com

The Role of Tradition in the Creation of Educational Processes in Acting Pedagogy

The paper examines the role of tradition in designing the teaching process in local acting pedagogy. Diverse training of actors at this territory dates back to the advent of school theater in the 18th century, but the first form of *pedagogical* work with acting beginners was realized by the Theatre School of the National Theatre in Belgrade in 1870. A key event in the latter history of the local acting pedagogy has been the creation of the Academy of Theatre Arts in Belgrade in 1948, marking the start of the continuous higher education of future actors. Following nearly a century and a half of this pedagogical discipline development in Serbia, we see that the various types of tradition have always been present in the teaching process, but present in a way that essentially determines the content and the outcome of the process itself.

We distinguish three main types of tradition: program-methodic, literary and theoretical. Each of these traditions has its own foreign and domestic branch. Program-methodical tradition refers to the curricula and methodological models (ways of teaching), which have served as a role model or inspiration to a certain pedagogical school or a particular teacher. The literary tradition is related to the choice of literary templates used in the realization of educational tasks (dramatic works, narrative prose, poetry, etc.). Theoretical tradition includes theoretical literature about acting and theatre, nonetheless, the term “theory” is more freely used than it usually has been in philosophy and science.

The prevailing tendency of contemporary theatre is generally opposed to the *dramatic* nature of theatre arts and promotes antidramatic (“post-dramatic”) theatre concept. Rejecting dramatic character dominant at the scene ultimately leads to the abolition of acting individuality, which represents a challenge to contemporary art and pedagogy of acting.

Key words: acting, pedagogy, traditions, contemporary, drama

Наталья Викторовна Соковикова

Петровской Академии наук и искусств, Россия;

Университет Чунг-Нам, Южная Корея

nsok47@mail.ru

Танцы Великих славянских богов – феномен этнической идентичности славяно-русов. Эффект феникса

В статье рассматривается историческая ретроспектива психологического анализа танца как религиозно-генетического явления материнской религии славян, возраст которой более 50 тысяч лет. В частности, рассматриваются танцы Великих Солярных богов равенства и противостояния. Наши предки сохранили для нас названия танцев и музыку, которые являются одноимёнными не только с богами и героями, но и с местностью, водоёмами, созвездиями, городами и странами.

В связи со сложностью диалектальных, национальных и этнических вариаций одних и тех же имён, в доказательной базе используются открытия и выводы в междисциплинарных науках: философии, истории, географии, лингвистике, археологии, топонимике, гидронимике, генетике, истории танца.

Опираясь на концепцию изоморфности иерархических уровней в теории функциональных систем П. К. Анохина, мы смогли выявить механизмы психологической идентификации, которые благодаря наличию изоморфизма между системой-оригиналом и системой-моделью характеризует весьма высокую степень адекватности, которая достигается благодаря совмещению ритмодвигательных кодов с музыкальными ритмами, рифмой вербальных текстов. Резонируя с космической гармонией сфер, которые и являются языком богов, обеспечивают обратную связь, благодаря устойчивости, константности, идентичности структур функциональных систем. Таким образом, происходящий энергообмен, позволяет решать серьёзные задачи самоидентификации, самосознания и самоочищения. Системность – тот ключ, который позволяет соединить уровень целостного и уровень частного, воспроизводя эффект феникса.

Таковыми танцами являются: Хоровод – танец Хорса, Коло или Колядки – танец Коляды, Тарантеллы – танец Тары и Тарха, Купаленки и Яриленки – танцы Ярилы, Яра, исполняемые на собственные праздники.

Ключевые слова: Танцы Великих славянских богов, религии славян, теории функциональных систем, эффект феникса

Natalia Sokovikova

Petrovskaya Academy of Sciences and Arts, Russia;

Chung-Nam National University, South Korea

nsok47@mail.ru

**Dancing Great Slavic gods – the phenomenon of the ethnic identity of
Slavic Rus’.
The phoenix effect**

The article examines the historical retrospective of the psychological analysis of dance as a religious and maternal genetic effect of the religion of the Slavs, dating back to more than 50 thousand years ago. In particular, dances of the Great Solar gods during the Equinox and at opposition will be discussed. Our ancestors have preserved the music and dances, whose names were derived not only from names of gods and heroes, but from names of places, bodies of water, constellations, cities and countries.

In dealing with the complexity of their dialectic, national and ethnic variations, various interdisciplinary sciences were consulted: philosophy, history, geography, linguistics, archeology, toponymy, hydronymy, genetics and history of dance.

Based on the concept of isomorphic hierarchical levels in the theory of functional systems by P. K. Anokhin, we are able to identify the mechanisms of psychological identification, characterized by high degree of adequacy due to the isomorphism between system-original and system-model, achieved through overlapping of motor skill codes with musical rhythms and rhyme verbal texts. Resonating with the cosmic harmony of the spheres, which is the language of gods, feedback is offered, due to the stability, constancy and identity structures of functional systems. Thus, the derived energy transfer, allows the most serious problems of identity, self-awareness and self-purification to be solved. Consistency is the key which enables you to connect a holistic level and private level, reproducing the effect of the phoenix.

These dances include: *Horovod* – the dance of Horses, *Kolo* or *Kolyadki* (carols) – dance of Kolyady, *Tarantella* – dance of Tara and Tarkh, *Kupalenki* and *Yarilenki* – dances of Jarilo and Jara, performed during festivals in their honor.

Key words: Dancing Great Slavic gods, religion of the Slavs, theory of functional systems, phoenix effect

Марија Станковић

Универзитет у Београду

Филозофски факултет

Центар за музеологију и херитологију

marija.stankovic.007@gmail.com

**Наставни процес историје уметности као процес настајања знања;
уметнички принципи Кристоа и Жан Клод као модел за конструисање
наставног процеса**

Основно полазиште рада јесте уочена разлика између традиционалног наставног процеса и модела активне наставе. Водећи се постмодерним педагошким схватањима знања као поља које се конструише и ствара, рад се бави повезивањем стваралачких принципа уметничког пара Кристоа и Жан Клод са основним својствима наставног процеса. Кроз рад се провлачи идеја реструктурирања, конструкције али и деконструкције знања поверењем и сумњом у прошлост као предусловима подучавања.

Наставни процес би требало да представља својеврсну архитектуру подучавања у којој делају наставник и ученици као саучесници у изградњи знања. Принципи уметничког стваралаштва Кристоа и Жан Клод нуде модел за конструисање наставног процеса тако да главну улогу у том процесу настајања знања о ликовном наслеђу имају сви они који у њему (са)учествују. Ако поставимо паралеле између уметника и наставника, уметничког дела као процеса и наставе као процеса настајања знања, где се краткотрајност дела поистовећује са ограниченим временом наставе, као најважнија ставка иступа улога заједништва у настајању дела, односно у процесу стварања знања, која као последицу има индивидуално искуство уметности и лично сећање.

Рад има за циљ да укаже на важност заједничког промишљања ликовног наслеђа у наставном процесу, да покаже да настава може и треба да буде један процес интерактивног стварања знања где је основна претпоставка да знање (о ликовном наслеђу) не постоји по себи већ се наставним процесом историје уметности преиспитује и изнова ствара.

Кључне речи: Ликовно наслеђе, наставни процес, архитектура подучавања, заједништво/ко-саучесништво

Marija Stanković

University of Belgrade

Faculty of Philosophy

Centre for Museology and Heritology

marija.stankovic.007@gmail.com

Art History Teaching Process as a Knowledge Formation Process; the Artistic Approaches of Christo and Jeanne-Claude as a Model for the Construction of Teaching Process

The essential starting point of this paper is a noted difference between the traditional teaching process and the model of active teaching. Being guided by the postmodern pedagogical understanding of knowledge as a field to be constructed and created, the paper deals with connecting the creative principles of artistic couple Christo and Jeanne-Claude to the basic features of the teaching process. The idea of restructuring, constructing as well as deconstructing the knowledge through critical rethinking of the past is put forward throughout the paper as the precondition of teaching. The teaching process ought to represent, figuratively speaking, the architecture of teaching where teacher and students act as accomplices in the construction of knowledge.

The principles of artistic creativity of Christo and Jeanne-Claude offer a model for construction of the teaching process, so that the main role in that process of knowledge formation concerning fine arts heritage belongs to all those (co)participating in it. If we set parallels between the artist and the teacher, the work of art as a process and teaching as a process of knowledge formation, where the brevity of the work is identified with the time-limited teaching, the role of communion is being singled out as the most significant in the formation of the work, that is, in the process of knowledge creation, having an individual experience of art as well as personal memory as a consequence. The paper aims at indicating the significance of common contemplation of fine arts heritage within the teaching process, showing that teaching can and should be a process of interactive knowledge formation, where the primary presupposition is that knowledge (concerning fine arts heritage) does not have its existence *per se*, but that it is questioned and created anew through the art history teaching process.

Key words: fine arts heritage, teaching process, architecture of teaching, communion/co-participation

Јасмина Столић*

Сања Војнов**

*Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов”,
Вршац

**Основна школа „Славко Родић”, Лазарево

jasa.stolic@gmail.com

Примена уметничке музике на предшколском узрасту – од традиције до иновације

Савремени приступи у реализацији музичких активности на предшколском узрасту подразумевају примену пажљиво осмишљених методских поступака путем којих ће се успешно реализовати сви задаци који су предвиђени програмом. Уколико сагледамо музичко васпитање и образовање на предшколском узрасту у најширем смислу, у оквиру васпитно-образовних установа и установа за професионално музичко образовање, можемо закључити да постоји значајна веза између њихових програма, циљева и задатака. Један од задатака представља употребу и примену уметничке музике у оквиру активности/часова, а подразумева упознавање музике као културног феномена музичке традиције, све до дела савремене музичке уметности. У раду су приказани значај примене уметничке музике у предшколском узрасту са акцентом на развој музичких способности, начини избора адекватних музичких примера и њихова примена као и специфични методски поступци са освртом на традиционалне и иновативне приступе.

Кључне речи: предшколско васпитање и образовање, Солфеђо, традиција/ иновација, уметничка музика, музичке способности

Jasmina Stolić*

Sanja Vojnov**

*College of vocational studies for preschool teachers “Mihailo Palov”, Vršac

**Primary School “Slavko Rodić”, Lazarevo

jaca.stolic@gmail.com

Using Artistic Music in Preschool Teaching – from Tradition to Innovation

Contemporary approaches in realisation of musical activities at preschool age require applying carefully designed methodical processes through which all the assignments specified by the school curriculum ought to be realized. If we consider musical education and upbringing at preschool age in its broadest sense, as conducted by general educational institutions and institutions concentrated on the studying of music, we can conclude that there is a strong connection between their programs, goals and assignments. One of the assignments represents the use and application of artistic music in activities/ classes, which means introducing the music as a cultural phenomenon with its own tradition, extending to the pieces of contemporary art. In this paper the significance of the use of artistic music at preschool age is stressed, with the accent put on development of musical abilities, ways of selecting the adequate musical pieces and using them, as well as on the specific methodical processes incorporating traditional and innovative approaches.

Key words: preschool upbringing and education, Solfeggio, tradition/ innovation, artistic music, musical abilities

Ива Суботић Краснојевић

Универзитет у Београду

Филозофски факултет

Центар за музеологију и херитологију

skrasiva@gmail.com

Потрага за методом наставе (с)ликовне културе

Рад се бави проблематизовањем метода и циљева наставе уметничких предмета сходно потребама савременог образовања. Ослања се на ревидирану науку о уметности која тражи своје методе у оквиру промена уметничке теорије и праксе, као и на социо-културна педагошка полазишта која концепт метода наставе виде као сталну промену у односу на контекст у коме се настава одвија. Тиме се акценат ставља на активне учеснике наставног процеса (наставнике и ученике) који у складу са својим потребама, искуством и сензибилитетом креирају, евалуирају и унапређују методе рада. Испитују се циљеви уметничких предмета и њихов потенцијал у образовању личности појединца у одређеном друштвеном контексту, у односу на разумевање и могућности употребе слике у (савременом) друштву. Тиме се наглашава значај наставе ликовне културе (као образовање сликама и кроз слике) у друштву „сликовног преокрета” (Мичел, Бем), као и позиција ученика као активног посматрача и учесника у култури.

Указаћемо да је проналажење адекватних метода наставе начин да се статични програм тумачи на функционалан и образовно утемељен начин. Питање метода је зависно од нашег разумевања појма наставе, промењеног концепта традиционалног односа учења и подучавања, односно процеса заједничког разумевања, у коме ставове могу мењати обе стране. Наставник отвара начине сазнавања о уметности и кроз уметност, а ученици откривају мноштво путева на које их уметност и сликовност могу водити. Метод наставе не посматрамо као готову алатку којом долазимо до унапред предвиђених исхода, већ као процес који се мења у складу са потребама ученика и наставника. Истраживаће се како ученици дају оквир за обликовање метода, које наставник, разумевајући контекст, развија.

Кључне речи: метод наставе, контекст, сликовност, уметност, визуелна култура

Iva Subotić Krasojević

University of Belgrade

Faculty of Philosophy

Centre for Museology and Heritology

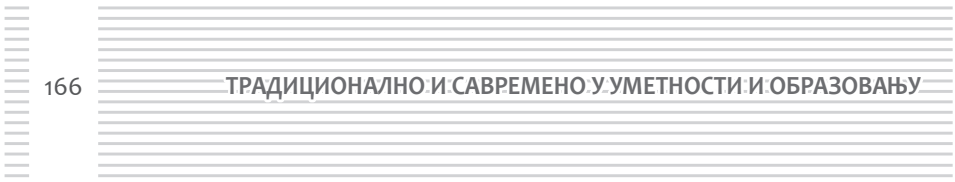
skrasiva@gmail.com

Searching for a Method of Teaching Art and Visual Culture

The subject of this paper is a conceptualization of methods and goals of teaching art and visual culture in contemporary education. It relies on a revised art history that finds its methods in the changes of art theory and practice. It also relies on socio-cultural pedagogical theories which explain teaching methods as constantly changing in relation to context of the teaching process. It also places active participants (teachers and students) in the centre of that process. In accordance with their needs and expectations, experiences and sensibilities, they create, evaluate and develop the teaching methods. The goals of teaching art are examined and discussed, especially in the context of understanding and using images and pictures in contemporary society marked by the *pictorial turn* (Mitchell, Boehm). The paper also puts an emphasis on a position of each student as an active observer and cultural participant.

It is pointed out that finding the adequate methods of teaching is an adequate way to interpret teaching programmes and curriculum in a functional way. Problem of the method depends on changed contemporary understanding of the traditional concept of the teaching-learning process. Teachers and students are now primarily seen as a *community of learners* (Rogoff) who change their points of view and their attitudes while on a quest for knowledge, understanding, and inspiration. The method of teaching art is not examined as a complete mechanical tool set which leads us to predetermined outcomes, but as a process that is changing and transforming according to the students' and teachers' needs. It also means that students may offer a frame for creating the method, which teacher is to develop, understanding the context of their educational process.

Key words: teaching method, art, picture/image, visual culture, context

Iván Szántó

Eötvös Loránd University, Budapest;
Austrian Academy of Sciences, Vienna
szanto@caesar.elte.hu

Cross-cultural heritage of a Byzantine reliquary

A unique artifact from the early twelfth century, the staurotheque of the Cathedral Treasury of Esztergom has been frequently discussed in the context of Byzantine art during the Komnenian period. Being one of the highlights of Byzantine cloisonné enamel work from that period, its centrepiece, containing a relic of the True Cross, can justly be regarded as a classical example of Komnenian art. However, it features other aspects through which the Byzantine makers of the staurotheque endeavoured attempts at cross-cultural communication, and these aspects, which reflect the shock of the Seljuq conquest of the Levant, have not yet been sufficiently explored. Moreover, the object should not be regarded as a single piece of art because it includes, on the one hand, an elaborate frame which must be a later addition by the Balkan metalworkers, and, on the other, it also features a precious silk cover of the back, which is either the product of a Near Eastern loom, or an Italian copy of the latter. Taken together, the Esztergom staurotheque illustrates the ways in which an object, as it travels through time and space, is organically enriched by the craftsmen of different lands and periods. This paper will highlight such aspects of this peculiar object.

Key words: art, Byzantine, Komnenian, reliquary, Seljuq

Небојша Тодоровић

Универзитет у Нишу

Факултет уметности

bunibrod@gmail.com

Педагошки допринос професора Марка Савића развоју пијанизма на Косову и Метохији

Живот и педагошка делатност професора Марка Савића (1941–2013) уско је везана за просторе Косова и Метохије, Призрена и Факултета уметности у Приштини.

Рођен је у Призрену 1941. године, где је завршио Нижу и Средњу музичку школу Јосип Славенски, на тоеретском одсеку. Даље школовање наставља у Београду, где уписује теоријски одсек на Музичкој академији (1965) и главни предмет клавир у Средњој музичкој школи Јосип Славенски, која је тада била при Музичкој академији. Дипломирао је на Одсеку за музичку теорију у класи уваженог српског композитора и теоретичара Марка Тајчевића, а затим и клавир у класи проф. Јелице Поповић. Магистрирао је 1986. у Скопљу на Факултету музичке уметности у класи проф. Бранка Цветковића.

Живот професора Марка Савића био је је посвећен музици и клавиру. Од најранијих дана био је очаран звуцима клавира и овај инструмент ће остати средиште свих уметничких хтења Марка Савића. Као млад пијаниста интензивно је наступао не само на просторима Косова и Метохије већ и широм ондашње Југославије. Био је познат и признат као одличан извођач Шопенове музике, али је имао разумевања и за извођење савремене музике.

Његова педагошка делатност је била од највеће важности за развој пијанистичке уметности на Косову и Метохији. Био је један од водећих професора и педагога на новооснованом Факултету Уметности у Приштини. Из његове пијанистичке радионице изашли су многобројни пијанисти не само са простора Косова и Метохије већ и целе Србије. Био је омиљени професор генерацијама студената.

Кључне речи: Косово и Метохија, Призрен, Приштина, Факултет уметности, пијанизам

Nebojša Todorović

University of Niš

Faculty of Arts

bunibrod@gmail.com

Professor Marko Savić's pedagogical contribution to the development of pianism in Kosovo and Metohija

The life and teaching activities of Professor Marko Savić (1941–2013) had been closely related to the area of Kosovo and Metohija, Prizren, and the Faculty of Arts in Priština.

Born in 1941 in Prizren, he went to elementary and secondary music school Josip Slavenski there, and attended the theoretical department. Continuing his education in Belgrade at the theoretical department of the Academy of Music (1965), he also took piano as the main subject at the High Music School Josip Slavenski, conjoined with the Academy of Music at the time. He graduated from the Department of Music Theory in the class of the esteemed Serbian composer and theorist Marko Tajčević, then also in Piano in the class of prof. Jelica Popović. He earned master's degree (Magister) in 1986 in Skopje at the Faculty of Music Art in the class of prof. Branko Cvetković.

Life of prof. Marko Savić had been dedicated to music and piano. From the early on he was fascinated by the sounds of piano and this instrument would remain the centre of all of his artistic desires. As a young pianist, Marko Savić had performed extensively not only in Kosovo and Metohija but throughout the former Yugoslavia. He was widely recognized as an excellent performer of Chopin's music, but he also had the ability to understand and to perform contemporary music.

His teaching activity has been of the utmost importance for the development of piano art in Kosovo and Metohija. He was one of the leading professors and teachers of the newly established Faculty of Arts in Priština. From his piano workshop many pianists took off, not only from the territory of Kosovo and Metohija, but from all over Serbia. He has been a favourite teacher of many generations of students.

Key words: Kosovo and Metohija, Prizren, Pristina, Faculty of Arts, pianism

Јелена Милићевић Тракиловић*

Десанка Тракиловић**

*Музичка школа „Стеван Стојановић Мокрањац” у Бијељини

**Универзитет у Источном Сарајеву, Педагошки факултет у Бијељини

jelena.trakilovic@yahoo.com

Ефекти примјене народне пјесме и игре у разредној настави

Предмет овог истраживања представља провјера нивоа знања и вјештина приликом извођења музике. За истраживање смо користили народне пјесме са правилима игара прилагођених узрасту ученика петог разреда основне школе. Основни циљ овог истраживања је да се сагледа способност извођења музике у односу на пол. У раду су представљени резултати истраживања спроведеног 2015. година у Бијељини. Спроведено је истраживање са циљем да се утврди ниво знања из наставног подручја: извођење музике (пјевање и покрет) код дјевојчица и дјечака млађег школског израста. Узорак испитаника чинило је 200 ученика петих разреда раног школског узраста из основних школа са подручја града Бијељина.

Кључне ријечи: музичка култура, пјесма и музичка игра, млађи школски узраст, разлике

Jelena Milićević Trakilović*

Desanka Trakilović**

*Stevan Stojanović Mokranjac Music School in Bijeljina

**University of East Sarajevo, Faculty of Pedagogy

jelena.trakilovic@yahoo.com

Effects of using folk songs and dances in teaching

This research presents the results of investigating pupils' knowledge and skill levels during music performance. In the research we used folk songs with dancing rules, adapted to the age of fifth-grade students. Main goal has been to ascertain students' ability to perform music, depending of their gender. The paper presents the results of the research conducted in 2015, in Bijeljina, in order to determine the level of the acquired knowledge from the teaching area, i.e. performing music (singing and dancing) the school aged girls and boys possess. Two hundred fifth grade students from elementary school in the town of Bijeljina have participated in the research.

Key words: musical culture, song and music plays, younger school age, differences

Катарина Трифуновић

Универзитет у Београду

Филозофски факултет

Центар за музеологију и херитологију

kae.trifunovic@gmail.com

Визуелна писменост у образовању

Као инспирација за настанак рада послужиле су две приче о важности визуелне писмености у образовном процесу које су испричали филмски режисери, Џорџ Лукас и Мартин Скорсезе. Говорећи о скрајнутом положају различитих грана уметности као валидних форми комуникације у образовању, где се приоритет даје изучавању граматичких правила енглеског језика спрам оних који се користе на часовима уметничких предмета, Лукас је рекао да ученици треба да савладају граматике различитих језика, а да се то може остварити на часовима комуникације. Присећајући се детињства и честих одлазака у биоскоп, Скорсезе је истакао важност познавања вокабулара који би сваки редитељ требало да зна како би камером усмерио око посматрача на оно што жели, како би испричао причу. Ослањајући се на изнете тезе, у раду се даље говори о могућности реформисања школског курикулума зарад имплементације часова комуникације, као и о креирању повољних услова за симболично присвајање културних добара. Рад покушава да дâ одговор на питање шта се подразумева под визуелном писменошћу, у каквој вези наведена метафора стоји са културном писменошћу и писменошћу уопште и на које начине се може остварити у интеракцији са мешаним медијима уз учешће различитих чула. Осим тога, разматра се однос читања и гледања како би се истакле њихове сличности и разлике, али и објаснило зашто се визуелна писменост не може најпотпуније објаснити моделом текстуалности. Ослањајући се на идеје Жака Рансијера о положају посматрача позоришне представе и о односу ученика и онога ко поседује знање, дискутује се о могућностима еманципације гледалаца у различитим културним контекстима и институцијама.

Кључне речи: визуелна писменост, посматрач, виђење, медиј, образовање

Katarina Trifunović

University of Belgrade

Faculty of Philosophy

Centre for Museology and Heritology

kae.trifunovic@gmail.com

Visual literacy in education

Two stories about the importance of visual literacy in educational process told by the two famous film directors, George Lucas and Martin Scorsese, served as an inspiration for this paper. Talking about the inferior position of different art's branches as valid forms of communication in education, where the main task is learning of English grammar rules compared to those which is used in art classes, Lucas said that pupils needed to master grammars of different languages and that it was possible in communication classes. Recalling his childhood and frequent visits to the cinema, Scorsese stressed out the importance of knowing a vocabulary which every film director must know in order to direct a spectator's gaze with camera and to tell a story. Relaying on the thesis presented above, the paper further elaborates the possibilities for curriculum reform through the implementation of communication classes, and about creating favorable conditions for appropriating cultural capital. This paper attempts to answer what visual literacy is, how it correlates with cultural literacy and literacy in general and in what ways it would be possible to achieve it through the interaction with mixed media and participation of different senses. In addition, the relationship between reading and seeing would also be considered in the paper, with the purpose of stressing their similarities and differences and giving the explanation why visual literacy is not explainable with the model of textuality. Relaying on the Jacques Ranciere's ideas about the position of theatre spectator and the relationship between the schoolmaster and the pupil, the possibilities and ways of viewer's emantipation in different cultural contexts and institutions will also be discussed.

Key words: visual literacy, spectator, the act of seeing, medium, education

Бранко Ћупурдија

Универзитет у Београду

Филозофски факултет

branko_cupurdija@vektor.net

Приватна етно насеља у Србији као могућа места сећања

У последњих четврт века, са променом својинских односа и интензивирањем приватне својине у Србији, настао је знатан број етно кућа, етно ресторана и етно села. Ови објекти могу бити значајни сами по себи, као постојећи или новоизграђени, а многи од њих, поготово они који се налазе или су подигнути на очевини, имају знатан број старих предмета који више нису у употреби него служе за излагање, као „етнографски предмети”. Порекло, број и карактер ових предмета варира од збирке до збирке. Предмет овог рада је да анализира неколико збирки из различитих географских и културних зона Србије и њихових етно насеља. На тај начин ће се, у зависности од припадности регији, показати посебности у начину градње објеката, у којима се налазе збирке старих предмета, а умногоме и посебности самих збирки. Показало се да у највећем броју случајева те збирке нису уређене по музеолошким правилима него су изложене тако да се у раду са њима само власник може снаћи и објаснити њихове старе и нове функције. На тај начин се власници појављују као нека врста самоуких кустоса у властитим „музејским поставкама”. У истраживачком погледу је од пресудне важности да се обаве разговори са власницима збирки о пореклу и начину сакупљања предмета и циљу који се са тим желео постићи. И као такве, ове несређене збирке су места сећања на појединца и његову породицу, регију, завичајну, националну и другу историју. Из свега произилази да збирке предмета у приватним етно насељима Србије захтевају стручну негу и ангажовање друштва да ту негу обезбеди и административним путем инаугурише.

Кључне речи: приватна етно насеља, збирке предмета, места сећања, стручна нега, Србија

Branko Ćupurdija

University of Belgrade

Faculty of Philosophy

branko_cupurdija@vektor.net

Private Ethno Estates in Serbia as Possible Places of Remembrance

In the last quarter of a century, with the change of property relations and the intensifying of private properties in Serbia, a number of ethno houses, ethno restaurants and ethno villages have appeared. These facilities can be of certain significance per se, as already existing or newly built, and many of them, especially those situated or built on patrimony, have a large number of old items which are no longer in use but are on display as “ethnographic items”. The origin, number and character of these items vary from collection to collection. The subject of this paper is to analyse several collections from different geographical and cultural zones of Serbia and their ethno estates. In this way, depending on which region they belong to, certain particularities in the method of construction of these facilities where old items collections are kept will be shown, as well as the particularities of the collections. It appears that in most cases the collections are not arranged according to museological rules. They are displayed in such a manner that only the owner can manage them and explain their old and new functions. In this way, the owners appear to be a certain kind of self-taught curators in their own “museum exhibitions”. From a researcher’s point of view, it is of utmost importance to do interviews with the owners of the collections about their origins and the manner in which the items were collected, as well as the goals intended to be accomplished. Even as such, these unorganised collections are places of remembrance of an individual person and their family, region, their homeland, national and other history. It is to be concluded that the collections of items in private ethno estates in Serbia require professional care and the engagement of society in obtaining this care and its administrative inauguration.

Key words: private ethno estates, collections of items, places of remembrance, professional care, Serbia

Сања Филиповић

Универзитет уметности у Београду

Факултет ликовних уметности

sanja.filipovic73@gmail.com

Ликовно васпитање и образовање у духу савремених методичких концепција

Савремене педагошке концепције развиле су се у другој половини 20. века на свим нивоима система васпитања и образовања, као снажна тежња за изменом свега онога што је претходно карактерисало ликовно-педагошку праксу као развојно неприхватљиво. Јавила се нова тенденција да се деци омогући слободан ликовни израз и да се одговарајућим поступцима подстичу њихове стваралачке способности, а не да се спутавају, чиме се кочи природан дечји развој. У новој концепцији ликовног васпитања и образовања дошло је до значајних промена у постављању циљева и задатака. Прешло се са старе вештине цртања, која се заснивала на имитацији као поступку за стицање вештине цртања, на ликовно васпитање и образовање засновано на принципу стваралаштва и слободе ликовног изражавања. Међутим, фундаментални ликовно-педагошки принцип – слободу дечјег ликовног израза коју је афирмисала нова концепција ликовног васпитања и образовања, није требало схватити као потпуно препуштање детета себи и екстремни пермисивизам, већ као основни постулат да се дете сачува од имитативне компоненте у изразу и наметања готових шема, чиме се коче његова оригиналност и специфичност ликовног изражавања. Полазећи од дечјих стваралачких могућности, педагошки поступци су сада морали да се темеље на доживљајима деце, на култивисању естетског сензибилитета и креативних способности, чиме се омогућава пунији и богатији ликовни израз. Нова образовна концепција је ставила у први план развој дечјих стваралачких способности, што подразумева повезивање поступака за проширивање дечјег искуства и стицање знања са његовим изражавањем и стварањем, односно експресијом онога што је сазрело у његовој личности, при чему се сходно степену развоја детета постављају задаци који утичу и на карактер методичких поступака.

Кључне речи: традиционално и савремено образовање, методика ликовног васпитања и образовања, дечји развој

Јована Фуштар

Универзитет у Београду

Филозофски факултет

Центар за музеологију и херитологију

jfustar@yahoo.com

Слика као извор знања

Метод који ће у раду бити описан се базира на производњи знања путем слика. У настави се слика/фотографија често користи као помоћно средство и тиме је њена употреба ограничена. Ако као полазиште узмемо историју уметности као науку која се превасходно бави проучавањем /посматрањем уметничких дела и њиховим смештањем у контекст, онда се знање о уметности може градити на исти начин. Ово полазиште може да постане користан и ефикасан приступ настави. Метод се може спровести тако што ће се ученицима приказати једна слика, коју ће они „читати”, али никад „прочитати”. Слика је више од текста, она је жива реч. Не учи се више о слици, већ је слика та која учи. Учење у сусрету са сликом, учење путем откривања. Примена овог метода подразумева коришћење слика као извора знања. Знање се формира у интеракцији ученика са сликом. Најбоље је овај метод користити у групи, јер је интеракција већа. Разумевање једног ученика је у сукобу са схватањима другог. Ученици тада формирају аргументе за исправност своје тврдње, прави сусрет са науком. Након тога долази до сумирања резултата. У раду ће бити описани примери такве наставе. Ова врста учења осигурава трајно знање, јер само резултати до којих је ученик дошао могу бити трајни. Отвара се могућност надоградње оваквог знања, како на самом часу тако и у животу. Овај начин учења је у складу са постмодерним друштвом у ком смо окружени сликама/симболима, и где су оне саставни и доминантан део човековог живота. Применом овог метода би се створиле нове генерације које ће знати да промишљају о симболима/сликама и да их на прави начин користе.

Кључне речи: слика, метод, историја уметности, ученици, постмодерна

Jovana Fuštar

University of Belgrade

Faculty of Philosophy

Centre for Museology and Heritology

jfustar@yahoo.com

Picture as a source of knowledge

The method that will be described in the paper is based on the production of knowledge through image. In teaching, the image/photo is often used as an auxiliary learning tool and therefore its use is limited. If we take as a starting point Art History as a science which primarily deals with the study/ observation of the works of art and putting them into the context, then the knowledge of art can be accumulated in the same way. This is also the starting point for the approach to teaching. Students can be shown a picture, which they “will read”, “but never read out”. The picture is more than just a text, it is a living word. Knowledge is formed during interaction. The best way to use this method is in a group, because the interaction is at a higher level. One student’s understanding is in opposition to one other student’s understanding. Students, then, form arguments for the validity of their claims which is a real encounter with science. Then follows a summary of the results. This type of learning provides permanent knowledge, because only those results to which the student came to can be permanent. The paper will describe a few examples of such teaching. This way of learning is consistent with the post-modern society, surrounded by pictures/symbols. This method would enable future generations to reflect on symbols/pictures, and to use them appropriately.

Key words: picture, method, history of art, students, post-modern

Соња Цветковић

Универзитет у Нишу

Факултет уметности

cvetkos@mts.rs

Развој музичке педагогије и школства у Нишу до почетка Другог светског рата

У раду се разматрају чињенице у вези са историјским развојем музичке педагогије и школства на територији Ниша од последњих деценија XIX века до почетка Другог светског рата. Сагледани су резултати и домети музичке педагогије у општеобразовним институцијама (основне школе и гимназија), певачким друштвима, Војној музичкој школи и приватним музичким школама које су у овом периоду деловале у Нишу. Указано је на значај педагошког рада првих наставника музике, који су углавном били музичари чешког порекла. Као и у другим градовима на периферији културног и музичког живота у Кнежевини/Краљевини Србији, односно Југославији, изостанак институционално организованог музичког школства представљао је елементарну професионалну препреку за напредак и суштинске промене у музичком животу града.

Кључне речи: Ниш, музичка педагогија, чешки музичари, Војна музичка школа, приватне музичке школе

Sonja Cvetković

University of Niš

Faculty of Arts

cvetkos@mts.rs

Development of music pedagogy and education in Niš until the beginning of World War Two

The paper discusses the facts related to the historical development of music pedagogy and education in Niš in the period from the last decades of the 19th century until the beginning of World War II. The study presents results and achievements of music pedagogy in general educational institutions (elementary and high schools), singing societies, the Military School of Music and private music schools that worked in Niš in this period. It points to the significance of pedagogical work of the first music teachers, who were mostly musicians of Czech origins. As in other towns on the periphery of the cultural and musical life in the Principality/Kingdom of Serbia, i.e. Yugoslavia, the absence of institutional organized music education was an elementary professional obstacle for progress and substantial changes in the musical life of the city.

Key words: Niš, musical pedagogy, Czech musicians, Military School of Music, private music schools

Драгана Цицовић Сарајлић*

Биљана Павловић**

*Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици

Факултет уметности

** Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Учитељски факултет у Призрену–Лепосавић
dsarajlic@gmail.com

Високошколско музичко-педагошко образовање на Косову и Метохији – традиција дуга четири деценије (1975 –2015)

У раду се говори о високошколском музичко-педагошком образовању на Косову и Метохији у периоду од 1975. до 2015. године. Разматра се дјелатност студијског програма Музичка педагогија и анализирају промјене које су обиљежиле досадашњи период постојања овог студијског програма, а које се односе на: структуру и назив (Општа музичка педагогија/Музичка педагогија); наставне планове и програме; заступљеност, садржај и класификацију наставних предмета; ниво студирања (основне/магистарске студије); компетенције и стручни назив студената након завршених студија (Дипломирани музички педагог/Теоретичар уметности–музички педагог/Дипломирани теоретичар уметности–музички педагог). Указује се на изузетан допринос Факултета уметности у Приштини–Звечану и студијског програма Музичка педагогија у оспособљавању стручног кадра за рад у основним и средњим општеобразовним и музичким школама.

Кључне ријечи: Косово и Метохија, Факултет уметности у Приштини–Звечану, високошколско музичко образовање, студијски програм Музичка педагогија, музички педагог

Dragana Cicović Sarajlić*

BiLjana Pavlović**

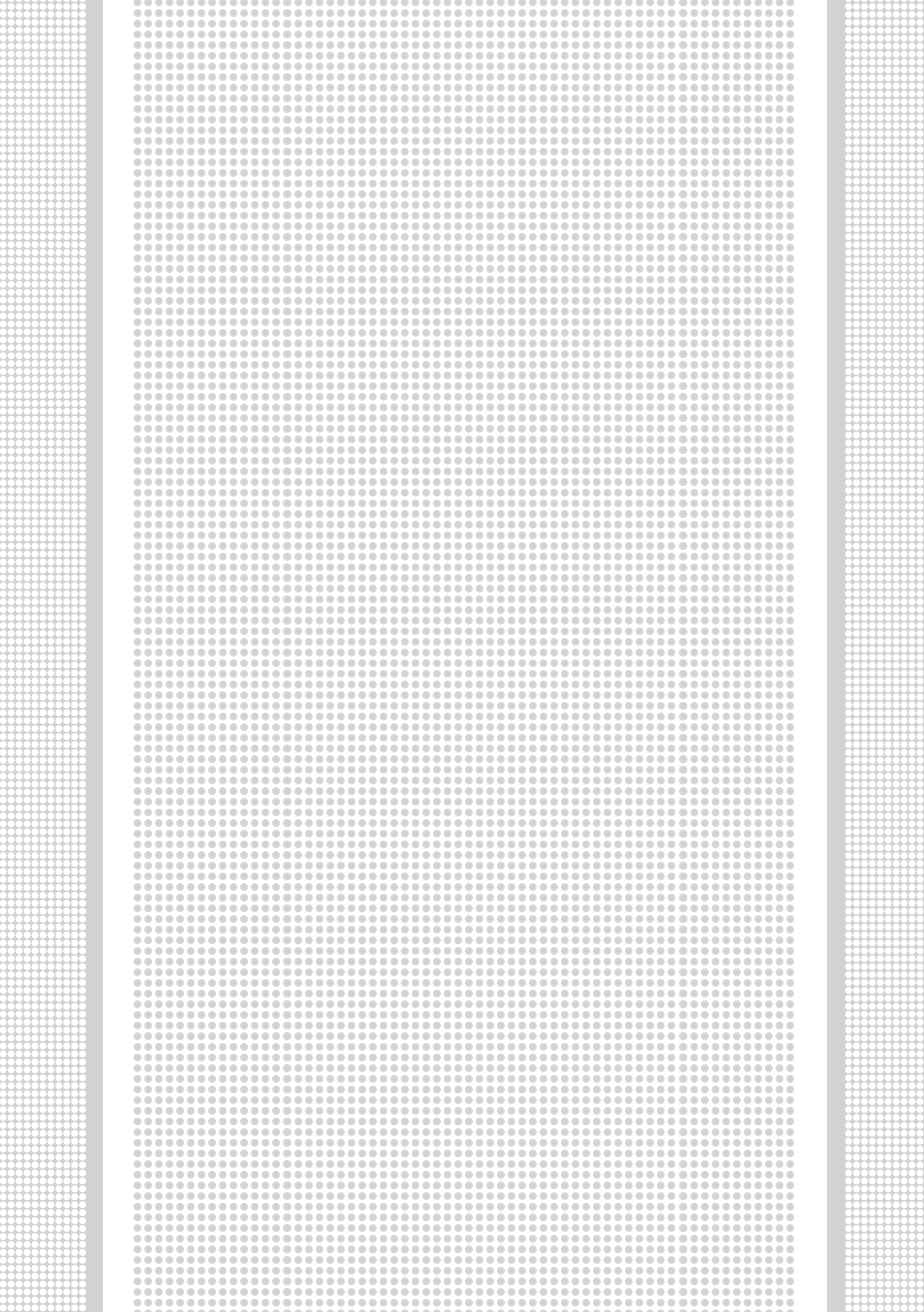
*FUniversity of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica
Faculty of Arts

**University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica,
Teachers' Training Faculty in Prizren – Leposavić
dsarajlic@gmail.com

Higher musical-pedagogical education in Kosovo and Metohija – the tradition for four decades (1975–2015)

The paper talks about higher musical-pedagogical education in Kosovo and Metohija during the period from 1975 to 2015. It discusses the activities included in the study program in Music Pedagogy and analyzes the changes that have marked the period of existence of this study program, in relation to: structure and name (General Music Pedagogy /Music Pedagogy); curriculum; representation, contents and classification of school subjects; level of study (undergraduate/postgraduate studies); competences and professional titles awarded to students after the completion of studies (Graduate music educator/ Art theorist–music educator/Graduate art theorist–music educator). It points to the outstanding contribution of the Faculty of Arts in Priština–Zvečan and the study program in Music Pedagogy to creating professional staff to work in the primary and secondary general education schools and music schools.

Key words: Kosovo and Metohija, The Faculty of Arts in Priština–Zvečan, higher musical education, study program in Music Pedagogy, music educator

Подржали реализацију овог скупа:

МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ,
НАУКЕ И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ
СА ПРИВРЕМЕНИМ СЕДИШТЕМ У
КОСОВСКОЈ МИТРОВИЦИ

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ У ПРИШТИНИ СА
ПРИВРЕМЕНИМ СЕДИШТЕМ У КОСОВСКОЈ
МИТРОВИЦИ

Joe Travel

ТУРИСТИЧКА АГЕНЦИЈА
КОСОВСКА МИТРОВИЦА

Hotel "SAŠA"
Kosovska Mitrovica

Медијски спонзори који су подржали
реализацију овог скупа:

treći program

